

บทที่ 3

มาตรการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินและการค้าต่างประเทศ

1. ความนำ

จากการศึกษาหลักห้ามควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินในข้อตกลงกองทุนการเงินระหว่างประเทศ จะเห็นได้ว่าข้อตกลงกองทุนการเงินได้กำหนดยกเว้นไว้มากมายให้ประเทศต่าง ๆ ทำการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน และควบคุมการค้าต่างประเทศได้ ดังปรากฏให้เห็นระบบควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินและการค้าต่างประเทศของประเทศต่าง ๆ อยู่ในปัจจุบันนี้

ในการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ประเทศต่าง ๆ ที่ใช้ระบบนี้มักมีกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (Exchange Control Law) จำกัดการนำเข้าและส่งออกซึ่งเงินตรา ควบคู่ไปกับกฎหมายควบคุมการค้าต่างประเทศ (Foreign Trade Control Law) จำกัดการนำเข้าและส่งออกซึ่งสินค้าหรือสิ่งของ ดังรายละเอียดการพิจารณาใน 5 กรณีต่อไปนี้

- 1) ข้อกำหนดการส่งออกซึ่งสินค้าหรือสิ่งของ
- 2) ข้อกำหนดการรับชำระ เงินค่าสินค้าหรือสิ่งของ
- 3) ข้อกำหนดการนำเข้าซึ่งสินค้าหรือสิ่งของ
- 4) ข้อกำหนดการส่ง เงินออกไปชำระค่าสินค้าหรือสิ่งของ
- 5) ปัญหาการค้าต่างประเทศและการชำระ เงิน

2. ข้อกำหนดการส่งออกซึ่งสินค้าหรือสิ่งของ

ในระบบการค้าระหว่างประเทศปัจจุบันนี้ถูกจำกัดด้วยกฎหมายควบคุมการค้าต่างประเทศของแต่ละประเทศ ซึ่งตามปกติจะมีข้อจำกัดในการส่งออกซึ่งสินค้าหรือสิ่งของ น้อยกว่าการนำเข้า รัฐบาลจะพยายามกระตุ้นการส่งออกโดยลดงานส่วน เอกสาร

(Paperwork) ลงใ้มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามในกรณีการส่งออกซึ่งสินค้าหรือสิ่งของ บางประเภท หรือบางกรณีก็ย้งต้องถูกจำกัดการส่งออกให้ต้องได้รับอนุญาตจากทางราชการ โดยมีใบอนุญาตในการส่งออกด้วย (McRae and Walker 1980 : 240; Evitt 1960 : 68)

สำหรับหลัก เกณฑ์ในการกำหนดข้อจำกัดการส่งออกซึ่งสินค้าหรือสิ่งของในกฎหมาย ควบคุมการค้าต่างประเทศของ ประเทศต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น อาจจำแนกข้อพิจารณา เปรียบเทียบได้เป็น 3 กรณี ดังต่อไปนี้คือ

- 1) หลัก เกณฑ์ทั่ว ๆ ไปตามกฎหมายของต่างประเทศ
- 2) หลัก เกณฑ์ตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น
- 3) หลัก เกณฑ์ตามกฎหมายของประเทศไทย

2.1 หลัก เกณฑ์ทั่ว ๆ ไปตามกฎหมายของต่างประเทศ

หลัก เกณฑ์ทั่วไปในการกำหนดข้อจำกัดการส่งออกซึ่งสินค้าหรือสิ่งของในการ ควบคุมการค้าต่างประเทศ ปรากฏให้เห็นว่าบางประเทศมีความจำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อ ตกลงระหว่างประเทศ หรือข้อตกลงสองฝ่าย ดังนั้นการส่งออกจึงถูกจำกัดและกำหนดขึ้น โดยพิจารณาจากจุดหมายปลายทาง ดัง เช่นในกรณีที่ประเทศสหรัฐอเมริกาตกลงให้ความ ช่วยเหลือแบบให้เปล่าแก่ประเทศอียิปต์ โดยกำหนด เงื่อนไขให้ประเทศอียิปต์ต้องส่งน้ำมัน ขายเป็นให้สหรัฐอเมริกา เป็นปริมาณและด้วยราคาที่ได้ตกลงกำหนดกันไว้นั้น

บางประเทศกำหนดควบคุมการส่งออกโดยพิจารณาจากองค์ประกอบ สินค้า ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากความจำเป็นในการควบคุมจำกัดปริมาณสินค้าที่มีความ จำเป็นบางประเภทให้เพียงพอกับความต้องการของตลาดภายในประเทศ เช่น การจำกัด ปริมาณสินค้าส่งออกประเภทอาหารและสินค้าอุตสาหกรรมบางประเภทในฟิลิปปินส์ การ จำกัดการส่งออกซึ่งน้ำมันพีซีในอินเดีย

การส่งออกซึ่งสินค้าที่สำคัญบางประเภทถูกจำกัดห้าม เพื่อเป็นมาตรการในการแก้ไขปัญหาเงินเฟ้อ และในขณะเดียวกันเป็นการจำกัดการส่งออกซึ่งสินค้าก็เพื่อให้ราคาสินค้าภายในประเทศลดลง รวมทั้งการปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศอีกด้วย เช่นในประเทศอิสราเอล ฟิลิปปินส์ และอินเดีย

นอกจากในกรณีดังกล่าวข้างต้นแล้ว บางประเทศยังจำกัดควบคุมคุณภาพของสินค้าโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะรักษาการแข่งขันระยะยาวของการส่งออกสู่ตลาดต่างประเทศอีกด้วย เช่นในอิสราเอลได้ทำการควบคุมผลผลิตทางการเกษตรโดยเฉพาะถั่วลิสง และผลไม้ตระกูลมะนาวและมะกรูด ให้ส่งออกได้แต่เฉพาะที่มีคุณภาพสูงได้มาตรฐานที่กำหนดเท่านั้น (Bhagwati 1978 : 38-39)

2.2 หลักเกณฑ์ตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น

ข้อกำหนดในการจำกัดการส่งออกซึ่งสินค้าสิ่งของตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น The Foreign Exchange and Foreign Trade Control Law (Law No. 228, December 1, 1949) กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ใน Art. 47 ว่า การส่งออกซึ่งสินค้าหรือสิ่งของจากประเทศญี่ปุ่น ต้องได้รับอนุญาตโดยมีข้อจำกัดอย่างน้อยต้องอยู่บนพื้นฐานในวัตถุประสงค์ของกฎหมายดังที่ระบุไว้ใน Art. 1 และ Art. 48 Par. 2 คือ เพื่อพัฒนาธุรกิจต่างประเทศ (foreign transaction) ควบคุมการชำระเงินระหว่างประเทศ รักษาเสถียรภาพแห่งค่าของเงินตรา และเกื้อกูลการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติให้มั่นคงถาวร และใน Act. 48 กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะส่งออกซึ่งสิ่งของ ต้องยื่นคำร้องขออนุมัติชนิดสิ่งของหรือจุดหมายปลายทางที่ส่งไปถึงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยคำสั่งคณะรัฐมนตรี (Cabinet Order) (Nakane & Nishimura 1981 : 2, 37) และ Export Trade Control Order โดยเฉพาะ Cabinet Order No. 378, Dec. 1, 1949 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการขออนุมัติใบอนุญาตส่งออกซึ่งสิ่งของ พร้อมกับมีบัญชีแนบท้ายคำสั่งจำแนกชนิด ประเภทสิ่งของ และจุดหมายปลายทางที่จะส่งไปถึงไว้ห้าบัญชีด้วยกัน

หลักเกณฑ์การควบคุมการส่งออกตาม Export Trade Control Order (Cabinet Order No. 378, Dec. 1, 1949) ดังกล่าวใน Art.1 Par. 1 กำหนดว่าบุคคลใดประสงค์ที่จะส่งออกซึ่งของ ต้องยื่นขออนุมัติใบอนุญาตต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศ ตามวิธีการที่กำหนดโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศ เป็น Export Trade Control Regulation : Ordinance No. 64, Dec. 1, 1949 (Nakane 1982 ; 1-5) ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีการส่งออกซึ่งสิ่งของตามบัญชี Attachment I ไปยังประเทศที่กำหนดไว้ในบัญชี¹ (Art. 1 Par. 1 (1)) แต่ในการอนุมัติใบอนุญาตสำหรับการส่งออกซึ่งสิ่งของจากผลผลิตทางการเกษตรในบัญชี Attachment I ลำดับ 52, 179, 180, 183, 187, 188, 191 และ 192 นั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศจะต้องกระทำโดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและป่าไม้ด้วย (Art. 1 Par. 4) เว้นแต่การส่งออกซึ่งของมีนเมา (Narcotic drug) และฝิ่น (Opium) ตามบัญชีลำดับ 209 และสิ่งของในทางศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญตามลำดับ 210 ของบัญชี Attachment I รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศอาจอนุมัติใบอนุญาตการส่งออกได้โดยเฉพาะ (Art.1.Par. 5)

(2) ในกรณีการส่งออกซึ่งสิ่งของตามสัญญาซึ่งมีอยู่กับบุคคลผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศ และจำกัดเฉพาะที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศกำหนดเท่านั้น (Art. 1 Par. 1 (2))

(3) การอนุมัติใบอนุญาตในการส่งออกซึ่งของโดยวิธีการชำระค่าของดังต่อไปนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและพาณิชย์ระหว่างประเทศจะต้อง

¹ Attachment I เป็นบัญชีจำแนกชนิดประเภทสิ่งของจำนวน 211 ลำดับ ในแต่ละลำดับได้กำหนดประเทศปลายทางที่จะขออนุญาตไว้ด้วยแล้ว.

กระทำโดยได้รับความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังด้วย (Art. 1 Par. 3) คือ

ก) วิธีชำระค่าของดังที่กำหนดไว้ใน Art. 7 Par. 1 (1) หรือ (2) แห่งระเบียบว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Cabinet Order Concerning Control of Foreign Exchange : Cabinet Order No. 260, Oct. 11, 1980) คือโดยวิธีหักกลบบัญชีกัน และวิธีชำระบัญชีตามระยะเวลาใดที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด (Nakane & Nishimura 1982 : 8-9)

ข) การชำระค่าของโดยวิธีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดเป็นพิเศษเฉพาะ (Art. 1 Par. 1 (3)) โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะต้องทำความตกลงล่วงหน้ากับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศก่อน (Art. 1 Par. 2)

อย่างไรก็ตาม ในกรณีความจำเป็นเพื่อรักษาดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ และเพื่อพัฒนาการค้าระหว่างประเทศ หรือ เศรษฐกิจแห่งชาติให้ถาวร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศอาจปฏิเสธหรือกำหนดเงื่อนไขในการอนุมัติใบอนุญาตการส่งออกซึ่งของดังกล่าวข้างต้นได้ (Art. 1 Par. 6) โดยได้รับความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (Art. 1 Par. 10) และโดยเฉพาะในกรณีการส่งออกซึ่งของไปให้หุ้นส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกันทางการค้า หรือการส่งออกซึ่งสิ่งของโดยชำระเงินด้วยวิธีหักกลบบัญชีกัน และวิธีชำระบัญชีตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดหรือด้วยวิธีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดเป็นพิเศษเฉพาะนั้น จะต้องได้รับการพิจารณาตัดสินใจและได้รับการรับรองจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศ และหรือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังด้วยแล้วแต่กรณี (Art. 1 Par. 7)

ในการรับรองการส่งออกดังกล่าวข้างต้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และการค้าระหว่างประเทศ อาจกำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้ (Art. 1 Par. 9) โดยได้รับความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (Art. 1 Par. 10) และการรับรองนี้มีผลใช้ได้ตั้งแต่วันที่รับรองจนถึงวันที่ระบุไว้ในการรับรองนั้น (Art. 1 Par. 8)

นอกจากนี้แล้วใน Art. 4 และ 12 ยังได้กำหนดบทยกเว้นการส่งออกซึ่งของตามบัญชี I, II, III, IV, และ V บางกรณีไว้โดยไม่ต้องขออนุญาตตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้คือ

(1) การส่งออกซึ่งสิ่งของใด ๆ นอกจากที่กำหนดไว้ในบัญชี Attachment I ลำดับ 197 ถึง 211 ดังนี้คือ

ก) การส่งสิ่งของออกไปชั่วคราวโดยมีใบตราส่ง (Bill of Lading) ไม่ว่าจะ เป็นการขนส่งทางใด และจะต้องมีใบตราส่งในลักษณะคล้ายคลึงกับ bill of lading มาแสดง แต่ไม่รวมถึงการส่งของตามบัญชี Attachment III ออกไปยังประเทศที่บัญชีนี้กำหนดไว้

ข) การส่งออกซึ่งของที่กำหนดในบัญชี Attachment II เช่น ของที่องค์การสาธารณสุขในญี่ปุ่นให้แก่องค์การสาธารณสุขในต่างประเทศ เพื่อมีคุณภาพของใช้ส่วนตัว ของใช้ในครอบครัว เครื่องมือ เครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ ของใช้ส่วนตัวสำหรับคณะทูตานุทูตที่บรรจุที่บ่อ และพัสดุไปรษณีย์ส่งผ่านไปรษณีย์ระหว่างประเทศ หรือส่งโดยวิธีอื่นอันคล้ายคลึงกัน แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงของที่กำหนดในบัญชี Attachment I ลำดับที่ 195 คือจำพวกสัตว์หรือพืชตามความตกลงระหว่างประเทศ และของที่กำหนดในบัญชี Attachment II ลำดับที่ 2 คือ ตัวอย่างสินค้า หรือของที่ส่งออกไปโฆษณา ตลอดจนของที่กำหนดในบัญชี Attachment III ด้วย

ค) ผู้เดินทางซึ่งนำสิ่งของในบัญชี Attachment IV ออกไปพร้อมกับตน หรือส่งตามออกไปโดยผ่านศุลกากร โดยเฉพาะสำหรับผู้เดินทางออกไปชั่วคราว

หรือผู้เดินทาง เข้าประเทศชั่วคราวแล้วเดินทางออกไป นำของใช้ส่วนตัวและ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการประกอบอาชีพออกไปตามความจำเป็น และสมควร หรือผู้มีถิ่นที่อยู่ใน ประเทศญี่ปุ่น เดินทางออกไปตั้งถิ่นฐานในประเทศอื่น เป็นการถาวร นำของใช้ส่วนตัว เครื่องมือ เครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ และของใช้ในครอบครัวออกไปได้ตามความ จำเป็นและสมควร

(2) การส่งออกซึ่งของในบัญชี Attachment V ซึ่งประกอบด้วย สิ่งของในบัญชี Attachment I ที่บัญชี Attachment V ได้นำมาจำแนกไว้เป็น 4 ลำดับด้วยกันที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตในการส่งออกตามมูลค่าดังนี้คือ สิ่งของใน ลำดับที่ 1 มูลค่าไม่เกิน 1,000,000 เยน ลำดับที่ 2 ไม่เกิน 150,000 เยน ลำดับที่ 3 ไม่เกิน 50,000 เยน และลำดับที่ 4 ไม่เกิน 30,000 เยน แต่ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสิ่งของที่กำหนดไว้ใน Attachment I ลำดับที่ 195 เช่น จำพวกพืชและ สัตว์ตามความตกลงระหว่างประเทศ ยกเว้นนกชนิดพิเศษตามลำดับที่ 210-2 และไม่รวม ถึงสิ่งของในลำดับที่ 197-211 ด้วย เช่นสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับชีวะเคมี เป็นต้น

(3) ในกรณีการส่งออกซึ่งของเพื่อปฏิบัติตามสัญญาใน Art. 1 Par. 1 (2) และส่งออกโดยวิธีชำระค่าของตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง กำหนด ตาม Act. 1 Par 1 (3) นั้นได้รับยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตส่งออกซึ่งของที่มีมูลค่าไม่เกิน 1,000,000 เยน (Act. 4)

(4) ใน Act. 12 กำหนดยกเว้นไม่ให้นำวิธีการขออนุญาตการ ส่งออกซึ่งของมาใช้บังคับกับการกระทำในการส่งออกของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง อุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐบาลอีกด้วย (Nakane 1981 : 1, 4-5, 7-2, 25, 73, 75-77)

2.3 หลักเกณฑ์ตามกฎหมายของประเทศไทย

การควบคุมการส่งออกซึ่งสินค้าสิ่งของในประเทศไทยนั้น พระราช- บัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522

มาตรา 5 บัญญัติไว้ว่า "ในกรณีที่ทำเป็นหรือสมควร เพื่อความมั่นคงทาง เศรษฐกิจ สาธารณประโยชน์ การสาธารณสุข ความมั่นคงของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือ เพื่อประโยชน์อื่นใดของรัฐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาในเรื่องหนึ่ง เรื่องใดดังต่อไปนี้คือ

- (1) กำหนดสินค้าใดให้เป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการส่งออก หรือในการนำเข้า
- (2) กำหนดสินค้าใดให้เป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการส่งออกหรือในการนำเข้า
- (3) กำหนดประเภทชนิด คุณภาพ มาตรฐาน จำนวน ปริมาตร ขนาด น้ำหนัก ราคา ถิ่นกำเนิด สำหรับสินค้าที่ส่งออกหรือนำเข้า ตลอดจนกำหนดประเทศที่ส่งไปหรือประเทศที่ส่งมาซึ่งสินค้านั้น
- (4) กำหนดประเภทและชนิดของสินค้าที่จะต้อง เรียกค่าธรรมเนียมพิเศษในการส่งออกหรือในการนำเข้า
- (5) กำหนดให้สินค้าใดที่ส่งออกหรือนำเข้า เป็นสินค้าที่ต้องมีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า หนังสือรับรองคุณภาพสินค้า หรือหนังสือรับรองอื่นใดตามความตกลงหรือประ เພมิทางการค้าระหว่างประเทศ
- (6) กำหนดมาตรการอื่นใด เพื่อประโยชน์ในการจัดระเบียบในการส่งออก หรือการนำเข้าตามพระราชบัญญัตินี้

ประกอบกับมาตรา 24 ซึ่งบัญญัติว่า บรรดาพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศและระเบียบที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการส่งออก ไปนอก และการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่างที่เข้าบังคับอยู่ก่อนวันที่

พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ¹ ให้คงมีผลใช้บังคับต่อไป เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้จนกว่าจะได้มีกฎกระทรวง ประกาศหรือระเบียบที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ² (2522 : 3-4)

จากความในพระราชบัญญัติการส่งออกป็นอก และการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 มาตรา 5 และมาตรา 24 ดังกล่าว ปรากฏว่าในปัจจุบันนี้ได้มีบรรดาพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศและระเบียบว่าด้วยการนำเข้าและส่งออกซึ่งสินค้าที่ออกตามความในพระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป็นอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่างที่ใช้บังคับอยู่ก่อนนั้น มีอยู่เป็นจำนวนมากมายหลายฉบับด้วยกันที่ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ ซึ่งในการนี้กองควบคุมสินค้า กรมการค้าต่างประเทศ ได้รวบรวมโดย เฉพาะรายการสินค้าที่อยู่ในข่ายควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรไว้ทั้งหมด 46 ลำดับ ชนิดและประเภท พร้อมทั้งความ

¹ กฎหมายควบคุมการนำเข้าและส่งออกซึ่งสินค้าที่ใช้บังคับอยู่ก่อน ได้แก่พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป็นอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่าง พ.ศ. 2482 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2487 และ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2490.

² บรรดาพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศและระเบียบว่าด้วยการควบคุมการนำเข้าและส่งออกซึ่งสินค้า ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป็นอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่างที่ใช้บังคับอยู่ก่อน ที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบตามพระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 นั้นมีอยู่เป็นจำนวนมากมายหลายฉบับ (กรมการค้าต่างประเทศ 2527 ก : 1-12 ; กรมการค้าต่างประเทศ 2527 ข. : 1-22) .

มุ่งหมายในการควบคุมไว้ตามลำดับ ชนิดประเภทของสินค้าดังกล่าวด้วย¹ เช่น
 สินค้าบางชนิดประเภทที่มีวัตถุประสงค์ของการควบคุมการส่งออก เพื่อป้องกันการขาดแคลน
 สินค้าภายในประเทศ เพื่อสงวนไว้ใช้อุปโภคบริโภคหรือใช้สำหรับโรงงานอุตสาหกรรม
 ภายในประเทศ เพื่อรักษาระดับราคาภายในประเทศ เพื่อปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่าง
 ประเทศ หรือเพื่อปรับดุลการชำระเงิน โดยได้จำแนกชนิด และประเภท ลำดับสินค้า
 ที่ควบคุมอย่างเด็ดขาดไม่อนุญาตให้ส่งออก หรือจำกัดปริมาณที่อนุญาตให้ส่งออกโดยมีใ
 อนุญาต พร้อมทั้งจุดหมายปลายทางที่สินค้าส่งไปถึงด้วย ส่วนสินค้าอื่น ๆ ที่ไม่ได้จำแนก
 ไว้ในรายการควบคุมการส่งออกดังกล่าว การส่งออกย่อมทำได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาต
 และไม่ต้องมีใบอนุญาตแต่อย่างใด (กรมการค้าต่างประเทศ 2527 ก. : 1-12)

๑. ข้อกำหนดการรับชำระ เงินค่าสินค้าหรือสิ่งของ

ในประเทศที่รัฐบาล เข้าควบคุมจำกัดการซื้อขายระหว่างประเทศ การส่งออก
 ซึ่งสินค้าสิ่งของต่าง ๆ นอกจากจะถูกลำดับควบคุมโดยกฎหมายควบคุมการค้าต่าง-
 ประเทศแล้ว การรับชำระ เงินค่าของที่ส่งออกยังต้องถูกจำกัดควบคุมโดยกฎหมาย

¹

กองควบคุมสินค้า กรมการค้าต่างประเทศรวบรวมไว้เพื่อความสะดวกของ
 เจ้าหน้าที่ประกอบการพิจารณาเท่านั้น มิได้เผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบด้วย.

ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินอีกด้วย¹ เช่นเดียวกับของประเทศไทย พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 บัญญัติให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกกฎกระทรวงควบคุม กำกัดหรือห้ามการปฏิบัติกิจการทั้งปวงเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินหรือการอื่นซึ่งมีเงินตราต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าในรูปใด และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงสั่งให้ขายของขาออกเป็นเงินตราต่างประเทศ และจะระบุชื่อเงินตราต่างประเทศนั้นด้วยก็ได้ (มาตรา 4 (7)) สั่งให้ขายเงินตราต่างประเทศที่ได้มาจากของขาออกให้แก่บุคคลที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด ภายในระยะเวลาด้วยวิธีการและเงื่อนไขที่กำหนด (มาตรา 4 (8)) ก็กักกัดหรือห้ามการส่งออกซึ่งของ เมื่อไม่ได้ขายเงินตราต่างประเทศที่ได้กำหนดไว้ (มาตรา 7 (9)) กำหนดให้ผู้ส่งของออกแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินที่ได้รับค่าของที่ส่งออก พร้อมทั้งแจ้งรายการแห่งของนั้น (มาตรา 4 (11)) ในมาตรา 4 ทวิ

¹ เช่น Foreign Exchange and Foreign Trade Control Law (Law No. 228, December 1, 1949) ของญี่ปุ่น (Nakane 1981 : 1), Exchange Control Act, 1953 ของมาเลเซีย (Bang Negara Malaysia 1979 : 312), Foreign Exchange Control Act ของเกาหลี (Korea Exchange Bank 1970 : 3), The Foreign Exchange Control Act ของแคนาดา (Cloutier 1949 : 247) และนอกจากนี้แล้วยังมีประเทศอื่น ๆ ที่ใช้กฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินอีก เช่น ประเทศอาร์เจนติน่า (Friedmann 1959 : 8) ออสเตรเลีย (Friedman 1959 : 31) พม่า (Friedmann 1959 : 112) จีน (Friedmann 1959 : 103) คิวบา (Friedmann 1959 : 198) กรีซ (Friedmann 1957 : 242) แอฟริกาใต้ (Friedmann 1957 : 482) และโดยเฉพาะ Exchange Control Act 1947 ของประเทศอังกฤษ (The Statutory Publications Office 1968 : 3) ซึ่งปัจจุบันได้ยกเลิกระเบียบต่าง ๆ ที่ออกตามความในกฎหมายฉบับนี้เกือบทั้งหมดแล้ว ยกเว้นยังคงควบคุมเฉพาะเกี่ยวกับเงินทุน (McRae and Walker 1980 : 245).

กำหนดให้การซื้อเงินตราต่างประเทศ หรือ เล็ตเตอร์ออฟเครดิต และการโอนเงินระหว่างประเทศ ธนาคารหรือบุคคลอื่นใดที่ได้รับอนุญาตให้ทำการแลกเปลี่ยนเงิน ต้องทำการนั้นให้ถูกต้องตามประกาศหรือคำสั่งของรัฐมนตรี มาตรา 5 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสั่งให้ผู้มีสิทธิที่จะได้รับ เครดิต หรือ เงินตราต่างประเทศ หรือหลักทรัพย์ต่างประเทศให้ขายให้แก่ เจ้าพนักงาน หรือบุคคลอื่นใดที่รัฐมนตรีกำหนด และให้รับเงินตามอัตราแลกเปลี่ยนที่รัฐมนตรีกำหนด และในมาตรา 7 ทวิ กำหนดว่าเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้มอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นผู้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน แทนแล้ว ให้ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยแต่งตั้งพนักงานของธนาคาร เป็น เจ้าพนักงานตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินได้ (Bank of Thailand 1980 : 2-3; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 4-5)

นอกจากนี้แล้วกฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 โดยเฉพาะ ข้อ 16 ยังได้กำหนดว่านอกจากในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้มีคำสั่งยกเว้นโดยทั่วไปไว้ บุคคลใดส่งของออกนอกประเทศต้องจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศเป็นค่าของนั้น และจะต้องขายเงินตราต่างประเทศนั้นแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือบุคคลซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้มา และเมื่อเห็นเป็นการสมควรรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาจออกคำสั่ง เป็นการทั่วไปกำหนดให้ผู้ส่งออกซึ่งของใด หรือส่งออกซึ่งของไปยังประเทศใด จัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศสกุลใด และหรือโดยวิธีใด พร้อมทั้งกำหนดให้ขายเงินตราต่างประเทศที่ต้องจัดให้ได้มานั้นแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ตามอัตราแลกเปลี่ยนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด คำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะกำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้ และข้อ 17 กำหนดว่า ความในข้อ 16 ดังกล่าว ไม่ให้ใช้บังคับแก่การส่งออกซึ่งตัวอย่างสินค้าหรือของสำหรับใช้ส่วนตัว หรือของที่ส่งออกแต่ละครั้งมีมูลค่าไม่เกินที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด (Bank of Thailand 1980 : 9; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 11)

จากความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินและกฎกระทรวงดังกล่าว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย และเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินได้ออกคำสั่ง ประกาศและระเบียบพิธีการเกี่ยวกับการรับชำระเงิน ค่าของที่ส่งออกไปหลายฉบับ ซึ่งอาจแยกพิจารณาเป็น 2 กรณี ดังนี้คือ

- 1) หลักปฏิบัติในการรับชำระเงิน
- 2) ข้อยกเว้นของหลักปฏิบัติในการรับชำระเงิน

3.1 หลักปฏิบัติในการรับชำระเงิน

การส่งออกซึ่งสินค้าสิ่งของตามกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินของประเทศต่าง ๆ บางประเทศกำหนดให้ชำระค่าของที่ส่งออกไปภายใน 6 เดือน นับแต่วันส่งออก เช่น ประเทศฝรั่งเศส (McRae and Walker 1980 : 240) ประเทศมาเลเซีย (Bank Negara Malaysia 1979 : 313) และประเทศอินเดียกำหนดให้ชำระเงินภายใน 3 เดือน สำหรับของที่ส่งออกไปยังประเทศปากีสถานและอัฟกานิสถาน และ 6 เดือน สำหรับของที่ส่งออกไปยังประเทศอื่น ๆ (Chatterjee 1980 : 235; McRae and Walker 1980 : 240) และนอกจากนี้แล้วบางประเทศยังได้กำหนดให้ส่งมอบขายเงินต่างประเทศค่าของที่ส่งออกไปให้ธนาคารรับอนุญาตภายในระยะเวลาที่กำหนดอีกด้วย เช่น ประเทศฝรั่งเศสกำหนดให้ส่งมอบภายใน 1 เดือน นับแต่วันที่ได้นำ (McRae and Walker 1980 : 240) และประเทศอินเดียต้องส่งมอบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้นำ (Chatterjee 1980 : 221)

สำหรับหลักเกณฑ์ตามกฎหมาย ระเบียบและพิธีการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินของประเทศไทย กำหนดให้ผู้ส่งของออกนอกประเทศปฏิบัติแยกออกได้เป็น 2 กรณีคือ

- (1) ของส่งออกภายหลังการชำระ เงิน
- (2) ของส่งออกก่อนการชำระ เงิน

3.1.1 ของส่งออกภายหลังการชำระ เงิน

ในการส่งออกของผู้ส่งของออกต้องจัดให้ได้มาซึ่ง เงินตราต่างประเทศ เป็นค่านอนั้น และจะต้องขายเงินตราต่างประเทศนั้นแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือ บุคคลที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้มา และจะ ส่งของออกไปได้ต่อ เมื่อได้ขายเงินตราต่างประเทศอัน เป็นค่านอนั้นแล้ว เท่านั้น (กฎ กระทรวงข้อ 16 และข้อ 18) ตามพิธีการดังต่อไปนี้คือ

- (1) พิธีการชำระ เงิน
- (2) พิธีการส่งของออก

1) พิธีการรับชำระ เงิน

ผู้ส่งของออกต้องยื่นคำ เสนอขายเงินตราต่างประเทศที่ ได้มาตามแบบ ล.ป.71 ก. แก่ตัวแทนรับอนุญาต¹ พร้อมกับสำแดงในแบบ ล.ป.71 ก. ด้วยว่าเป็นเงินที่ได้รับชำระค่าของใด และส่งออกเมื่อใด² ทั้งนี้ในกรณีที่ต้องมีการ

¹ คำสั่งให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาตให้คำนิยามไว้ว่า "ตัวแทนรับอนุญาต" หมายความว่า ธนาคารรับอนุญาตและบริษัทรับอนุญาต "ธนาคารรับอนุญาต" หมายความว่า ธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจ เกี่ยวกับปัจจัยชำระ เงินต่างประเทศ และ "บริษัทรับอนุญาต" หมายความว่า บริษัทจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจ เกี่ยวกับปัจจัยชำระ เงินต่างประเทศซึ่งมิใช่ธนาคาร (Bank of Thailand 1980 : 26; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 29)

² คำสั่งให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 47 (Bank of Thailand 1980 : 47; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 51) ประกอบกับคำแนะนำการปฏิบัติและการ กรอกรายการในแบบ ล.ป.71 ก. (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 3).

ชำระค่าธรรมเนียมการส่งออกที่ต้องจ่ายตามสัญญา เนื่องจากการส่งออกในงวดใด
 เจ้าหน้าที่งานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน อนุญาตให้มีการหักค่าธรรมเนียมหรือส่งออก
 ไปชำระจาก เงินค่าของในงวดวันที่ผู้ส่งออกพึงได้รับในขณะที่ทำพิธีขายเงินตราต่าง-
 ประเทศได้ ในเมื่อมีหนังสือสัญญาหรือหนังสือตกลง หรือสำเนาหนังสือดังกล่าวที่รับรอง
 ว่าถูกต้องมาแสดงจนเป็นที่พอใจของตัวแทนรับอนุญาต ¹

2) พิธีการส่งออก

ก. การส่งออกต้องมีใบอนุญาตแบบ ล.ป. 61

ผู้ส่งออกต้องยื่นคำขอใบอนุญาตของที่ส่งออกแบบ ล.ป. 61
 พร้อมด้วยบัญชีราคาสินค้า และหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น สัญญาซื้อขาย หลักฐานการ
 ได้ตอบในการซื้อขาย สำเนาเลตเตอร์ออฟเครดิต (ถ้ามี) และถ้าการส่งออกที่
 ต้องมีใบอนุญาตตามกฎหมายใด หรือเป็นสินค้ามาตรฐาน ผู้ยื่นแบบ ล.ป. 61 จะต้อง
 แสดงใบอนุญาต หรือใบรับรองมาตรฐานสินค้าตามกฎหมายนั้น ๆ ต่อตัวแทนรับอนุญาต
 พร้อมทั้งแนบสำเนาใบอนุญาต หรือใบรับรองมาตรฐานสินค้ากับแบบ ล.ป. 61 ด้วย ²

¹ ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34
 ข้อ 17 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 9) ประกอบกับฉบับที่ 4/2503 ข้อ 6
 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 77) และคำสั่งให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 35
 (ง) (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 44).

² ดูคำสั่งให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 48 (Bank of Thailand
 1980 : 47; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 51) ประกอบกับหนังสือของ
 เจ้าหน้าที่งานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ที่ ตป. (จ.ว.) 8/2513 ลงวันที่ 22 กรกฎาคม
 2513 และ ที่ ตป. (จ.ว.) 7/2514 ลงวันที่ 17 กันยายน 2514 (ธนาคารแห่ง
 ประเทศไทย 2525 : 125-126).

ข. การทำพิธีการศุลกากรส่งออก

เมื่อผู้ส่งของออกได้รับใบสุทธิคุมของที่ส่งออกแบบ ล.ป. 61 ซึ่งตัวแทนรับอนุญาตได้อนุญาตแล้ว¹ รวมทั้งบัญชีราคาสินค้าและใบอนุญาตหรือใบรับรองมาตรฐานสินค้า (ถ้ามี) ผู้ส่งออกต้องยื่นใบสุทธิแบบ ล.ป.61 ดังกล่าวภายในกำหนดเวลาที่ได้รับอนุญาต² พร้อมกับใบขนสินค้า ต่อศุลกากรและสำแดงเครื่องหมายที่บ่อนที่ส่งออกในแบบ ล.ป.61 นั้นด้วย³

3.1.2 ของส่งออกก่อนการชำระเงิน

1) พิธีการส่งของออก

ระเบียบพิธีการส่งของออกก่อนที่ได้มีการชำระเงินค่าของนั้น ผู้ส่งของออกจะต้องรับรองการจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศค่าของที่ส่งออกตามระเบียบพิธีการส่งออกดังนี้คือ

¹ ตัวแทนรับอนุญาตได้รับมอบหมายให้อนุญาต แบบ ล.ป.61 ในกรณีที่มีผู้ซื้อในต่างประเทศได้ส่งเงินตราต่างประเทศมาชำระค่าของนั้นก่อนส่งของออกได้ต่อเมื่อเป็นที่พอใจว่ารายการในแบบ ล.ป.61 และหลักฐานที่ยื่นประกอบแท้จริงและถูกต้อง ทั้งนี้ตามคำสั่งให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 49 (Bank of Thailand 1980 : 52; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 52) ประกอบกับหนังสือของเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินที่ ดป. (จ.ว.) 4/2503 ลงวันที่ 1 กันยายน 2503 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 113).

² ในกรณีความจำเป็นอาจขอต่ออายุใบสุทธิคุมของที่ส่งออกแบบ ล.ป.61 ได้ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34 ข้อ 13 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 9).

³ คำสั่งให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 45, 49 และ 50 (1) (Bank of Thailand 1980 : 47; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 51).

ก. การส่งออกต้องมีใบสุทธิแบบ ล.ป.61

ผู้ส่งออกต้องยื่นคำขอใบสุทธิตั้งของที่ส่งออกแบบ ล.ป.61 พร้อมด้วยบัญชีราคาสินค้าและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น สัญญาซื้อขาย หลักฐานการโต้ตอบในการซื้อขายสำเนาเลตเตอร์ออฟเครดิตที่เปิดมา (ถ้ามี) และถ้าการส่งออกที่ต้องมีใบอนุญาตตามกฎหมายใด ๆ หรือเป็นสินค้ามาตรฐาน ผู้ยื่นแบบ ล.ป.61 จะต้องแสดงใบอนุญาต หรือใบรับรองมาตรฐานสินค้าตามกฎหมายนั้น ๆ ต่อตัวแทนรับอนุญาต พร้อมทั้งแนบสำเนาใบอนุญาตหรือใบรับรองมาตรฐานสินค้ากับ แบบ ล.ป.61 ด้วย ¹

นอกจากนี้แล้วคำสั่งให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาตและประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาตยังได้กำหนดระเบียบวิธีการในการส่งออกซึ่งของบางอย่างเพิ่มขึ้นจากที่กล่าวข้างต้นไว้โดยเฉพาะอีกด้วย ดังต่อไปนี้คือ

(1) การส่งออกออกไปฝากขายในต่างประเทศ จะต้องมียุทธวิธีดังต่อไปนี้ประกอบด้วย เช่น บัญชีราคาสินค้า หนังสือโต้ตอบในการฝากขาย และจะต้องระบุคำว่า "ฝากขาย" ไว้ตอนบนของ แบบ ล.ป.61 ให้ชัดเจนด้วย ²

(2) การส่งออกซึ่งของที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ จะต้องระบุคำว่า "Re-export" ไว้ตอนบนของแบบ ล.ป.61 ด้วย และจะต้องสำแดงว่าของที่ขอใบสุทธิแบบ ล.ป.61 นั้นได้นำเข้ามาตามใบสุทธิ แบบ ล.ป.21 เลขที่ใด ผ่านตัวแทน

¹ ดูคำสั่งให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 48 (Bank of Thailand 1980 : 47; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 51) ประกอบกับหนังสือของเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ที่ ตป. (จ.ว.) 8/2513 ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2513 และที่ ตป. (จ.ว.) 7/2514 ลงวันที่ 17 กันยายน 2514 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 135-136).

² ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 25 (Bank of Thailand 1980 : 66; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 3).

รับอนุญาตใด เมื่อใด และได้ซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของที่นำเข้ามาตามแบบ ล.ป.22 หรือ แบบ ล.ป.23 เลขที่ใด ผ่านตัวแทนรับอนุญาตใด เมื่อใด ไว้ตอนใต้รายการของที่ส่งออกในหน้า 2 ของ ล.ป.61 ด้วย และเงินตราต่างประเทศที่ต้องจัดให้ได้มานั้นมีมูลค่าไม่น้อยกว่าที่ได้ชำระไปเป็นค่าของที่ส่งออก¹

(3) การส่งสินแร่ดีบุกออก จะต้องสำแดงในแบบ ล.ป.61 ว่าในสินแร่ดีบุกที่ส่งออกมีเนื้อดีบุกร้อยละเท่าใด และเลขที่ใบอนุญาตขนแร่เพื่อส่งออกนอกราชอาณาจักรในรายการ Export Licence No.....²

(4) ในการขอใบสุทธิแบบ ล.ป.61 คู่มีการส่งยางออกจะต้องสำแดงชนิดของยางไว้ในแบบ ล.ป.61 ดังนี้คือ ยางแท่ง ยางแผ่น (Rubber Block, Rubber Sheet) ยางแผ่นชนิดเครป (Rubber Crepe Sheet) ยางน้ำข้น (Concentrated Latex) น้ำยางสด (Field Latex) และเศษยางจากต้นยางก้อน (Tree Scrap, Lump Scrap) พร้อมกับยื่นคู่มือใบสุทธิตามแบบ ล.ป.61 สีชมพูเพิ่มขึ้นอีกฉบับหนึ่ง เพื่อประโยชน์ที่จะนำไปแสดงต่อสถาบันวิจัย กรมวิชาการเกษตรด้วย³

(5) การส่งฟิล์มภาพยนตร์ออกไปนอกประเทศเพื่อให้เข้าฉายจะต้องยื่นแบบ ล.ป.61 สำแดงมูลค่าของฟิล์มภาพยนตร์เป็นเงินตราต่างประเทศ

¹ คู่มือสั่งให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 57 (Bank of Thailand 1980 : 66; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 54).

² คู่มือประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 17 (2) (Bank of Thailand 1980 : 65; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 68).

³ คู่มือประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 20 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศ ฉบับที่ 34 ข้อ 3 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 3).

และทำคำรับรองในการส่งฟิล์มภาพยนตร์ออกไปฉายในต่างประเทศว่าจะนำกลับเข้ามาภายในกี่วันนับแต่วันส่งออก และจะนำเงินตราต่างประเทศมาขายให้ธนาคารรับอนุญาตภายในกี่วันนับแต่วันส่งออก¹

ข. การทำพิธีการศุลกากรส่งออก

พิธีการศุลกากรส่งออกก่อนที่ได้มีการชำระ เงินค่าของ เป็นเช่นเดียวกับพิธีการศุลกากรส่งออกซึ่งของภายหลังการชำระ เงิน กล่าวคือ เมื่อผู้ส่งของออกได้รับใบสุทธิคุ้มของที่ส่งออก แบบ ล.ป.61 ที่ตัวแทนรับอนุญาตหรือเจ้าพนักงานได้อนุญาตแล้ว รวมทั้งบัญชีราคาสินค้าและใบอนุญาตหรือใบรับรองมาตรฐานสินค้าตามกฎหมาย (ถ้ามี) ผู้ส่งออกต้องยื่นใบสุทธิแบบ ล.ป.61 ดังกล่าวภายในกำหนดเวลาที่ได้รับอนุญาต² พร้อมกับใบขนสินค้าต่อศุลกากร และสำแดงเครื่องหมายที่บ่งชี้ที่ส่งออกในแบบ ล.ป.61 นั้นด้วย³

2) พิธีการรับชำระ เงิน

ก. การจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ

จากหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ข้อ 13 และข้อ 18 ในกรณีการส่งออกซึ่งผู้ส่งออกต้องจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศอันเป็นค่าของนั้น และจะต้องขายเงินตราต่างประเทศนั้นแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือบุคคลที่รัฐมนตรี

¹ ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 22 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศฉบับที่ 34 ข้อ 3 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 3).

² ในกรณีที่มีความจำเป็นอาจขอต่ออายุใบสุทธิคุ้มของที่ส่งออก แบบ ล.ป.61 ได้ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34 ข้อ 13 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 9).

³ ดูคำสั่งให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 45, 49, 50 (1), 51 และ 52 (Bank of Thailand 1980 : 47; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 51).

ว่าการกระทรวงการคลังกำหนด ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้มา และจะส่งของออกไป
 ได้ต่อเมื่อได้ขายเงินตราต่างประเทศอันเป็นค่าของมันแล้วเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม
 ความในกฎกระทรวงข้อ 18 นั้นเองก็ยังสามารถให้เจ้าพนักงานผ่อนผันให้ผู้ส่งของออกไป
 ไปก่อนได้ (Bank of Thailand 1980 : 9; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 :
 11) ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินและคำสั่งให้ไว้แก่
 ตัวแทนรับอนุญาต ได้กำหนดให้บุคคลที่ประสงค์จะส่งของออกไปก่อนที่ได้ขายเงินตรา
 ต่างประเทศอันเป็นค่าของมัน โดยจะต้องรับรองและแสดงในแบบ ล.ป.61 ให้เป็น
 ที่พอใจเจ้าพนักงานว่า จะจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศค่าของที่ส่งออกภายใน
 180 วัน นับแต่วันส่งออก และจะขายเงินตราต่างประเทศที่ได้มานั้นแก่ธนาคารรับ
 อนุญาตหรือบริษัทรับอนุญาต ภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้มา¹ และโดยเฉพาะการนี้
 เจ้าพนักงานถือว่าผู้ส่งออกควรจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศค่าของที่ส่งออกมาขาย
 แก่ตัวแทนรับอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังนี้คือ

(1) 15 วัน นับแต่วันส่งของออก สำหรับกรณีที่เปิดเลตเตอร์ออฟ
 เครดิตมาเพื่อชำระค่าของที่ส่งออก

(2) 21 วัน นับแต่วันส่งของออก สำหรับกรณีที่ส่งตัวแลกเงินชนิดใช้
 เงินเมื่อได้เห็น ไปเรียกเก็บเงินค่าของที่ส่งออก

(3) 15 วัน นับแต่วันที่ตัวแลกเงินถึงกำหนดใช้เงิน แต่จะต้องไม่เกิน
 180 วัน นับแต่วันส่งออก สำหรับกรณีที่ส่งตัวแลกเงินชนิดระบุเวลาใช้เงินไปเรียกเก็บ
 เงินค่าของที่ส่งออก

¹ ดูประกาศเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ข้อ 2 (Bank of
 Thailand 1980 : 23; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 25) และคำสั่งให้ไว้แก่
 ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 64 (Bank of Thailand 1980 : 47; ธนาคารแห่งประเทศไทย
 2525 : 51).

(4) 15 วัน นับแต่วันส่งของออก สำหรับกรณีที่ได้รับชำระค่าของ
ที่ส่งออกโดยวิธีอื่น¹

(5) ในกรณีการส่งของออกไปฝากขายในต่างประเทศ จะต้องจัดให้
ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ ค่าของที่ส่งออกไปฝากขายภายใน 180 วัน นับแต่วันส่ง
ของออก²

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ผู้ส่งของออกไม่สามารถจัดให้ได้มาซึ่งเงิน
ตราต่างประเทศค่าของที่ส่งออก ภายใน 180 วัน นับแต่วันส่งออกและไม่สามารถ
ขายเงินตราต่างประเทศนั้นแก่ตัวแทนรับอนุญาตภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้มา ผู้ส่งของ
ออกจะต้องยื่นคำร้องขอผ่อนผัน เพื่อเลื่อนกำหนด เวลา โดยชี้แจง เหตุผลที่ไม่สามารถจัด
ให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศภายในกำหนด เวลา และแจ้งระยะเวลาที่ขอเลื่อน
พร้อมด้วยหลักฐานแสดงให้เห็นความจำเป็นที่ไม่อาจจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ
ภายในกำหนด เวลาด้วย³

ข. พิธีการเฉพาะสำหรับข้าว ดีบุก ยางและโลหะเงิน

เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน และธนาคารแห่งประเทศไทยได้
กำหนดพิธีการเรียกเก็บเงินค่าของที่ส่งออกโดยเฉพาะสำหรับ ข้าว ดีบุก ยาง และ
โลหะเงินไว้ดังนี้คือ

¹ ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 23
(Bank of Thailand 1980 : 66; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 69).

² ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 25
(Bank of Thailand 1980 : 66; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 69).

³ ดูคำสั่งให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 56 (Bank of Thailand
1980 : 50; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 54).

(1) การส่งข้าว, ดีบุก หรือยางออกไปก่อนที่ได้รับเงินตราต่างประเทศ อันเป็นค่าของที่ส่งออกนั้น จะต้อง เรียกเก็บ เงินค่าของที่ส่งออกผ่านตัวแทนรับอนุญาต โดยวิธีมอบตัวแลกเงิน หรือ เอกสารการเรียกเก็บเงินและ เอกสารการส่งของออก ให้ ตัวแทนรับอนุญาต เรียกเก็บเงินค่าของที่ส่งออก ทั้งนี้ เว้นแต่ในกรณีการส่งแร่ดีบุกที่ผู้ส่ง ออกได้จัดให้ธนาคารรับอนุญาตออกหนังสือค้ำประกันการจัดให้ได้มาซึ่ง เงินตราต่างประเทศ ค่าสินแร่ดีบุกที่ส่งออก (Floating Guaranter) ¹

(2) การส่งโลหะเงินไม่ว่าจะเป็นแท่ง ก้อน แผ่น หรือรูปอื่นใดที่มี มูลค่าเกินกว่า 5,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือ เมริกาก่อนออกประเทศไปก่อนที่ได้ขายเงินตรา ต่างประเทศอัน เป็นค่าของนั้นแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือบุคคลที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลังกำหนด ต้องจัดให้ผู้ซื้อในต่างประเทศเปิด เลตเตอร์ออฟ เครดิตชนิด เพิกถอนไม่ได้มา เพื่อชำระค่าของที่ส่งออกนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่ในกรณีการส่งออกซึ่งรูปพรรณ- เงิน หรือสิ่งหัตถกรรมเงินสำเร็จรูป ²

ค. การหักเงินค่าธรรมเนียม ค่าของเสื่อมคุณภาพ ผิดคุณภาพ หรือขาดปริมาณ

เมื่อผู้ส่งของออกได้รับเงินตราต่างประเทศค่าของที่ส่งออกแล้ว ในการ เสนอขายเงินตราต่างประเทศให้ตัวแทนรับอนุญาต หากมีกรณีที่ต้องชำระค่าธรรมเนียม จัดการส่งของออก และหรือเงินชดใช้ค่าของที่ส่งออกเสื่อมคุณภาพ ผิดคุณภาพ หรือขาด

¹ ดูประกาศเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ฉบับลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 3 (Bank of Thailand 1980 : 23 ; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 25) และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 19 (2) และ 21 (Bank of Thailand 1980 : 65; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 68).

² ดูประกาศเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ฉบับที่ 9 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2523 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 28).

ปริมาณ เนื่องจากการส่งของออกในงวดใด เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน อนุญาตให้มีการหักค่าธรรมเนียม และหรือ เงินชดใช้ดังกล่าวออกจาก เงินค่าของใน งวดนั้นที่ผู้ส่งออกพึงได้รับได้ใน เมื่อตัวแทนรับอนุญาตพอใจในหลักฐานดังต่อไปนี้ที่นำ มาแสดงคือ หนังสือสัญญา หรือหนังสือตกลง หรือสำเนาหนังสือดังกล่าวที่รับรองว่า ถูกต้องสำหรับการหักเงินค่าธรรมเนียมการส่งของออกที่ต้องจ่ายตามสัญญา และเอกสาร การสำรวจที่เชื่อถือได้ หรือ เอกสารสำแดงการวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการสำหรับเงิน ชดใช้ค่าของที่ส่งออกเสื่อมคุณภาพ ผิดคุณภาพ หรือขาดปริมาณ แต่ถ้าเงินชดใช้มีมูลค่า ไม่เกินร้อยละ 5 ของค่าของที่ส่งออกก็ไม่ต้องยื่น เอกสารสำรวจหรือการวินิจฉัยของ อนุญาโตตุลาการ ¹

3.2 ข้อยกเว้นของหลักปฏิบัติในการชำระเงิน

3.2.1 ข้อยกเว้นไม่ต้องมีใบสุทธิค้ำของที่ส่งออกแบบ ล.ป.61

หลักปฏิบัติในการส่งของออกไม่ว่าจะเป็นกรณีการส่งของ ออกไปก่อนหรือหลังการชำระเงิน ผู้ส่งของออกจะต้องยื่นคำขอใบสุทธิแบบ ล.ป.61 เพื่อนำไปทำพิธีการศุลกากรส่งของออก แต่การส่งของในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้ได้รับ ยกเว้นไม่ต้องมีใบสุทธิค้ำของที่ส่งออก แบบ ล.ป.61 แต่จะต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.61 สีโสกกว่าค้ำของที่ส่งออก ราคาของ วิธีชำระเงินค่าของ เงินตราต่าง- ประเทศ หรือ เงินตราที่ใช้หรือจะใช้ชำระค่าของนั้นต่อ เจ้าพนักงานผ่านพนักงาน เจ้าหน้าที่ ศุลกากรในขณะที่ยื่นใบขนสินค้าคือ

¹

ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34 ข้อ 17 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 9) ประกอบกับฉบับที่ 4/2503 ข้อ 6 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 77) และคำสั่งให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 35 (ง) (จ) (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 44).

- (1) น้ำมันที่เติมอากาศยานบินไปต่างประเทศ
- (2) ของที่ผู้ได้รับเอกสิทธิ์ทางการทูต ทบวงการชำนัญพิเศษแห่งองค์การสหประชาชาติ องค์การหรือสถาบันระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิกส่งออก
- (3) ของที่ใช้ในการเจาะสำรวจทรัพยากรธรณีที่บริษัทต่างประเทศ ซึ่งได้รับสัมปทานจากรัฐบาลไทยนำเข้ามาใช้ในประเทศ
- (4) ชิ้นส่วนอะไหล่และอุปกรณ์เรือขนส่งระหว่างประเทศที่พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรพอใจว่า เป็นของที่ผู้ประกอบการการเดินทางระหว่างประเทศ หรือสาขาหรือตัวแทนของผู้ประกอบการดังกล่าวส่งหรือส่งออก เพื่อใช้ซ่อมแซมเรือที่ใช้ในกิจการขนส่งระหว่างประเทศของตน ¹
- (5) การส่งแร่ดีบุกออก เจ้าพนักงานยกเว้นให้ผู้ส่งออกไม่ต้องมีใบสุทธิ ล.ป.61 ในเมื่อผู้ส่งออกจัดให้ธนาคารรับอนุญาตออกหนังสือค้ำประกันการจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ ค่าแร่ดีบุกที่ส่งออก (Floating Guaranter) และผู้ส่งดีบุกจะต้องสำแดงในแบบ ล.ป.61 ด้วยว่า ในสินแร่ดีบุกที่ส่งออก มีเนื้อดีบุกร้อยละเท่าใด เลขที่ใบอนุญาตขนแร่เพื่อส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักรในรายการด้วย ²
- (6) การส่งตอกกล้วยไม้ออกทางอากาศยานแต่ละครั้งมีมูลค่าไม่เกินห้าหมื่นบาท ผู้ส่งออกจะต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.61 สีโสก 3 ฉบับว่าด้วยของที่ส่งออก ราคาของ วิธีชำระค่าของ เงินตราต่างประเทศ ที่ได้รับหรือจะได้รับชำระโดยทำเป็นต้นฉบับ 1 ฉบับ และคู่ฉบับ 2 ฉบับ พร้อมด้วยบัญชีราคา

¹ ดูคำสั่งให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 58 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยฉบับที่ 15 ข้อ 2 (กระทรวงการคลัง 2526 : 3).

² ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 19 (Bank of Thailand 1980 : 65; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 68).

สินค้า และหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ระบุว่า "กล้วยไม้" ไม้ดอบนบนของแบบ ล.ป.61 สีโสก ยืนต้นฉบับและคู่ฉบับที่ 1 ต่อศาลฎีกาในขณะทำพิธีการส่งออก และ เมื่อผู้ส่งของ ออกได้รับคืนคู่ฉบับที่ 1 ที่สลักหลังการส่งออกจากศาลฎีกาแล้ว ให้เก็บไว้เพื่อยื่นพร้อมกับการขายเงินตราต่างประเทศที่ได้มาแก่ตัวแทนรับอนุญาตตามแบบ ล.ป. 71 ที่เกี่ยวข้อง สำหรับคู่ฉบับที่ 2 ให้ส่งไปยังหน่วยสินค้าออก ส่วนการควบคุมปริวรรต 1 ฝ่ายการต่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย ในวันทำงานถัดไป ¹

3.2.2 ข้อยกเว้นกรณีการส่งออกซึ่งของที่ไม่มีลักษณะอันอาจจัดหรือควรจัดให้ ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ

1) การส่งออกซึ่งของที่ไม่ต้องจัดให้ ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ

การส่งออกซึ่งของที่ไม่มีลักษณะอันอาจจัดหรือควรจัดให้ ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศดังต่อไปนี้ ได้รับยกเว้นไม่ต้องจัดให้ ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ ค่าของที่ส่งออก ² และไม่ต้องมีใบสุทธิแบบ ล.ป.61 แต่ผู้ส่งออกจะต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.61 สีโสกกว่าด้วยของที่ส่งออก ราคาของ วิธีชำระ เงินค่าของ เงินตราต่างประเทศ หรือ เงินที่ใช้หรือจะใช้ชำระค่าของนั้นถ้ามีแล้วแต่กรณี ต่อเจ้าพนักงาน โดยผ่านพนักงานเจ้าหน้าที่ศาลฎีกาในขณะยื่นใบขนสินค้า ³ คือ

¹ ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34 ข้อ 15 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 9).

² ดูประกาศกระทรวงการคลัง ข้อ 6 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยฉบับลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2526 ข้อ 1 (กระทรวงการคลัง 2526 : 1).

³ ดูประกาศกระทรวงการคลัง ข้อ 12 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยฉบับลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2526 ข้อ 2 (กระทรวงการคลัง 2526 : 2) ประกอบกับคำสั่งให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 58 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยฉบับที่ 15 ข้อ 2 (กระทรวงการคลัง 2526 : 3).

- (1) ภาชนะหรือสิ่งอื่นใดสำหรับใช้บรรจุของทุกชนิดที่ว่างเปล่า ส่งออกไปเพื่อบรรจุสิ่งของนำกลับเข้ามา หรือที่ได้บรรจุของเข้ามาแล้วส่งกลับคืนออกไป หรือที่ได้ใช้บรรจุของส่งออกแล้วจะนำกลับเข้ามาภายหลังรวมตลอดทั้งแกนเปล่าด้วย
- (2) ฟิล์มที่ถ่ายบันทึกภาพแล้ว เพื่อทำการล้างแล้วจะนำกลับเข้ามาภายหลัง หรือฟิล์มภาพยนตร์ตลอดจนภาพโฆษณาที่นำเข้ามาฉายตามโรงมหรสพ หรือสถานีโทรทัศน์ชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งแล้วส่งกลับคืนออกไป
- (3) ชิ้นส่วนอะไหล่และอุปกรณ์เครื่องบินที่ไม่มีการซื้อ เงินตราต่างประเทศส่งออกไปชำระ ที่สำนักงานสาขาของบริษัทการบินต่างประเทศจัดส่งออกไปยังสำนักงานใหญ่
- (4) ของที่นำเข้ามาโดยไม่มีการชำระ เงินแล้วส่งกลับคืนออกไปภายในระยะเวลาที่ได้ทำสัญญาไว้กับกรมศุลกากร
- (5) ของที่ส่งกลับคืนออกไปในกรณีของนั้นถูกส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศแล้วนำกลับเข้ามาเพื่อซ่อมแซมโดยไม่มีค่าตอบแทนการซ่อมแซม
- (6) เครื่องอุปโภคบริโภคที่ส่วนราชการส่งหรือนำออกไปใช้ในราชการระหว่างปฏิบัติราชการนอกประเทศ
- (7) ของที่ส่วนราชการ องค์การรัฐบาล หรือรัฐวิสาหกิจ ส่งหรือนำออกไปซ่อมแซมและจะนำกลับเข้ามาภายหลัง และโดยเฉพาะยุทธภัณฑ์ซึ่งทางการกระทรวงกลาโหม หรืออุปกรณ์เครื่องบินซึ่งทางการกรมตำรวจส่งออกไปซ่อมแซม และจะนำกลับเข้ามาภายหลังนั้น นอกจากจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีใบสุทธิแบบ ล.ป.61 แล้ว ยังได้รับการยกเว้นไม่ต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.61 อีกด้วย ¹

¹ คำสั่งให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 58 ข. ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยฉบับที่ 15 ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2526 ข้อ 2 (กระทรวงการคลัง 2526 : 5).

(8) ของที่ส่วนราชการ องค์การรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ หรือสหภาพชาวไทย
บริจาค เพื่อการกุศลแก่ผู้รับในต่างประเทศ

2) การส่งออกซึ่งของที่เจ้าพนักงานอาจมีคำสั่งยกเว้นเป็นการเฉพาะ

ในกรณีผู้ส่งของออกแสดงให้เป็นที่พอใจ เจ้าพนักงานก่อนส่งของออก
ว่า การส่งออกซึ่งของนั้นไม่มีลักษณะที่อาจจัดหรือควรจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ
หรือมีเหตุที่ไม่อาจขายเงินตราต่างประเทศแก่ธนาคารรับอนุญาตหรือบริษัทรับอนุญาตหรือ
ไม่อาจขายให้ได้ภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้มา หรือไม่อาจจัดให้ได้มาซึ่งเงิน-
ตราต่างประเทศสกุล หรือโดยวิธีที่เจ้าพนักงานกำหนด เจ้าพนักงานอาจมีคำสั่ง
ยกเว้น เป็นการเฉพาะโดยกำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้¹ และโดยเฉพาะการส่งออก
ซึ่งของที่ไม่มีลักษณะอันอาจจัดหรือควรจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ ค่าของที่ส่ง
ออกดังต่อไปนี้ เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินให้ตัวแทนรับอนุญาตอนุญาตแบบ
ล.ป.61 ได้ โดยผู้ส่งของออกจะต้องระบุคำว่า "No Payment" ไว้ตอนบนแบบ
ล.ป.61 และระบุเลขที่แบบ ล.ป.21 แบบ ล.ป.22 หรือ แบบ ล.ป.23 ที่เกี่ยว-
ข้อง (ถ้ามี) แล้วแต่กรณีไว้ในแบบ ล.ป.61 ด้วย² คือ

(1) ของที่ผู้ส่งออกได้รับค่าจ้างเกี่ยวกับของนั้น เป็นต้นว่าค่าจ้าง
เพื่อการผลิต ประกอบ ตัดเย็บ เจียรระไน หรือการทำให้ของดังกล่าวมีมูลค่าสูงขึ้น
โดยในการขออนุญาตส่งออกต้องระบุคำว่า "ได้รับเฉพาะค่าจ้าง" ไว้ตอนบนแบบ ล.ป.
61 และต้องสำแดงมูลค่าของวัตถุดิบ หรือวัสดุประกอบที่ใช้ แยกต่างหากจากค่าจ้างด้วย

¹ ดูประกาศกระทรวงการคลัง ข้อ 8 (Bank of Thailand 1980 :
20; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 22).

² ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34
ลงวันที่ 30 กันยายน 2526 ข้อ 14 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 7).

(2) เครื่องจักรและอุปกรณ์การก่อสร้างต่าง ๆ ที่ส่งออกไปใช้ในงานก่อสร้าง ในต่างประเทศ และจะนำกลับเข้ามาในประเทศไทยในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับจากวันส่งออก ซึ่งในการขออนุญาตส่งออก ผู้ส่งออกได้ทำคำรับรองที่จะนำของที่ส่งออกกลับเข้ามาภายหลังตามแบบที่กำหนด

(3) ของที่มูลนิธิบริจาค เพื่อการกุศลแก่ผู้รับในต่างประเทศ

(4) ของที่ส่งออกไปซ่อมแซม หรือแลกเปลี่ยน เป็นของอย่างเดียวกันและจะนำกลับเข้ามาในประเทศไทยในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับจากวันส่งออก ซึ่งในการขออนุญาตส่งออก ผู้ส่งออกได้ทำคำรับรองที่จะนำของที่ส่งออกกลับเข้ามาภายหลังตามแบบที่กำหนด

(5) การส่งหรือนำของออกไปแสดงหรือเผยแพร่ต่างประเทศ โดยในการขออนุญาตส่งออกต้องระบุคำว่า "ของส่งออกเพื่อแสดง" ไว้ตอนบนแบบ ล.ป.61 และผู้ส่งออกได้ทำคำรับรองที่จะนำของที่ส่งออกกลับเข้ามาภายหลังในกำหนดไม่เกิน 90 วัน ตามแบบที่กำหนด

(6) การส่งของออกไปจำหน่ายโดยมีของที่ไม่ต้องชำระ เงินมูลค่าไม่เกินร้อยละ 5 ของค่าของที่ส่งออก และไม่เกินสองหมื่นบาทรวมอยู่ด้วย และหรือโดยมีการให้ส่วนลดการค้าไม่เกินร้อยละ 5 ของค่าของที่ส่งออก

(7) การส่งออกซึ่งของที่บรรจุในภาชนะหรือสิ่งอื่นใด ซึ่งภาชนะหรือสิ่งอื่นใดสำหรับใช้บรรจุของนั้นไม่มีลักษณะที่อาจจัด หรือควรจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ และได้นำเข้ามาเพื่อบรรจุสิ่งของส่งออก หรือใช้บรรจุสิ่งของส่งออกแล้วจะนำกลับเข้ามาในประเทศไทยหลัง จะต้องระบุเลขที่ แบบ ล.ป.21 ที่เกี่ยวข้องสำหรับกรณีที่น่าภาชนะหรือสิ่งอื่นใดเข้ามาเพื่อบรรจุสิ่งของส่งออก และระบุคำว่า "ภาชนะบรรจุของส่งออก" ไว้ตอนบนแบบ แบบ ล.ป.61 ด้วย

3.2.3 ข้อยกเว้นในการมีการส่งออกซึ่งของที่มีลักษณะอันอาจจัดหรือควรจัด

ให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ

1) ข้อยกเว้นไม่ต้องขายเงินตราต่างประเทศให้ตัวแทนรับอนุญาต

เงินตราต่างประเทศที่ผู้ส่งตึกออกจัดให้ได้มา เป็นค่าตึกที่ส่งออก เฉพาะในส่วนที่ผู้ส่งตึกออกต้องส่ง เข้ามุลภัณฑ์กันชนตามพระราชบัญญัติควบคุมแร่ตึก ได้ รับยกเว้นไม่ต้องขายแก่ธนาคารรับอนุญาตหรือบริษัทรับอนุญาต¹

2) ข้อยกเว้นไม่ต้องจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ

การส่งออกนอกประเทศซึ่งของตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้ ผู้ส่งของ ออกอาจจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศค่าของหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่จัดให้ได้มาซึ่ง เงินตราต่างประเทศแล้วจะขายให้ตัวแทนรับอนุญาตหรือไม่ก็ได้ และในการส่งออกซึ่ง ของดังกล่าวยังได้รับยกเว้นไม่ต้องมีใบอนุญาตแบบ ล.ป.61 อีกด้วย² คือ

(1) ตัวอย่างสินค้า แต่ทั้งนี้ผู้ส่งออกจะต้องแจ้งรายการใน แบบ ล.ป.61 สี่สัปดาห์ด้วยของที่ส่งออก ราคาของ วิธีชำระเงิน เงินตราต่างประเทศ หรือ เงินตราที่ใช้หรือ จะใช้ชำระค่าของนั้นต่อเจ้าพนักงานผ่านพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากร ในขณะที่ยื่นใบขนสินค้า

¹ ดูประกาศกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 13 ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 7 (Bank of Thailand 1980 : 20; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 22).

² ดูกฎกระทรวง ฉบับที่ 13 ข้อ 17 (Bank of Thailand 1980 : 9; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 11) ประกอบกับประกาศกระทรวงการคลัง ฉบับ ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 9 (Bank of Thailand 1980 : 20; ธนาคาร แห่งประเทศไทย 2525 : 22) และคำสั่งให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ข้อ 58 ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดยฉบับที่ 15 ข้อ 2 (กระทรวงการคลัง 2526 : 3).

(2) ของใช้ส่วนตัวของผู้เดินทางไปต่างประเทศ จะต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.61 สีโสกว่าด้วยของที่ส่งออก ราคาของ ต่อเจ้าพนักงานผ่านพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะยื่นใบขนสินค้า

(3) ดิบุกหรือยาง แต่ละครั้งมีมูลค่าไม่เกินสองพันบาท แต่ผู้ส่งออกต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.61 สีโสกว่าด้วยของที่ส่งออก ราคาของ วิธีชำระ เงินค่าของเงินตราต่างประเทศ หรือเงินตราที่ใช้หรือจะใช้ชำระค่าของนั้นต่อเจ้าพนักงานผ่านพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะยื่นใบขนสินค้า

(4) ของที่ส่งออกทางไปรษณีย์หรืออากาศยานแต่ละครั้งมีมูลค่าไม่เกินสองหมื่นบาท ผู้ส่งออกยังได้รับยกเว้นไม่ต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.61 สีโสกอีกด้วย

(5) ของอื่น ๆ ซึ่งส่งออกโดยทางใด ๆ เว้นแต่ทางไปรษณีย์หรืออากาศยานแต่ละครั้งมีมูลค่าไม่เกินสองหมื่นบาท แต่ผู้ส่งออกจะต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.61 สีโสกด้วย

(6) ฟิล์มภาพยนตร์ขาวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งส่งออกทางอากาศยาน โดยไม่ต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.61 สีโสก

(7) แถบบันทึกภาพและเสียงที่ได้บันทึกแล้ว ซึ่งส่งออกทางอากาศยาน โดยไม่ต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.61 สีโสก

(8) ของที่จำหน่ายในร้านค้าปลอดอากร ซึ่งผู้เดินทางไปต่างประเทศ ผู้เดินทางผ่าน หรือผู้ที่เข้ามาในราชอาณาจักรชั่วคราวระยะเวลาที่กำหนดในตัวเดินทางไปกลับ หรือตัวเดินทางผ่านแล้วแต่กรณี นำติดตัวออกไป โดยไม่ต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.61 สีโสก

(9) ของรวมตลอดถึงเพชรพลอย เครื่องรูปพรรณ ทองคำ และเครื่องรูปพรรณทองคำขาว ที่ผู้เดินทางผ่าน หรือผู้ที่เข้ามาในราชอาณาจักรชั่วคราวระยะเวลาที่กำหนดในตัวเดินทางไปกลับ หรือตัวเดินทางผ่าน แล้วแต่กรณีนำติดตัวออกไปโดยไม่ต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.61 สีโสก

4. ข้อกำหนดการนำเข้าซึ่งสินค้าหรือสิ่งของ

จากการศึกษาข้อกำหนดในการจำกัดการนำเข้าแสดงให้เห็นว่ากฎหมายควบคุมการค้าต่างประเทศ (Foreign Trade Control) ในหลายประเทศมีข้อกำหนดและเงื่อนไขต่าง ๆ ในการจำกัดของกฎหมายที่ค่อนข้างจะเข้มงวดและคล้ายคลึงกัน จะต่างกันก็เฉพาะแต่ในวิธีการเท่านั้น

ข้อกำหนดจำกัดควบคุมการนำเข้าซึ่งสินค้าหรือสิ่งของที่แตกต่างกันนั้น ปรากฏในประเทศต่าง ๆ เป็นหลายรูปแบบที่ส่งผลต่อการควบคุมที่ต่างกันออกไป เช่นในกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น The Foreign Exchange and Trade Control Law (Law No. 228, December 1, 1949) Art. 52 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปไว้ให้ผู้ประสงคจะนำเข้าซึ่งสินค้าสิ่งของจะต้องขออนุญาตตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดย Cabinet Order (Nakane 1981 : 38) ซึ่งได้แก่ Cabinet Order Concerning Control of Import Trade (Cabinet Order No. 414, December 29, 1949) ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้ผู้ประสงคจะนำเข้าซึ่งสินค้าสิ่งของไม่ว่าประเภทหรือชนิดใด ๆ จะต้องได้รับอนุญาตทั้งสิ้น¹ (Art. 4) ยกเว้นการนำเข้าซึ่งสินค้าสิ่งของที่กำหนดไว้ในบัญชี Annex Table No. I และ II นำเข้าได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาต (Art. 14) (Nakane 1981 : 2, 8, 25-28)

นอกจากนี้แล้วในกฎหมายของประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งได้ปรับปรุงแก้ไขใหม่เมื่อปี ค.ศ. 1967 ยกเลิกบัญชีรายการสิ่งของที่อนุญาตให้นำเข้าและกำหนดบัญชีรายการสิ่งของที่ต้องห้ามนำเข้าแทน (Bhagwati 1978 : 20) ส่วนวิธีการในพระราชบัญญัติ

¹ระเบียบวิธีการ แบบฟอร์มและเงื่อนไขต่าง ๆ ในการขออนุญาตเป็นไปตาม Regulation for Control at Import Trade (MITI Ordinance No. 77, Dec. 29, 1949) (Nakane 1982 : 1-8)。

การส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2522 ของประเทศไทย จะมีวิธีการคล้ายกับกฎหมายของประเทศเกาหลีใต้ กล่าวคือสินค้าใดที่กำหนดให้นำเข้าได้ต่อ เมื่อได้รับอนุญาต การนำสินค้านั้นเข้าก็จะต้องได้รับอนุญาตก่อน สินค้าใดที่กำหนดต้องห้ามนำเข้า สินค้านั้นก็จะนำเข้ามาไม่ได้ สินค้าใดที่ไม่มีข้อกำหนดดังกล่าว ก็อาจนำเข้าได้โดยเสรี แต่อย่างไรก็ตามวิธีการในกฎหมายไทยนั้นก็ยังมีส่วนแตกต่างไปจากกฎหมายเกาหลีใต้อยู่คือ ประเทศเกาหลีใต้กำหนดไว้เป็นบัญชีรายการสินค้าต้องห้ามนำเข้า ส่วนประเทศไทยกำหนดสินค้าที่ต้องได้รับอนุญาตในการนำเข้าหรือสินค้าต้องห้ามนำเข้าไว้เป็นฉบับ ๆ นับได้เป็นจำนวนร้อยฉบับ ซึ่งยากแก่การศึกษาทำความเข้าใจ ดังนั้นผู้เขียนจึงไม่กล่าวถึงในรายละเอียดซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากนั้นโดยไม่จำเป็นอีก แต่จะพิจารณาหลักเกณฑ์ทั่วไปของข้อจำกัดการนำเข้าเท่านั้น และในบางกรณีอาจพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ในข้อจำกัดการส่งออกที่มีความเกี่ยวข้องด้วยตามสมควร

ข้อกำหนดจำกัดการนำเข้าซึ่งปรากฏอยู่ในกฎหมายควบคุมการค้าต่างประเทศของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งของประเทศไทยด้วย อาจจำแนกองค์ประกอบในการพิจารณาเป็น 5 ประการดังนี้คือ

- 1) ข้อกำหนดแหล่งที่มา
- 2) ข้อกำหนดประเภทสินค้า
- 3) ข้อกำหนดวัตถุประสงค์สุดท้าย
- 4) ข้อกำหนดเงื่อนไขการชำระเงิน
- 5) ข้อกำหนดการโอนใบอนุญาต

4.1 ข้อกำหนดแหล่งที่มา (Sources)

กฎหมายควบคุมการค้าต่างประเทศในหลายประเทศได้แสดงให้เห็นว่าระบบควบคุมการค้าต่างประเทศ และระบบควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ถูกกำหนดขึ้นจำกัด

การนำเข้าโดยอาศัยแหล่งที่มาเป็นหลักเกณฑ์หนึ่ง¹ แต่เหตุผลในการกำหนดจำกัดแหล่งที่มาอาจแตกต่างกันได้ เหตุผลหนึ่งที่กำหนดแหล่งที่มาก็คือ การช่วยเหลือแบบผูกมัด ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากประเทศที่มีดุลการชำระเงินเกินดุลทั้งหลาย เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่มีดุลการชำระเงินขาดดุลโดยเฉพาะได้แก่ประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย โดยขายสินค้าสิ่งของให้เป็นราคาถูก หรืออาจไม่คิดมูลค่าก็ได้ ประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือดังกล่าวก็就会被ผูกขาดแหล่งที่มาของสินค้าจากประเทศที่ให้ความช่วยเหลือนั้น หรือในกรณีการให้ความช่วยเหลือโดยให้เปล่า ประเทศที่ให้ความช่วยเหลือนั้นก็อาจจะวางเงื่อนไขในการให้ความช่วยเหลือ โดยให้ประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือจะต้องสั่งซื้อสินค้าที่กำหนดจากประเทศที่ให้ความช่วยเหลือนั้น หรืออาจกำหนดเงื่อนไขให้ส่งสินค้าที่กำหนดขายให้ประเทศที่ให้ความช่วยเหลือนั้น

ข้อตกลงการค้าพิเศษและข้อตกลงการค้าสองฝ่ายต่างก็เป็นสาเหตุแห่งการผูกขาดแหล่งที่มา ข้อตกลงนี้มีปรากฏอยู่ในประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย และนอกจากนี้แล้วประเทศที่ได้รับมาซึ่งเงินตราต่างประเทศที่ไม่สามารถแลกเปลี่ยนได้ ซึ่งการใช้เงินตราต่างประเทศดังกล่าวก็จำเป็นจะต้องนำไปใช้จ่ายในประเทศที่ออกเงินตราสกุลนั้น หรือประเทศอื่นที่ยอมรับเอาเงินตราสกุลนั้น สินค้าบางประเภทจึงต้องถูกจำกัดแหล่งที่มา (Bhagwati 1978 : 13-16)

4.2 ข้อกำหนดประเภทสินค้า (Commodity Composition)

การกำหนดชนิดหรือประเภทสินค้าเพื่อการนำเข้ามีลักษณะค่อนข้างเป็นมาตรฐานสำหรับในประเทศต่าง ๆ และในการออกใบอนุญาตให้นำเข้าบางครั้งก็กระทำ

¹ กฎหมายของประเทศไทยปรากฏในมาตรา 5 (2) แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกป้อนอก และการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 และประเทศญี่ปุ่นปรากฏตาม Cabinet Order Concerning Control of Import Trade (Cabinet Order No. 414, Dec. 29, 1949) Art. 3 (Nakane 1981 : 1)。

ควบคุมไปกับข้อกำหนดจากแหล่งที่มาด้วย เช่น กฎหมายของประเทศอินเดีย (Bhagwati 1978 : 16) ประเทศญี่ปุ่นตาม Cabinet Order Concerning Control of Import Trade (Cabinet Order No. 424, Dec. 29, 1949) Art. 3 (Nakane 1981 : 1) และประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 มาตรา 5 (2) (3) แต่อย่างไรก็ตาม เหตุผลในการกำหนดชนิดหรือประเภทของสินค้าสำหรับออกใบอนุญาตให้นำเข้าก็ยังมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ

การให้ความช่วยเหลือแบบผูกมัดก็เป็น เหตุผลหนึ่งของการกำหนดประเภทสินค้า นอกเหนือไปจากแหล่งที่มาของสินค้า ทั้งนี้เพื่อทำให้ความผูกพันกับแหล่งที่มามีประสิทธิภาพมากขึ้น การกำหนดประเภทหรือชนิดของสินค้าในการออกใบอนุญาตให้นำเข้าจึงเป็นสิ่งที่ประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือนั้นจะแสวงหา ดังเช่นที่การให้สินเชื่อกู้เงินเยนของประเทศญี่ปุ่น กระทำเฉพาะเพื่อสินค้าบางอย่างเท่านั้น หรือการให้ความช่วยเหลือของประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อส่งออกซึ่งเหล็กกล้า เป็นต้น

ในหลายประเทศปรากฏว่าการกำหนดประเภทหรือชนิดของสินค้าในการอนุญาตให้นำเข้า เพื่อจุดมุ่งหมายในการคุ้มครองและป้องกัน ลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของข้อกำหนดโควตาก็เพื่อมาตรการในการคุ้มครองป้องกันกิจการภายในประเทศ การออมเงินตราต่างประเทศก็เป็นข้ออ้างสำคัญในการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศจากการแข่งขัน โดยการนำเข้า การประกาศบัญชีรายการสินค้าต้องห้ามนำเข้าก็เป็นอีกมาตรการหนึ่งของการคุ้มครองป้องกัน ดังเช่นในประเทศอินเดีย บลาซิล (Bhagwati 1978 : 16-18) และไทย (กรมการค้าต่างประเทศ 2527 : 1-22) ซึ่งมีการกำหนดสินค้าต้องห้ามนำเข้า หรือที่ต้องได้รับอนุญาตในการนำเข้าสำหรับที่ได้มีการผลิตภายในประเทศ เพื่อทดแทนการนำเข้า

ลำดับความสำคัญของสินค้าบางประเภท ปรากฏชัดในประเทศอินเดียว่าการอนุญาตให้การนำเข้าซึ่งสินค้าทุนเพื่อการผลิตตามจำนวน ปริมาณ และมูลค่าที่ได้รับอนุมัติเพื่อการผลิตเท่านั้น หรือในกรณีการนำเข้าเพื่อเป็นประกันให้สินค้าเข้าประเภท

ที่สำคัญมีปริมาณเพียงพอในตลาดภายในประเทศ เช่นในประเทศฟิลิปปินส์มักจะแบ่งแยกสินค้าเป็นประเภทต่าง ๆ ตามความสำคัญ และกำหนดโควตาจำกัดการนำเข้าซึ่งสินค้าประเภทที่มีความสำคัญน้อย หรืออย่างไรก็ดีและดรูก็ ซึ่งมีการตั้งข้อจำกัดไว้ค่อนข้างเคร่งครัดสำหรับสินค้าอุปโภคบริโภคซึ่งถือว่ามีควมสำคัญน้อย

นอกจากที่กล่าวแล้วสินค้าบางประเภทโดยเฉพาะจำพวกยาเสพติด เช่นเฮโรอีน ก็ยังเป็นสินค้าต้องห้ามนำเข้า เว้นแต่การนำเข้านั้นเพื่อการแพทย์เท่านั้น หรือบางครั้งก็มีการตั้งข้อจำกัดหรือห้ามการนำเข้าซึ่งสินค้าที่ใช้แล้ว เพื่อป้องกันการลักลอบนำเงินทุนเข้าประเทศ¹ เช่นในประเทศดรูก็และโคลัมเบีย (Bhagwati 1978 : 18-20) แต่สำหรับประเทศไทยห้ามนำรถยนต์ใช้แล้วเข้าประเทศเพื่อสงวนเงินตราต่างประเทศ (กรมการค้าต่างประเทศ 2527 : 5, 8)

4.3 ข้อกำหนดวัตถุประสงค์สุดท้าย (End Use)

นอกเหนือจากการวางข้อกำหนดชนิด หรือประเภทสินค้านำเข้าและการพิจารณาจากแหล่งที่มาของสินค้าแล้ว ระบบการอนุญาตโควตาในการนำเข้าซึ่งสินค้าก็ยังอาศัยข้อพิจารณาจากวัตถุประสงค์สุดท้ายของสินค้านำเข้านั้นด้วย กล่าวคือเป็นการหาคำตอบปัญหาว่า จะอนุญาตให้ใครนำสินค้าเข้าเป็นปริมาณเท่าใด และเพื่อวัตถุประสงค์สุดท้ายอย่างไร ซึ่งพิจารณาได้เป็น 2 ประการคือ

- 1) การจัดสรรตามวัตถุประสงค์สุดท้าย
- 2) การจัดสรรในระหว่างกลุ่มผู้ซื้อต่าง ๆ

¹ กฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินของประเทศไทย ไม่ห้ามการนำเงินเข้าประเทศ แต่กำหนดให้ผู้ให้นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาต้องขายเงินตราต่างประเทศนั้นให้ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารรับอนุญาตหรือบุคคลรับอนุญาตภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้นำ (กฎกระทรวง ข้อ 20).

4.3.1 การจัดสรรตามวัตถุประสงค์สุดท้าย

การปันส่วนเงินตราต่างประเทศในระหว่างกลุ่มวัตถุประสงค์สุดท้าย โดยเฉพาะเพื่อการผลิตกับการบริโภค หรือการผลิตเพื่อส่งออกกับการจำหน่ายภายในประเทศ และการลงทุนกับการบริโภค เป็นเรื่องที่ทำกันอยู่ทั่วไปไปในรูปที่แตกต่างกันไป แต่รูปแบบที่ใช้กันโดยทั่วไปในปัจจุบันนี้คือ

1) การนำเข้าซึ่งสินค้าทุน สินค้าอุปโภคบริโภคและสินค้าเพื่อการผลิต

ความพยายามที่จะควบคุมปริมาณเงินตราต่างประเทศในการนำเข้าซึ่งสินค้าอุปโภคบริโภคเป็นสิ่งปรากฏอยู่โดยทั่วไปในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนาส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เหตุผลที่เห็นได้ชัดก็คือความรู้สึกว่าการนำเข้าสินค้าประเภทที่ไม่มีมีความสำคัญ (Inessential) โดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภคนั้นควรจัดไว้ในสินค้าเข้าไม่มีอันดับ (Non-Priority) เพราะเป็นการใช้เงินตราต่างประเทศโดยสิ้นเปลือง แนวความคิดนี้นับว่าเป็นภาพลวงตาในเรื่องการใช้เงินตราต่างประเทศ เพราะมันจะไม่ช่วยประหยัดการจัดสรรทรัพยากรซึ่งจะต้องนำมาใช้เพื่อการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคนั้นเอง ดังที่ประเทศอินเดียและกานาซึ่งได้มีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าซึ่งสินค้านี้ดังกล่าว พร้อมกับการใช้ระบบควบคุมการนำเข้าเพื่อเป็นมาตรการโดยอัตโนมัติ และจากการวิเคราะห์ยังพบว่า สินค้าอุปโภคบริโภคมีสัดส่วนค่อนข้างมากในปริมาณสินค้าเข้าทั้งหมดของประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย เช่นในประเทศชิลี เมื่อเกิดวิกฤติการณ์ขาดแคลนเงินตราต่างประเทศอย่างรุนแรง รัฐบาลก็มักจะใช้วิธีการจำกัดการนำเข้าสินค้าทุนมากกว่าสินค้าอุปโภคบริโภค

นอกจากนี้แล้วยังปรากฏในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการนำเข้าของประเทศด้อยพัฒนา 28 ประเทศ สำหรับในช่วงปี ค.ศ. 1954-1956 และปี 1965-1967 ว่ามีแนวโน้มที่ปริมาณการนำเข้าซึ่งสินค้าอุปโภคบริโภคที่ไม่มีมีความสำคัญลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว 12 ประเทศ ซึ่งปรากฏในทางตรง

กันข้าม กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการนำเข้ามีแนวโน้มไปในทางเพิ่มปริมาณการนำเข้าซึ่งสินค้าอุปโภคบริโภคมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามโดยเฉพาะโครงสร้างการนำเข้าของประเทศอินเดีย อิสราเอล ฟิลิปปินส์ และอียิปต์ นั้นมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปสู่การเพิ่มการนำเข้าซึ่งสินค้าทุน และสินค้าเพื่อการผลิตมากขึ้นอีกด้วย และโดยเฉพาะประเทศอินเดียนั้นมีวิธีการกำหนดสิทธิการนำเข้าไว้แตกต่างกันระหว่างผู้ผลิต ผู้ใช้และนักอุตสาหกรรมฝ่ายหนึ่งกับพ่อค้า ผู้ซื้อและผู้นำเข้าอีกฝ่ายหนึ่ง โดยการแบ่งประเภทสิทธิการนำเข้าซึ่งสินค้าวัตถุดิบและสินค้าทุน เพื่อการผลิตแก่ผู้ลงทุนและผู้ผลิต เป็นประเภทหนึ่ง และอีกประเภทหนึ่งคือกำหนดให้สิทธิการนำเข้าซึ่งสินค้าอุปโภคบริโภคแก่พ่อค้า (Bhagwati 1978 : 21-22)

2) ความเกี่ยวพันระหว่างสินค้าเข้าออกและสินค้าเพื่อการผลิต

ระบบควบคุมโควตาสินค้าในหลายประเทศมีการกำหนดความแตกต่างระหว่างการจัดสรรสิทธินำเข้าซึ่งสินค้าวัตถุดิบ และสินค้าเพื่อการผลิตกับผู้ผลิตเพื่อการส่งออก ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากการประเมินค่าการส่งออกไว้มาก และเมื่อมีความพยายามที่จะส่งเสริมแรงจูงใจในการส่งออกให้มากขึ้น และความเกี่ยวพันระหว่างสินค้าเข้าและสินค้าออกอาจทำได้ทั้งในรูปการกำหนดกฎเกณฑ์และหรือในทางปฏิบัติ ในประการแรกมีการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับสิทธิพิเศษในการนำเข้า เช่นในอินเดียกำหนดว่า ผู้ผลิตและผู้ส่งออกจะได้รับการจัดสรรสิทธิพิเศษเพื่อการนำเข้าซึ่งสินค้าวัตถุดิบในปริมาณที่มากพอสำหรับการผลิตสินค้าเพื่อส่งออก หรืออนุญาตให้ส่งออกซึ่งสินค้าส่วนที่เหลือจากการผลิต เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจอีกด้วย สำหรับในด้านการปฏิบัตินั้นหากการดำเนินการส่งออกมีความก้าวหน้าที่แสดงให้เห็นได้ชัด ผู้ผลิตก็อาจได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษสำหรับการขออนุญาตและหรือการขอขยายใบอนุญาตสิทธินำเข้า แต่ถ้าตรงกันข้าม การส่งออกนั้นไม่มีความก้าวหน้าก็อาจถูกลดหรือจำกัดสัดส่วนสิทธิการได้รับอนุญาตนำเข้าซึ่งสินค้าวัตถุดิบได้เช่นเดียวกัน (Bhagwati 1978 : 23-25)

3) การนำเข้าเพื่อวัตถุประสงค์อื่น

การกำหนดสิทธิพิเศษในการนำเข้าสำหรับสินค้าบางอย่าง อาจทำเพียงเพื่อสร้างแรงจูงใจ เช่นในประเทศปากีสถาน ได้ออกใบอนุญาตพิเศษ สำหรับสินค้าอุปโภคบริโภคบางอย่างนอกเหนือไปจากสิทธิพิเศษในการนำเข้าซึ่งสินค้า เพื่อการผลิต หรือในประเทศอินเดียก็มีการอนุญาตเป็นพิเศษแก่ผู้นำเข้าเป็นการชั่วคราว เพื่อเป็นการจูงใจการนำเข้าซึ่งสินค้าจำพวกผลไม้แห้งซึ่งหายาก และอาวุธยุทธภัณฑ์ ต่าง ๆ เพื่อการป้องกันประเทศ หรือในประเทศอิสราเอลในปี ค.ศ. 1948 รัฐบาล อิสราเอลได้อนุญาตให้ผู้ลงทุนชาวต่างประเทศนำเข้าประเทศในรูปของสินค้าตาม รายการที่ได้รับอนุญาต โดยมีเงื่อนไขว่าร้อยละ 30 ของเงินตราต่างประเทศที่ได้ จากการนำเข้าจะต้องนำไปขายให้กระทรวงการคลังตามอัตราแลกเปลี่ยนทางการ (Bhagwati 1978 : 25)

4.3.2 การจัดสรรในระหว่างกลุ่มผู้ซื้อต่าง ๆ

การจัดสรรในระหว่างกลุ่มผู้ซื้อต่าง ๆ ที่ปรากฏในประเทศต่าง ๆ นับว่ามีความละเอียดอ่อนและซับซ้อนมากดังจะได้ศึกษาถึงดังต่อไปนี้คือ

1) ผู้ซื้อรายใหญ่กับผู้ซื้อรายย่อย

ในระบบการจำกัดโควตานำเข้าดูเหมือนว่ามีแนวโน้มในทาง ที่อำนวยความสะดวกแก่ฝ่ายผู้ซื้อรายย่อย ดังเช่นที่ประเทศอินเดียและปากีสถานได้ถือ เป็นเป้าหมายหนึ่งในการกำหนดควบคุมการนำเข้า แต่ข้อเท็จจริงกลับแสดงให้เห็นว่าผู้ซื้อ รายใหญ่เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากระบบนี้มากกว่า

การที่ผู้ซื้อรายใหญ่ได้รับประโยชน์มากกว่าก็เนื่องมาจาก เหตุผลดังต่อไปนี้คือ

(1) การติดต่อดำเนินการกับกลุ่มผู้ซื้อรายใหญ่ซึ่งมีจำนวน น้อยกว่าย่อมเป็นการสะดวกในการบริหารมากกว่า

- (2) ด้วยความรู้สึกที่ว่าบริษัทขนาดใหญ่มีความน่าเชื่อถือมากกว่า
- (3) เนื่องจากบริษัทขนาดใหญ่มีเงื่อนไขในการชำระ เงินตราต่างประเทศที่ดีกว่า
- (4) บริษัทรายใหญ่มีช่องทางติดต่อกับหน่วยราชการและนักการเมืองต่าง ๆ ได้ดีกว่า
- (5) การพิจารณาให้ใบอนุญาตนำเข้าขึ้นอยู่กับข้อพิจารณาในเรื่องของประวัติการค้าเป็นการที่ผ่านมา และความสามารถที่มีอยู่ ซึ่งเป็นธรรมดาที่บริษัทขนาดใหญ่ย่อมมีเหนือบริษัทย่อย (Bhagwati 1978 : 26-29)

2) การจัดสรรตามภูมิภาค

การจัดสรรโควตาการนำเข้าในระบบควบคุมการนำเข้าก็เป็นเหตุผลหนึ่งที่มีกีดกันขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดสรรการนำเข้าในระหว่างท้องถิ่นต่าง ๆ แต่ในทางปฏิบัติก็มีปัญหาไม่ใช่น้อย

ในประเทศโคลัมเบียแม้จะอ้างว่า ข้อพิจารณาเกี่ยวกับภูมิภาคมีความสำคัญ แต่ก็มักจะปฏิเสธข้อเรียกร้องที่จะให้จัดตั้งสำนักงานส่วนภูมิภาคโดยยกเหตุผลว่ามีการทุจริตกันมากในระดับภูมิภาค ตลอดจนขาดการดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่

ในประเทศปากีสถาน บริษัทในแถบภูมิภาคตะวันออกมีปัญหาดการเหลียวแลจากเจ้าหน้าที่อนุมัติใบอนุญาตอย่างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับภาคตะวันตก ทั้งนี้เนื่องจากสภาพของการด้อยพัฒนาว่า รวมทั้งการขาดกิจกรรมด้านการประกอบการและเหตุผลทางการเมือง

สำหรับในประเทศอินเดีย การจัดสรรการนำเข้าตามเขตภูมิภาคในกรณีการลงทุน โดยเฉพาะสินค้าเพื่อการผลิต ดูจะได้รับความสนใจดีพอสมควร ทั้งนี้เนื่องจากระบบการเมืองในอินเดียมีการประนีประนอม และประสานประโยชน์กันอยู่มาก การจัดสรรการนำเข้าตามส่วนท้องถิ่นจึงไม่ค่อยเกิดปัญหาขัดแย้งมากนัก (Bhagwati 1978 : 29-30)

3) การจัดสรรระหว่างภาครัฐบาลกับภาคเอกชน

ปัญหาอันเกิดจากการจัดสรรระหว่างภาครัฐบาลกับภาคเอกชนก็คือ
ปัญหาความยุติธรรมในการจัดสรร

ภาครัฐบาลในหลายประเทศอยู่ในฐานะผู้ผูกขาด เช่น ในประเทศอียิปต์
ซีลี กานา และอินเดีย ซึ่งมีลักษณะทำนองเดียวกับปัญหาการจัดสรรในระหว่างกลุ่ม
อุตสาหกรรมและกลุ่มบริษัทต่าง ๆ

การผูกขาดของภาครัฐบาลมีเหตุมาจากข้อสงวนทางอุดมการณ์ในอุตสาหกรรม
เช่นในประเทศอียิปต์ โดยกล่าวอ้างว่า อุตสาหกรรมดังกล่าว เป็นกิจกรรมหลักหรือกิจกรรม
ที่มีความสำคัญสูงสุดต่อระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นการกำหนดการจัดสรรการนำเข้าสินค้าประเภท
ที่หายาก (Scarce) จึงมักถูกจัดอยู่ในจำพวกที่มีความสำคัญ และจำเป็นสำหรับภาครัฐบาล

ในการจัดสรรสิทธิการนำเข้าสินค้าประเภทวัสดุหรือสินค้าประเภททุน
ซึ่งภาครัฐบาลมักอ้างว่าไม่มีการให้อภิสิทธิ์ หรือสิทธิพิเศษสำหรับภาครัฐบาล แต่ในความเป็น
จริงชี้ให้เห็นถึงอภิสิทธิ์ดังกล่าวของภาครัฐบาล เช่นในประเทศอินเดียและโคลัมเบียพบว่า
สินค้าและอุปกรณ์ที่นำเข้าสำหรับภาครัฐบาลจะไม่มีการกำหนดโควต้า ซึ่งตีความได้ว่า
เป็นสินค้าที่ภาครัฐบาลได้รับสิทธิพิเศษ และในประเทศซีลีก็ปรากฏว่ามีหลายวิธีการที่รัฐบาล
สามารถเข้าถึงสินค้าประเภทที่หายากได้ดีกว่าภาคเอกชน และโดยเฉพาะย่อมเป็นที่ทราบ
กันได้ว่า สินค้าประเภทอาวุธยุทโธปกรณ์นั้นรัฐบาลก็มักได้รับการผูกขาดในการนำเข้า ส่วนมาก
เอกชนก็อาจจะนำเข้าได้เฉพาะกรณีเท่านั้น อย่างไรก็ตามปัญหาการจัดสรรการนำเข้า
ระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐบาลนี้ก็ เป็นเพียงปัญหาในแง่วิชาการเท่านั้น ซึ่งในทางปฏิบัติ
ยากที่จะบรรลุถึงหลักวิชาการได้ (Bhagwati 1978 : 30-31)

4) การจัดสรรระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรม

การจัดสรรการนำเข้าสินค้าประเภททุน วัตถุดิบ และสินค้าเพื่อการผลิต
ในระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมหรือกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ เป็นเรื่องสำคัญที่สุดสำหรับระบบ
ควบคุมการนำเข้า

ก. สินค้าประ เภททุน (Capital Goods)

การจัดสรรสินค้าประ เภททุนในระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมนั้น ขึ้นอยู่กับ การวางแผนและ เป้าหมายในการขยายความสามารถในการผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ ดังนั้นการกำหนดมาตรการในการจัดสรรจึงอยู่ที่ข้อพิจารณาว่าการขยายตัวในแต่ละ อุตสาหกรรมในช่วงของการวางแผนนั้นมีลักษณะอย่างไร แต่ในบางประเทศ เช่น ประเทศโคลัมเบีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งยังไม่มีกำหนด เป้าหมายในกลุ่มอุตสาหกรรม การจัดสรรเงินตราต่างประเทศในระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ จึงมีลักษณะไป ในทางที่พิจารณาถึงตลาด และดูเหมือนว่าจะไม่มีการวางข้อกำหนดในการจัดสรรการนำ เข้า สินค้าประ เภททุนในระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าว เว้นเสียแต่ว่าอุตสาหกรรมนั้น ๆ สามารถใช้สินค้าทุนที่ผลิตได้ภายในประเทศ ซึ่งในกรณีเช่นนี้จะมีการกำหนดหลักการป้องกัน ห้ามการนำ เข้าในระบบประเทศที่ไม่มีการวางแผนดังกล่าว การจัดสรรการนำ เข้าซึ่ง สินค้าทุนจึงมีลักษณะ เป็นแบบใครมาก่อนได้ก่อน จนกว่าเงินตราต่างประเทศที่กำหนด เพื่อ การดังกล่าวจะหมดลง แต่ก็มิข้อยก เว้นอยู่บ้างสำหรับอุตสาหกรรมประ เภทที่มีความสำคัญ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมด้านการป้องกันประเทศ

ในระบบควบคุมการจัดสรรนำ เข้าไม่ว่าจะมีการกำหนด เป้าหมายเพิ่มผล ผลิตทางอุตสาหกรรมหรือไม่ เจ้าหน้าที่ผู้อนุมัติสิทธิการนำ เข้ามักจะปฏิเสธที่จะจัดสรร การนำ เข้าซึ่งสินค้าทุนให้แก่อุตสาหกรรมที่มีการผลิตมาก เกินความจำเป็น ทั้งนี้ด้วยเหตุผล 2 ประการด้วยกันคือ ประการแรกการเพิ่มผลผลิตนั้นจะเป็นการสูญเปล่าและ ประการ ที่สอง ทำให้ระดับการแข่งขันในกลุ่มอุตสาหกรรมลดลง ดังเช่นในประเทศฟิลิปปินส์ นับแต่ปี ค.ศ. 1970 ธนาคารกลางพยายามสกัดกั้น เงินกู้ยืมจากต่างประเทศเพื่อนำ ไปขยายการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่มีอยู่มากแล้ว แต่สำหรับในประเทศอินเดียมี แนวโน้มจะเพิ่มผลผลิตมากกว่า นอกจากนี้แล้วเจ้าหน้าที่ควบคุมการนำ เขายังจัดสรร เงินตราต่างประเทศที่มีอยู่เพื่อการนำ เข้าซึ่งสินค้า เพื่อการผลิตในระหว่างผู้มีความ สามารถในการผลิตสูงตามสัดส่วนที่ยุติธรรมอีกด้วย

ความมุ่งหมายหลักของการวางแผนนั้นจึงมุ่งไปสู่การเพิ่มผลผลิตซึ่งก็คือ เป้าหมาย การขยายตัวของอุตสาหกรรมนั้นเอง แต่อย่างไรก็ตามการทำงานของระบบควบคุมการ นำเข้านี้ดูเหมือนจะเพิ่มแรงจูงใจให้แก่ภาคเอกชนในการเพิ่มผลผลิตทางอุตสาหกรรม ของตน โดยไม่คำนึงถึงปัญหาการผลิตเกินความจำเป็น เพราะนอกจากเหตุนี้แล้วก็จะ ไม่มีเหตุผลอื่นอีก ดังเช่นในประเทศอินเดีย การจัดสรรการนำเข้าซึ่งสินค้าวัตถุดิบเป็น ไปตามอัตราส่วนของความสามารถในการผลิต ซึ่งก็หมายความว่า การเสริมสร้างความ สามารถในการผลิตใหม่ ๆ ทำให้สามารถเข้าถึงการนำเข้าซึ่งสินค้าวัตถุดิบใหม่ ๆ ซึ่ง ก่อให้เกิดการขยายผลกำไร (Bhagwati 1978 : 31-33)

ข. สินค้าเพื่อการผลิตและวัตถุดิบ (Intermediates and Raw Materials)

การแบ่งสรรปันส่วนเงินตราต่างประเทศในระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ สำหรับความต้องการนำเข้าซึ่งสินค้าวัตถุดิบ และสินค้าเพื่อการผลิตมีข้อพิจารณาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสำคัญของอุตสาหกรรมนั้นเอง กล่าวคืออุตสาหกรรมสินค้าทุนย่อมมีความ สำคัญมากกว่าอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค นอกจากนั้นแล้วในประเทศที่อ้างว่าได้มีการ วางแผนในการพัฒนาอุตสาหกรรมก็มีความเห็นว่ากิจกรรมแทบทุกชนิด เป็นกิจกรรมที่สำคัญ และควรได้รับการพิจารณาเป็นลำดับแรก แต่อย่างไรก็ตามผลสุดท้ายของระบบราชการก็ มักจะนำไปสู่การพิจารณาจากเหตุผลดังต่อไปนี้คือ

- (1) สัดส่วนที่แต่ละอุตสาหกรรมเคยได้รับมาก่อน
- (2) การปันส่วนตามเป้าหมายที่กำหนดในการผลิต
- (3) กำหนดลำดับความสำคัญตามความจำเป็น
- (4) การฉ้อราษฎร์บังหลวง
- (5) อำนาจต่อรองของกลุ่มผลประโยชน์

เป็นที่น่าสังเกตว่าอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภคมักจะถูกจัดว่าเป็น อุตสาหกรรมฟุ่มเฟือยและไม่มีความสำคัญ ดังเช่นในประเทศอินเดียและปากีสถานมีการ ตัดทอนการจัดสรรใบอนุญาตนำเข้าซึ่งสินค้าอุปโภคบริโภคที่ใช้ได้โดยตรงทันทีในช่วงที่มี

วิกฤติการณ์เกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศ และโดยที่อุตสาหกรรมดังกล่าวมักจะ เป็น อุตสาหกรรมขนาดเล็ก ประกอบกับลักษณะของความเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย การลงทุนเพื่อ เพิ่มผลผลิตในอุตสาหกรรมเหล่านี้จึง เป็นการสูญเสียเปล่า การระงับการนำเข้าซึ่งสินค้า ฟุ่มเฟือยในช่วงวิกฤติการณ์ขาดแคลน เงินตราต่างประเทศ จึง เป็น เทคนิคอย่างหนึ่ง สำหรับแก้ปัญหาเศรษฐกิจ (Bhagwati 1978 : 33-34)

5) การจัดสรรระหว่างกลุ่มบริษัท

ในการจัดสรรระหว่างกลุ่มบริษัทจำเป็นต้องจำแนกหัวข้อพิจารณาเป็น สินค้าทุนกับสินค้าวัตถุดิบและสินค้าเพื่อการผลิต เช่นเดียวกับการจัดสรรในระหว่างกลุ่ม อุตสาหกรรมดังต่อไปนี้คือ

ก. สินค้าประเภททุน (Capital Goods)

บริษัทที่มีการติดต่อใกล้ชิดกับระบบราชการหรือสามารถเข้าถึง การใช้วิทยากรและสินเชื่อจากต่างประเทศ มักจะได้รับอภิสิทธิ์ในการพิจารณาข้อเสนอ การลงทุนในแถบภูมิภาค ซึ่งนั่นก็หมายความว่า ในระบบควบคุมการนำเข้านั้นบริษัท ที่มีขนาดใหญ่กว่าย่อมได้เปรียบบริษัทขนาดเล็ก ประเทศอินเดียก็เป็นกรณีตัวอย่างที่น่า พิจารณา กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลมีความเข้าใจดีต่อปัญหาดังกล่าว จึงได้พยายาม ปรับปรุงระบบใหม่ซึ่งจะ เอื้ออำนวยประโยชน์แก่บริษัทผู้ผลิตขนาดเล็กโดยการกำหนด แนวทางในการนำเข้าและการลงทุนที่จะได้รับอนุมัติสิทธิ แต่ในกรณีดังกล่าวนี้ก็ เป็นทาง ที่มีผลกระทบต่อการลงทุนมวลรวมของระบบเศรษฐกิจของประเทศ (Bhagwati 1978 : 34)

ข. สินค้าวัตถุดิบและสินค้าเพื่อการผลิต (Intermediates and Raw Materials)

การจัดสรรการนำเข้าซึ่งสินค้าประเภทนี้ในระหว่างกลุ่มบริษัท ดูจะใช้หลักความยุติธรรม เป็น เกณฑ์ แต่ในทางปฏิบัติการจัดสรรก็อาจขึ้นอยู่กับสัดส่วน ของความสามารถในการผลิต หรือขึ้นอยู่กับสัดส่วนของผลผลิตในแต่ละปี อย่างไรก็ตาม

การควบคุมการนำเข้าในแต่ละประเทศก็ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ไว้อย่างตายตัว แต่หลักเกณฑ์ในการพิจารณาอาจแตกต่างกันไปจนไม่อาจศึกษาวิเคราะห์หลักเกณฑ์ที่แน่นอนได้

ในประเทศกานา กระทรวงอุตสาหกรรมได้จำแนกวิธีการจัดสรรออกไปหลายรูปแบบ เช่น จัดเป็นประเภทสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีความสำคัญ อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก และอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า เป็นต้น

วิธีการจัดสรรการนำเข้าในปากีสถานยึดหลักความยุติธรรมผสมผสานไปกับการประสานประโยชน์ระหว่างกัน และโดยเฉพาะระบบโควต้าได้ถูกกำหนดขึ้นใช้เพื่อตรวจสอบการนำเข้าซึ่งสินค้าวัตถุดิบและส่วนประกอบอะไหล่สำหรับภาคอุตสาหกรรมและผู้ถือโควต้าจะได้รับการจัดสรรโดยเฉพาะเจาะจงในแต่ละครั้ง และจะได้รับการปรับปรุงทุก ๆ สามปี

อย่างไรก็ตามแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงหลักความยุติธรรมนี้อาจเกิดขึ้นได้ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น เหตุผลในการปรับปรุงประสิทธิภาพ หรือเพื่อความเหมาะสมใด ๆ หรือโดยคอร์รัปชัน (Corruption) ก็เป็นได้ และนอกจากนี้แล้วการใช้หลักความยุติธรรมนี้ยังสร้างแรงจูงใจในทางเศรษฐกิจที่ขาดประสิทธิภาพอีกด้วย ดังเช่นการกระตุ้นให้มีการเพิ่มผลผลิตในประเทศอินเดีย ในเมื่อการจัดสรรยังมีแนวโน้มที่เป็นไปตามสัดส่วนของความสามารถในการผลิตทั้ง ๆ ที่ยังมีปัญหาการผลิตเกินความต้องการอยู่ (Bhagwati 1978 : 34-35)

6) การจัดสรรระหว่างผู้ซื้อภายในประเทศกับผู้ซื้อต่างประเทศ

ในประเทศฟิลิปปินส์ภายใต้บังคับกฎหมายควบคุมการนำเข้า (Import Control Act, 1950) มีการให้อภิสิทธิ์แก่ชาวฟิลิปปินโน (Filipino) ซึ่งคณะกรรมการควบคุมการนำเข้า (Import Control Board) ได้กำหนดให้สำรองโควตานำเข้าซึ่งสินค้าทุกชนิดเอาไว้จำนวน ร้อยละ 40 สำหรับในปีงบประมาณ 1950-1951 ร้อยละ 40 สำหรับปีงบประมาณ 1951-1952 และร้อยละ 50 สำหรับในปีงบประมาณ

1952-1953 โควต้าที่สำรองดังกล่าวกำหนดไว้สำหรับผู้นำเข้าชาวฟิลิปปินส์รายใหม่ ยิ่งไปกว่านั้นบริษัทที่จะมีสิทธิได้รับการจัดสรรการนำเข้า จะต้องมิผู้ถือหุ้นชาวฟิลิปปินส์ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60 และปรากฏว่าในปี 1948-1958 มูลค่าการนำเข้าโดยชาวฟิลิปปินส์ได้เพิ่มขึ้น จากร้อยละ 23 เป็นร้อยละ 54 ในขณะที่อัตราส่วนการนำเข้าชาวจีน ได้ลดลงจากร้อยละ 39 เป็นร้อยละ 14 (Bhagwati 1978 : 35)

4.4 ข้อกำหนดเงื่อนไขการชำระเงิน (Payments Conditions)

เงื่อนไขการชำระเงินเพื่อสินค้านำเข้ามีได้ 3 กรณีดังนี้คือ

4.4.1 การชำระเงินโดยตรง (Remittance)

ในประเทศอิสราเอล อินเดีย และปากีสถานมักไม่เคร่งครัดต่อการปฏิบัติสำหรับในกรณีการนำเข้าที่มีการชำระเงินโดยตรง และได้รับการอ้อมอวลกว่าการนำเข้าโดยอาศัย เงินทุนจากแหล่งเงินตราต่างประเทศประเภทอื่น ๆ

4.4.2 การแลกเปลี่ยน (Barter)

การหักกลบลบบัญชีโดยการแลกเปลี่ยนสินค้าต่อสินค้าหรือตามข้อตกลงการค้าสองฝ่าย (bilateral trade agreements) ในประเทศอียิปต์ กานา และอินเดียก็ได้รับการผ่อนปรน

4.4.3 สินเชื่อต่างประเทศ (Foreign Credit)

การนำเข้าซึ่งสินค้านำเข้าที่ได้รับสินเชื่อจากต่างประเทศมีแนวโน้มที่จะได้รับความสะดวก การปฏิบัติ เช่นนี้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ดึงดูดโครงการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบเงินเยนของประเทศญี่ปุ่น เพื่อการนำเข้าซึ่งสินค้านำเข้าจากประเทศญี่ปุ่น (Bhagwati 1978 : 36)

4.5 ข้อกำหนดการโอนใบอนุญาต

ในประเทศอินเดียจำกัดการโอนใบอนุญาตนำเข้าอย่างเข้มงวด แต่ในประเทศโคลัมเบียกลับอนุญาตให้มีการโอนใบอนุญาตหรือสิทธิการนำเข้าได้ค่อนข้างเสรี สำหรับในประเทศตุรกีไม่มีข้อกำหนดใด ๆ เกี่ยวกับการโอนสิทธิดังกล่าว ทั้ง ๆ ที่การกระทำเช่นนั้น เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ส่วนในประเทศปากีสถานมีทั้งลักษณะของข้อจำกัดที่เข้มงวด แต่ในขณะเดียวกันก็ยอมให้มีการโอนสิทธินำเข้าได้บ้าง

ข้อจำกัดในการโอนสิทธิมีลักษณะแตกต่างกันหลายรูปแบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าใบอนุญาตนั้นควรจะจำหน่ายให้ผู้อื่นหรือนำไปขายทอดต่อไปอีกได้หรือไม่ ผู้รับโอนมาจะมีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ ทั้งนี้ก็แล้วแต่ว่าข้อจำกัดนั้นจะมีอยู่มากน้อยเพียงใดหรือขอบเขตของการโอนจะมีผลต่อความคล่องตัวของระบบได้มากน้อยเพียงใด (Bhagwati 1978 : 36-39)

5. ข้อกำหนดการส่งเงินออกไปชำระค่าสินค้าหรือสิ่งของ

การนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าหรือสิ่งของนอกจากจะอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอก และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 แล้ว การส่งเงินออกไปชำระค่าของที่นำเข้ามานั้นต้องตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 มาตรา 4 ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกกฎกระทรวงควบคุม กำกัดหรือห้ามการปฏิบัติกิจการทั้งปวงเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินหรือการอื่นซึ่งมีเงินตราต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าในรูปใด และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง โดยเฉพาะ สั่งให้ชำระ เงินค่าของขาเข้าเป็นเงินตราต่างประเทศ โดยจะระบุชื่อเงินตราต่างประเทศนั้นด้วยก็ได้ สั่งให้ชื่อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของขาเข้าจากบุคคลที่รัฐมนตรีกำหนด โดยจะกำหนดระยะเวลาวิธีการ และเงื่อนไขแห่งการซื้อดังกล่าวด้วยก็ได้ กัก กำนัดหรือห้ามการนำเข้าซึ่งของเมื่อมิได้ซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของนั้นตามระยะเวลา วิธีการหรือเงื่อนไข

ที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้งการกำหนดให้ผู้นำเข้าของเข้าแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินที่ได้ชำระ เป็น
ค่าของที่นำเข้า พร้อมทั้งแจ้งรายการแห่งของมัน (Bank of Thailand 1980 :
2-3; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 4-5)

จากความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินดังกล่าว รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการคลังจึงได้ออกกฎกระทรวง¹ ประกาศและคำสั่งกำหนดระเบียบวิธีการ
ในการชำระ เงินค่าของที่สั่งซื้อจากต่างประเทศ ซึ่งแยกพิจารณาได้เป็น 2 กรณีดังนี้คือ

- 1) หลักปฏิบัติในการส่ง เงินออกไปชำระ
- 2) ข้อยกเว้นของหลักปฏิบัติในการส่ง เงินออกไปชำระ

5.1 หลักปฏิบัติในการส่ง เงินออกไปชำระ

การสั่งซื้อสินค้าหรือสิ่งของจากต่างประเทศนั้น ระเบียบการควบคุมการ
แลกเปลี่ยนเงินได้กำหนดวิธีการไว้เป็น 2 กรณีดังนี้คือ

- 1) วิธีการส่ง เงินออกไปชำระ
- 2) วิธีการนำเข้า

5.1.1 วิธีการส่ง เงินออกไปชำระ

การส่ง เงินออกไปชำระค่าของที่สั่งซื้อจากต่างประเทศนั้น
จะต้องกระทำโดยวิธีใช้ค่าแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ² หรือ เลตเตอร์ออฟ-

¹ กฎกระทรวงที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนี้ได้แก่ กฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ.
2497) ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงกฎกระทรวง ฉบับที่ 18 แล้ว.

² พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 มาตรา 3 ให้คำนิยาม
ไว้ว่า "ค่าแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ" หมายถึง เงินฝากคงเหลือในธนาคาร
ตัวแลกเงิน เช็ค ตั๋วสัญญาใช้เงิน โทรเลขสั่งโอนเงิน หนังสือสั่งโอนเงิน หรือธนาคาร
บรรดาที่พึงจ่ายเป็นเงินตราต่างประเทศ (Bank of Thailand 1980 : 2; ธนาคาร
แห่งประเทศไทย 2525 : 4).

เครดิต¹ ดึงนัยกฎกระทรวง ข้อ 14 ซึ่งกำหนดว่า "ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการอันเป็นการชำระเงินแก่บุคคลที่อยู่นอกประเทศ² โดยวิธีอื่น นอกจากชำระด้วยวิธีใช้ค่าแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศหรือ เลตเตอร์ออฟเครดิต เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน" (Bank of Thailand 1980 : 9; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 11) และจะนำของเข้ามาในประเทศได้ก็ต่อเมื่อได้ซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของมันแล้ว ดึงนัยกฎกระทรวง ข้อ 21 ซึ่งกำหนดว่า "...ห้ามมิให้บุคคลใดนำของเข้ามาในประเทศ เว้นแต่จะได้อำนาจเงินตราต่างประเทศตามวิธีการและเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานกำหนดเพื่อชำระเป็นค่าของมันแล้ว" (Bank of Thailand 1980 : 10; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 12)

ในการซื้อเงินตราต่างประเทศดังกล่าวนี้ เจ้าพนักงานอาจออกคำสั่งให้ผู้ซื้อเงินตราต่างประเทศนั้นหาประกัน หรือหลักประกันนำของเข้ามาภายในเวลาที่

¹ กฎกระทรวง ข้อ 2 ให้คำนิยามไว้ว่า "เลตเตอร์ออฟเครดิต" หมายถึง ออธอริตีทูเพอร์เซส และคำสั่งหรือเอกสารที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน และหมายความเฉพาะที่พึงจ่ายในต่างประเทศ (Bank of Thailand 1980 : 5; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 8).

² คำว่า "บุคคลที่อยู่นอกประเทศ" ตรงกับภาษาอังกฤษในกฎกระทรวงฉบับภาษาอังกฤษ และคำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ฉบับภาษาอังกฤษว่า "Non-resident" ซึ่งให้คำนิยามไว้ว่า "ผู้มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศ" หมายความรวมถึงสำนักงานสาขาและตัวแทนซึ่งอยู่นอกประเทศของบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงสำนักงานสาขาและตัวแทนซึ่งอยู่ในประเทศของบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศ (Bank of Thailand 1980 : 26; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 30).

เจ้าพนักงานกำหนด ดังที่กฎกระทรวง ข้อ 24 กำหนดว่า "...เมื่อเห็นเป็นการสมควร เจ้าพนักงานอาจออกคำสั่งโดยเฉพาะให้ผู้ขอให้ได้ไปซึ่งปัจจัยชำระเงินต่างประเทศ¹ เพื่อชำระค่าของที่ยังไม่ได้นำเข้า ทาประกันหรือหลักประกันมาให้จนเป็นที่พอใจเจ้าพนักงานว่า ผู้ขอให้ได้ไปซึ่งปัจจัยชำระเงินต่างประเทศนั้น จะนำของเข้ามาภายใน เวลาที่เจ้าพนักงานกำหนด" (Bank of Thailand 1980 : 10; ธนาการแห่งประเทศไทย 2525 : 12)

จากความในกฎกระทรวงดังกล่าวข้างต้นอาจพิจารณาวิธีการชำระเงินค่าของ ที่นำเข้าได้เป็น 2 วิธีด้วยกันคือ

- 1) การชำระเงินโดยวิธีใช้ค่าแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
- 2) การชำระเงินโดยเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต

1) การชำระเงินโดยวิธีใช้ค่าแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

การชำระเงินค่าของที่สั่งซื้อจากต่างประเทศด้วยวิธีใช้ค่าแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ไม่ว่าจะโดยใช้เงินฝากคงเหลือในธนาคาร ตัวแลกเงิน เช็ค ตัวสัญญา-ใช้เงิน โทรเลขสั่งโอนเงิน หนังสือสั่งโอนเงิน หรือธนาคารค้ำประกันที่พึงจ่ายเป็นเงินตราต่างประเทศนั้น จะต้องยื่นคำขอซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของที่นำเข้าแบบ ล.ป.23 และคำขอใบสุทธิการชำระเงิน แบบ ล.ป.21 ต่อเจ้าพนักงานเพื่อพิจารณาอนุญาตโดยผ่านตัวแทนรับอนุญาต² พร้อมทั้งยื่นหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น สัญญาซื้อขาย หลักฐานการโต้ตอบในการซื้อขาย และถ้าการนำเข้าต้องมิใบอนุญาต

¹ กฎกระทรวง ข้อ 2 ให้คำนิยามไว้ว่า "ปัจจัยชำระเงินต่างประเทศ" หมายถึง เงินตราต่างประเทศและเลตเตอร์ออฟเครดิต (Bank of Thailand 1980 : 5; ธนาการแห่งประเทศไทย 2525 : 7).

² คำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 27 (Bank of Thailand 1980 : 36; ธนาการแห่งประเทศไทย 2525 : 39).

ตามกฎหมายใด ๆ ผู้ยื่นคำขอต้องแสดงใบอนุญาตและแนบสำเนาใบอนุญาตด้วย และโดยเฉพาะผู้ประกอบการโรงงานน้ำตาล หรือบุคคลใดที่ประสงค์จะขอซื้อเงินตราต่างประเทศตาม แบบ ล.ป.23 หรือขอใบสุทธิการชำระเงิน แบบ ล.ป.21 เพื่อสั่งซื้อเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลทรายดังนี้คือ เครื่องฟันอ้อย (Cane Cutter) แต่ไม่รวมถึงใบมีดฟันอ้อย (Cane Knives) เครื่องทุบอ้อยหรือเครื่องย่อยอ้อย (Shredder or Unigrater) ลูกทีบ (Cane Mills) และให้รวมถึงลูกทีบนำ (Crusher) ด้วย และเครื่องสกัดน้ำอ้อย (Diffuser of Hydroliser) ต้องยื่นหนังสือรับรองการได้รับอนุมัติให้สั่งซื้อเครื่องจักรและอุปกรณ์โรงงานน้ำตาลของกระทรวงอุตสาหกรรมเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ เว้นแต่ของที่นำเข้ามีมูลค่าไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา¹

แต่อย่างไรก็ตามในกรณีดังกล่าวต่อไปนี้ เจ้าหน้าที่ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินอนุญาตให้ตัวแทนรับอนุญาตอนุญาต แบบ ล.ป.23 และหรือแบบ ล.ป.21 ได้ในเมื่อตัวแทนรับอนุญาตพอใจในรายการแบบ ล.ป.23 และหรือแบบ ล.ป.21 และหลักฐานที่ยื่นประกอบรวมทั้งสำเนาใบอนุญาต (ถ้ามี) แท้จริงและถูกต้อง โดยไม่ต้องส่งให้เจ้าหน้าที่พิจารณาคือ

ก) การอนุญาตแบบ ล.ป.23 ควบกับ แบบ ล.ป.21 ที่มีวิธีการชำระเงินค่าของที่นำเข้าซึ่งระบุในแบบ ล.ป.23 และแบบ ล.ป.21 เป็นวิธีการชำระเงินที่ผู้นำของเข้าได้ปฏิบัติเป็นทางค้าปกติกับผู้ขายในต่างประเทศอยู่ในปี พ.ศ. 2526 หรือเงินตราต่างประเทศที่ผู้นำของเข้าขอซื้อตามแบบ ล.ป.23 และแบบ ล.ป.21 มีจำนวนไม่

¹ ดูประกาศเจ้าหน้าที่ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ฉบับที่ 8 ลงวันที่ 27 ตุลาคม 2521 ข้อ 2 (Bank of Thailand 1980 : 25; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 27).

เกิน 5,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด¹ หรือในกรณี การขอซื้อเงินตราต่างประเทศซึ่งมีมูลค่าไม่เกิน 2,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด เพื่อชำระค่าของล่วงหน้าก่อนส่งจากต่างประเทศ หรือการขอซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของที่นำเข้าซึ่งมีของที่ไม่ต้องชำระ เงินมูลค่าไม่เกินสองหมื่นบาทรวมอยู่ด้วย หรือการขอซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของนำเข้าที่บรรจุในภาชนะหรือสิ่งอื่นใดซึ่งได้ส่งออกไปบรรจุสิ่งของนั้นนำกลับเข้ามา หรือจะส่งกลับคืนออกไปให้ผู้ขายในต่างประเทศภายหลัง โดยไม่ชำระเงินค่าภาชนะหรือสิ่งอื่นใด สำหรับใช้บรรจุดังกล่าว โดยจะต้องระบุเลขที่ แบบ ล.ป.61 ที่เกี่ยวข้องสำหรับกรณีส่งภาชนะหรือสิ่งอื่นใดออกไปเพื่อบรรจุสิ่งของนำกลับเข้ามา และระบุคำว่า "ภาชนะบรรจุของส่งคืน" ไว้ตอนบนแบบ ล.ป.23 และ แบบ ล.ป.21 ด้วย หรือในกรณีที่ส่วนราชการหรือองค์การรัฐบาลเป็นผู้ยื่นแบบ ล.ป.23 และ แบบ ล.ป.21²

ข) การอนุญาตแบบ ล.ป.23 ที่ไม่มีการออกไปสุทธิแบบ ล.ป.21 ควบกับแบบ ล.ป.23 ซึ่งได้แก่ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอแบบ ล.ป.23 เพื่อขอซื้อเงินตราต่างประเทศซึ่งมีมูลค่าไม่เกิน 2,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาดเพื่อชำระค่าของล่วงหน้าก่อนของส่งจากต่างประเทศ หรือ แบบ ล.ป.23 สำหรับขอซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระหรือผ่อนชำระเป็นงวด ๆ สำหรับของที่นำเข้าและได้ออกของจากศุลกากรตามแบบ ล.ป.21 ฉบับเดียวหรือหลายฉบับที่ได้รับอนุญาตแล้ว โดยมีบัญชี

¹ ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 7 (Bank of Thailand 1980 : 61; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 63) และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 36 ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2527 ข้อ 1 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2527 : 1).

² ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 24 ลงวันที่ 30 กันยายน 2526 ข้อ 9 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 6).

ราคาสินค้ามาแสดงประกอบการขอซื้อเงินตราต่างประเทศ และระบุ เลขที่แบบ ล.ป.21 ที่เกี่ยวข้องไว้ด้วย หรือ แบบ ล.ป.23 สำหรับขอซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าอุปกรณืเหมือนแร่ที่ได้นำเข้ามาในประเทศแล้ว โดยมีคู่มือแบบ ล.ป.21 สีโสก ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรได้สลักรายการตรวจปล่อยอุปกรณืเหมือนแร่แล้ว และบัญชีราคาสินค้ามาแสดงประกอบการขอซื้อเงินตราต่างประเทศด้วย หรือแบบ ล.ป.23 สำหรับขอซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของที่ส่งเข้ามาฝากขาย โดยมีบัญชีราคาสินค้าและ Account Sales สำแดงรายการค่าของที่ขาย มูลค่าและปริมาณคงเหลือรายจ่ายต่าง ๆ รวมตลอดถึงค่านายหน้า ภาษีเงินได้ที่พึงเรียกเก็บได้จากผู้ฝากขายในต่างประเทศ มาแสดงประกอบการขอซื้อเงินตราต่างประเทศ ทั้งระบุคำว่า "ฝากขาย" ไว้ตอนบนแบบ ล.ป.23 และระบุเลขที่ ล.ป.21 ที่เกี่ยวข้องด้วย หรือแบบ ล.ป.23 ที่ส่วนราชการหรือองค์การรัฐบาลเป็นผู้ยื่น ¹

ค) ในกรณีที่มีผู้ยื่นคำขอแบบ ล.ป.23 และแบบ ล.ป.21 ทราบในขณะยื่นคำขอดังกล่าวว่า สินค้าตามที่สั่งซื้อจะถูกจัดส่งมาหลายเที่ยวเรือ แต่ยังไม่ทราบจำนวนที่จะส่งมาในแต่ละเที่ยวเรือ ตัวแทนรับอนุญาตอนุญาตได้เฉพาะ แบบ ล.ป.23 หรือในกรณีที่ผู้นำของเข้ามีความประสงค์จะขอใบสุทธิแบบ ล.ป.21 หลายฉบับ เพื่อความสะดวกในการแยกนำของเข้าตามใบขนส่งสินค้าขาเข้าหลายฉบับในขณะยื่นคำขอแบบ ล.ป. 23 เมื่อเป็นที่พอใจในคำชี้แจงหรือหลักฐาน และรายการและจำนวนเงินในแบบ ล.ป.21 ทุกฉบับ เมื่อรวมกันแล้วอยู่ในวงเงินตามที่ขอซื้อเงินตราต่างประเทศ ตัวแทนรับอนุญาตอนุญาตแบบ ล.ป.21 ให้หลายฉบับตามคำขอของผู้นำของเข้า โดยแยกส่วนจากการอนุญาตแบบ ล.ป.23 ในนามเจ้าพนักงานได้ หรือในกรณีการยื่นแบบ ล.ป.23 ที่ผู้ยื่นแบบ ล.ป.23 ประสงค์จะมอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้นำของเข้าแทน ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้จะต้องจัดแจ้งชื่อผู้ได้รับมอบหมายให้นำของเข้าแทนในแบบ ล.ป.23 นั้นด้วย การอนุญาตแบบ

¹ ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34 ลงวันที่ 30 กันยายน 2526 ข้อ 8 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 5).

ล.ป.23 ที่ไม่มีการออกใบสุทธิแบบ ล.ป.21 ควบกับแบบ ล.ป.23 นั้น ตัวแทนรับอนุญาต จะต้องประทับตราอย่างคำว่า "ไม่อนุญาต ใช้ออกของจากศุลกากรไม่ได้" ขนาดตัวหนังสือ 1.5 นิ้ว ในช่องสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรรอกบนแบบ ล.ป.21 แล้วส่งต้นฉบับ แบบ ล.ป.23 นั้นไปยังธนาคารแห่งประเทศไทยพร้อมกับการรายงานการขายเงินตรา ต่างประเทศด้วย ¹

ในกรณีการชำระค่าของที่นำเข้าเกินจำนวนที่อนุญาตในแบบ ล.ป.23 ผู้มีแบบ ล.ป.23 จะต้องยื่นคำขอซื้อเงินตราต่างประเทศเพิ่มเติมโดยใช้แบบ ล.ป.23 พร้อมทั้ง แสดงหลักฐานว่าของที่นำเข้านั้นมีราคาสูงขึ้นจริง และหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่อเจ้าพนักงาน โดยผ่านตัวแทนรับอนุญาต ²

อย่างไรก็ตามการชำระค่าของที่นำเข้าเกินจำนวนที่อนุญาตในแบบ ล.ป.23 ดังจะกล่าวต่อไปนี้ เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินให้ตัวแทนรับอนุญาตขายเงิน ตราต่างประเทศส่วนที่เกินไปได้โดยไม่ต้องเรียกให้ผู้นำของเข้ายื่นแบบ ล.ป.23 เพิ่มเติมคือ

ก) ถ้าจำนวนเงินที่เกินไม่มากกว่าร้อยละ 10 ในเมื่อตัวแทนรับอนุญาต เป็นที่พอใจหลักฐานบัญชีราคาสินค้า ตัวแลกเปลี่ยน กรมธรรม์ประกันภัย (ถ้ามี) บิลล์ออฟ- เลตติง แอร์เวย์บิลล์ หรือใบรับฝากส่งไปรษณีย์ภัณฑ์แล้วแต่กรณี แต่จะต้องสำแดงจำนวน

¹ ดูหนังสือของเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ที่ ตป. (จ.ว.) 4/2510 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2510 ข้อ 1, 5, 6 และ 8 (Bank of Thailand 1980 : 114-115; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 121-122).

² ดูคำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 26 (Bank of Thailand 1980 : 36; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 39).

เงินตราต่างประเทศที่แท้จริงในคู่ฉบับ แบบ ล.ป.23 ด้วย ¹

ข) ในกรณีที่ใบอนุญาต (ถ้ามี) หรือหลักฐานที่ยื่นประกอบสำแดงราคาของ ที่นำเข้า เป็นราคาอื่นนอกจากราคา ซี.ไอ.เอฟ. และผู้นำของเข้ายื่นแบบ ล.ป.23 และ แบบ ล.ป.21 โดยรวมค่าระวางบรรทุก และหรือค่าประกันภัยสินค้าเข้าด้วย เมื่อตัวแทน รับผิดชอบเป็นทีพอใจในรายการ แบบ ล.ป.23 และแบบ ล.ป.21 และหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ข้องว่า ผู้นำของเข้าจะต้องชำระ เงินค่าระวางบรรทุก และหรือค่าประกันภัยสินค้าจริง ²

ค) ในกรณีที่ใบอนุญาต (ถ้ามี) หรือหลักฐานที่ยื่นประกอบสำแดงราคาของ ที่นำเข้า เป็นราคา เอฟ.ไอ.บี., ซี.แอนด์ เอฟ. ซี.แอนด์ ไอ., หรือ ซี.ไอ.เอฟ. และผู้นำของเข้ายื่นแบบ ล.ป.23 และแบบ ล.ป.21 สำหรับของที่จะนำเข้าในราคา ใดราคาหนึ่งดังกล่าวซึ่งสูงกว่าราคาที่สำคัญในใบอนุญาต (ถ้ามี) หรือหลักฐานที่ยื่น ประกอบ เมื่อตัวแทนรับผิดชอบเป็นทีพอใจในรายการแบบ ล.ป.23 และ แบบ ล.ป.21 และหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ข้องว่า ผู้นำของเข้าจะต้องชำระ เงินตามราคาที่ขอจริง ทั้งจำนวน เงินที่เพิ่มจากราคาที่สำคัญในใบอนุญาต (ถ้ามี) หรือหลักฐานที่ยื่นประกอบไม่เกินร้อยละ 10 ³

¹ ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ไว้แก่ตัวแทนรับผิดชอบ ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 10 (Bank of Thailand 1980 : 62; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 64).

² ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ไว้แก่ตัวแทนรับผิดชอบ ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 9 (1) (Bank of Thailand 1980 : 61; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 63-65).

³ ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ไว้แก่ตัวแทนรับผิดชอบ ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 9 (2). (Bank of Thailand 1980 : 62; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 64).

ง) การอนุญาตค่าขอและขายเงินตราต่างประเทศเป็นค่าดอกเบียตัวเงิน อันเกิดจากสินค้านำเข้าที่ผู้ซื้อจะต้องจ่ายให้แก่ผู้ขายในต่างประเทศ ถ้าอัตราดอกเบียที่จ่ายไม่สูงกว่าอัตราดอกเบียสำหรับบิลล์สินค้าเข้าที่สมาคมธนาคารไทยกำหนดในเวลาที่ได้มีการก่อหนี้ หรือในเวลาที่ทำสัญญาซื้อขายแล้วแต่กรณี โดยเฉพาะการขายเงินตราต่างประเทศเป็นค่าดอกเบียอันเกิดจากสินค้านำเข้าในเวลาเดียวกันกับการขายเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าสินค้านำเข้านั้น ตัวแทนรับอนุญาตจะต้องรายงานการขายดังกล่าวในแบบ ล.ป.23 ที่เกี่ยวข้อง และแยกรายการค่าสินค้าและดอกเบียไว้ด้วย และในกรณีการขายเงินตราต่างประเทศเป็นค่าดอกเบียดังกล่าวหากกระทำภายหลังที่ได้มีการชำระค่าสินค้านำเข้าแล้ว ตัวแทนรับอนุญาตจะต้องเรียกให้ผู้ซื้อยื่นคำขอแบบ ล.ป.31 พร้อมด้วยเอกสารเรียกเก็บเงินหรือเอกสารอื่น ๆ อันควรแก่กรณี โดยอ้างถึงแบบ ล.ป.23 ที่เกี่ยวข้องด้วย ¹

จ) ในกรณีที่ตัวแทนรับอนุญาตอนุญาตแบบ ล.ป.23 หรือแบบ ล.ป.21 ที่ส่วนราชการหรือองค์การรัฐบาลเป็นผู้ยื่นในนามเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินแล้ว ต่อมาภายหลังส่วนราชการหรือองค์การรัฐบาลนั้นประสงค์จะขอเปลี่ยนแปลงรายการใด ๆ ในแบบ ล.ป. ดังกล่าว เมื่อตัวแทนรับอนุญาตเป็นที่พอใจว่ามีความจำเป็น และหลักฐานที่ยื่นประกอบแท้จริงถูกต้องแล้วอนุญาตการเปลี่ยนแปลงในนามเจ้าพนักงานได้ ²

สำหรับในกรณีการชำระค่าของที่ส่งจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง โดยไม่นำของเข้ามาในประเทศ ค่าขอซื้อเงินตราต่างประเทศ แบบ ล.ป.23 จะต้อง

¹ ดูหนังสือของเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ที่ ตป. (จ.ว.) 12/2519 (Bank of Thailand 1980 : 134; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 141).

² ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34 ลงวันที่ 30 กันยายน 2526 ข้อ 10 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 7).

สำแดงรายการว่า ได้มีเงินตราต่างประเทศส่งเข้ามาและขายแก่ตัวแทนรับอนุญาตใด เมื่อใด ตามแบบ ล.ป. 71 เลขที่ใด ผ่านตัวแทนรับอนุญาตใด และจะได้รับชำระเงิน เมื่อใด ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้เมื่อตัวแทนรับอนุญาตได้รับแบบ ล.ป. 23 และเป็นที่พอใจ ว่าเงินตราต่างประเทศที่จะต้องจ่ายตามแบบ ล.ป. 23 รวมกับค่าใช้จ่ายในประเทศ และค่าบริการที่พึงได้รับไม่สูงกว่าจำนวนตาม เล็ตเตอร์ออฟเครดิตที่เปิดมา หรือเงินตราต่างประเทศที่ได้ส่งเข้ามา และขายแก่ตัวแทนรับอนุญาตแล้วตัวแทนรับอนุญาตอนุญาตแบบ ล.ป. 23 ในนามเจ้าพนักงานได้ และในการเสนอขายเงินตาม เล็ตเตอร์ออฟเครดิต จะต้องสำแดงรายการด้วยว่าเป็นการเสนอขายเงินตราต่างประเทศตาม เล็ตเตอร์ออฟเครดิตที่เปิดมา เลขที่ใด ผ่านตัวแทนรับอนุญาตใด เมื่อใด ¹

สำหรับคำขอซื้อเงินตราต่างประเทศแบบ ล.ป. 23 ที่ได้รับอนุญาตแล้วนั้น ถ้าการเรียกเก็บเงินค่าของนำเข้าโดยตัวแลกเงินจ่ายเมื่อเห็นผู้ได้รับอนุญาตคำขอแบบ ล.ป. 23 จะต้องส่งเงินออกไปชำระภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับอนุญาต แต่ถ้าการเรียกเก็บเงินค่าของนำเข้าโดยตัวแลกเงินมีกำหนดเวลา จะต้องส่งเงินออกไปชำระภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับอนุญาต และในกรณีการชำระเงินโดยวิธีอื่น จะต้องส่งเงินออกไปชำระ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับอนุญาต (ชลณี เรียบร้อยเจริญ 2522 : 217)

อย่างไรก็ตามถ้าผู้นำของเข้ามีความจำเป็นต้องขอต่ออายุแบบ ล.ป. 23 ที่ได้รับอนุญาตแล้ว เมื่อตัวแทนรับอนุญาตเป็นที่พอใจว่าผู้นำของเข้ามีความจำเป็นอย่างแท้จริง เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินให้ตัวแทนรับอนุญาต อนุญาตการต่ออายุ แบบ ล.ป. 23 ในนามเจ้าพนักงานได้ แต่ระยะเวลาที่ต่อรวมกันทั้งสิ้นจะต้อง

¹ คำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 22 (2) (Bank of Thailand 1980 : 34; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 37).

ไม่เกิน 60 วัน¹ และถ้าส่วนราชการหรือองค์การบริหารท้องถิ่นขอต่ออายุแบบ ล.ป. 23 ตัวแทนรับอนุญาต อนุญาตการต่ออายุได้โดยไม่มีกำหนดเวลา² ในกรณีที่เจ้าพนักงานมีคำสั่งให้ผู้ยื่นแบบ ล.ป. 23 วางหลักประกันว่าจะนำของเข้าตามจำนวนที่ขอซื้อไป เมื่อเจ้าพนักงานพอใจในหลักฐานเกี่ยวกับบัญชีราคาสินค้า บิลล์ออฟแลดดิ้ง แอร์เวย์บิลล์ หรือใบรับฝากส่งไปรษณีย์ภัณฑ์แล้วแต่กรณี เจ้าพนักงานก็จะคืนหลักประกันดังกล่าวให้แก่ผู้นำของเข้าโดยผ่านตัวแทนรับอนุญาต³

2) การชำระเงินโดยวิธีเปิดเช็คเดอริออฟเครดิต

การชำระเงินค่าของที่สั่งซื้อจากต่างประเทศด้วยวิธีเปิดเช็คเดอริออฟเครดิต จะต้องยื่นคำขอเปิดเช็คเดอริออฟเครดิต แบบ ล.ป.22 และคำขอใบสุทธิการชำระเงิน แบบ ล.ป.21 ต่อตัวแทนรับอนุญาตพร้อมด้วยหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สัญญาซื้อขาย หลักฐานการโต้ตอบในการซื้อขาย และถ้าการนำของเข้าต้องมีใบอนุญาตตามกฎหมายใด ๆ ผู้ยื่นแบบ ล.ป.22 และแบบ ล.ป.21 จะต้องแสดงใบอนุญาตและแนบสำเนาใบอนุญาตกับแบบ ล.ป.21 ด้วย⁴ และโดยเฉพาะผู้ประกอบการโรงงานน้ำตาล หรือบุคคลอื่นใดที่ประสงค์จะขอเปิดเช็คเดอริออฟเครดิต แบบ ล.ป.22

¹ ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34 ลงวันที่ 30 กันยายน 2526 ข้อ 6 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 4).

² ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34 ลงวันที่ 30 กันยายน 2526 ข้อ 10 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 7).

³ ดูคำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 32 และข้อ 33 (Bank of Thailand 1980 : 38-39; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 42).

⁴ ดูคำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 16 (Bank of Thailand 1980 : 32; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 35).

และขอใบสุทธิแบบ ล.ป.21 เพื่อสั่งซื้อเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม น้ำตาลทราย ดังนี้คือ เครื่องฟันอ้อย (Cane Cutter) แต่ไม่รวมถึงใบมีดฟันอ้อย (Cane Knives) เครื่องทุบอ้อยหรือเครื่องย่อยอ้อย (Shredder or Unigrater) ลูกทึบ (Cane Mills) และให้รวมถึงลูกทึบน้ำ (Crusher) ด้วย และเครื่องสกัด น้ำอ้อย (Diffuser of Hydroliser) ต้องยื่นหนังสือรับรองการได้รับอนุมัติให้ สั่งซื้อเครื่องจักรและอุปกรณ์โรงงานน้ำตาลของกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อเป็นหลักฐาน ประกอบการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ เว้นแต่ของที่นำเข้ามีมูลค่าไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์- สหรัฐอเมริกา ¹

สำหรับการอนุญาตแบบ ล.ป.22 และแบบ ล.ป.21 ที่จะต้องชำระเงินตรา ต่างประเทศบางส่วนก่อนส่งของ หรือแบบ ล.ป.22 ที่เจ้าพนักงานมีคำสั่งให้ส่งให้ เจ้าพนักงานพิจารณาอนุญาตนั้น ตัวแทนรับอนุญาตจะต้องส่งแบบ ล.ป.22 และแบบ ล.ป.21 ให้เจ้าพนักงานพิจารณา ² นอกจากในกรณีดังกล่าวแล้ว เมื่อตัวแทนรับอนุญาต ได้รับแบบ ล.ป.22 และแบบ ล.ป.21 และเป็นที่พอใจในรายการแบบ ล.ป.22 และ หรือแบบ ล.ป.21 และหลักฐานที่ยื่นประกอบแท้จริงถูกต้อง ตัวแทนรับอนุญาตอนุญาต แบบ ล.ป.22 และหรือแบบ ล.ป.21 โดยเฉพาะในกรณีดังกล่าวต่อไปนี้ในนาม เจ้าพนักงานได้ ³ คือ

¹ ดูประกาศเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ฉบับที่ 8 ลงวันที่ 27 ตุลาคม 2521 (Bank of Thailand 1980 : 25; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 17).

² ดูคำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 19 (Bank of Thailand 1980 : 33; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 36).

³ ดูคำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 17 (Bank of Thailand 1980 : 32; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 35).

ก) การอนุญาตแบบ ล.ป.22 ควบคู่กับแบบ ล.ป.21 สำหรับการขอเปิด เล็ตเตอร์ออฟเครดิต ซึ่งมีมูลค่าไม่เกิน 2,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่า ตามอัตราตลาด เพื่อชำระค่าของล่วงหน้าก่อนของส่งจากต่างประเทศ หรือการขอเปิด เล็ตเตอร์ออฟเครดิต เพื่อชำระค่าของที่นำเข้ามาซึ่งมีของที่ไม่ต้องชำระมูลค่าไม่เกิน สองหมื่นบาทรวมอยู่ด้วย หรือการขอเปิดเล็ตเตอร์ออฟเครดิตเพื่อชำระค่าของนำเข้า ที่บรรจุในภาชนะหรือสิ่งอื่นใดซึ่งได้ส่งไปบรรจุของนั้นนำกลับเข้ามา หรือจะส่งกลับคืน ออกไปให้ผู้ขายในต่างประเทศภายหลัง โดยไม่ต้องชำระเงินค่าภาชนะหรือสิ่งอื่นใด สำหรับใช้บรรจุดังกล่าว แต่จะต้องระบุเลขที่แบบ ล.ป.61 ที่เกี่ยวข้อง สำหรับภาชนะ หรือสิ่งอื่นใดที่ส่งออกไปเพื่อบรรจุสิ่งของนำกลับเข้ามา และระบุคำว่า "ภาชนะบรรจุ ของส่งคืน" ไว้ตอนบนแบบ ล.ป.22 และแบบ ล.ป.21 ด้วย หรือในกรณีที่ส่วนราชการ หรือองค์การรัฐบาลเป็นผู้ยื่นแบบ ล.ป.22 และแบบ ล.ป.21 ¹

ข) การอนุญาตแบบ ล.ป.22 ที่ไม่มีการออกไปสุทธิแบบ ล.ป.21 ควบคู่กับ แบบ ล.ป.22 ซึ่งได้แก่ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอแบบ ล.ป.22 สำหรับการขอเปิดเล็ตเตอร์ออฟเครดิตซึ่งมีมูลค่าไม่เกิน 2,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด เพื่อชำระค่าของล่วงหน้าก่อนของส่งจากต่างประเทศ หรือ แบบ ล.ป.22 ที่ส่วนราชการหรือองค์การรัฐบาลเป็นผู้ยื่น ²

ค) ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอแบบ ล.ป.22 และ แบบ ล.ป.21 ทราบในขณะยื่น คำขอดังกล่าวว่า สินค้าตามที่สั่งซื้อจะถูกจัดส่งมาหลายเที่ยวเรือ แต่ยังไม่ทราบจำนวน

¹ ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34 ลงวันที่ 30 กันยายน 2526 ข้อ 9 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 6).

² ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34 ลงวันที่ 30 กันยายน 2526 ข้อ 8 ก. และ จ. (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 5-6).

ที่จะส่งมาในแต่ละเที่ยวเรือ ตัวแทนรับอนุญาตจะอนุญาตได้เฉพาะแบบ ล.ป.22 หรือ
 ในกรณีที่มีผู้นำของเข้ามีความประสงค์จะขอใบสุทธิแบบ ล.ป.21 หลายฉบับ เพื่อความ
 สะดวกในการแยกนำของเข้าตามใบขนส่งสินค้าขาเข้าหลายฉบับในขณะยื่นคำขอแบบ
 ล.ป.22 เมื่อเป็นที่พอใจในคำชี้แจงหรือหลักฐาน และรายการและจำนวนเงินในแบบ
 ล.ป.21 ทุกฉบับ เมื่อรวมกันแล้วอยู่ในวงเงินตามที่ขอเปิดเล็ดเตอร์ออฟเครดิต ตัวแทน
 รับอนุญาตอนุญาต แบบ ล.ป.21 ให้หลายฉบับตามคำขอของผู้นำของเข้าโดยแยกส่วน
 จากการอนุญาต แบบ ล.ป.22 ในนามเจ้าพนักงานได้

ง) ในกรณีการยื่นแบบ ล.ป.22 ประสงค์จะมอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้นำของ
 เข้าแทน ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้จะต้องจัดแจ้งชื่อผู้ได้รับมอบหมายให้นำของเข้าแทนใน
 แบบ ล.ป.22 นั้นด้วย การอนุญาตแบบ ล.ป.22 ที่ไม่มีการออกใบสุทธิ แบบ ล.ป.21
 ควบคู่กับแบบ ล.ป.22 ดังกล่าวข้างต้น ตัวแทนรับอนุญาตจะต้องประทับตราอย่างคำว่า
 "ไม่อนุญาต ใช้ออกของจากศุลกากรไม่ได้" ขนาดตัวหนังสือ 1.5 นิ้ว ในช่องสำหรับ
 พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรกรอกบนแบบ ล.ป.21 แล้วส่งต้นฉบับ แบบ ล.ป.22 นั้นไป
 ยังธนาคารแห่งประเทศไทยพร้อมกับการรายงานการขายเงินตราต่างประเทศด้วย ¹

สำหรับผู้ประสงค์จะเปิดเล็ดเตอร์ออฟเครดิตประเภทรีวอลวิ่ง ² จะต้อง
 ยื่นแบบ ล.ป.22 เมื่อตัวแทนรับอนุญาตพอใจในรายการแบบ ล.ป.22 และหลักฐานที่
 ยื่นประกอบแท้จริงถูกต้อง จะต้องส่งแบบ ล.ป.22 พร้อมด้วยหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้
 เจ้าพนักงานพิจารณา และเมื่อจะนำของเข้าและชำระเงินค่าของนั้นตามเล็ดเตอร์ออฟ-
 เครดิตประเภทรีวอลวิ่งที่เปิดไป ผู้นำของเข้าจะต้องยื่นแบบ ล.ป.23 และแบบ
 ล.ป.21 ซึ่งได้สำแดงเลขหมายอนุญาตของแบบ ล.ป.22 พร้อมด้วยหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

¹ คู่มือของเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ที่ ตป. (จ.ว.)
 4/2510 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2510 ข้อ 1, 5, 6 และ 8 (Bank of Thailand
 1980 : 114-115 ; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 121-122).

² รีวอลวิ่งเล็ดเตอร์ออฟเครดิต (Revolving Letter of Credit)
 หมายถึง เล็ดเตอร์ออฟเครดิตที่เปิดไปครั้งเดียว สำหรับการส่งสินค้าหลาย ๆ ครั้ง
 ที่มีลักษณะ เป็นปกติหรือต่อเนื่องกันในระยะเวลาหนึ่ง (ชลณี เรียบร้อยเจริญ 2522 : 216).

ข้อและสำเนาใบอนุญาต (ถ้ามี) ซึ่งในกรณีนี้เมื่อตัวแทนรับอนุญาตเป็นที่พอใจว่ารายการ
ในแบบ ล.ป.23 และ แบบ ล.ป.21 และหลักฐานเป็นไปตามแบบ ล.ป.22 ที่ได้รับ
อนุญาตจากเจ้าพนักงานแล้วก็อนุญาตแบบ ล.ป.23 และแบบ ล.ป.21 ในนามเจ้าพนักงาน
ได้¹

การเปิดเล็ดเตอร์ออฟเครดิตเพื่อชำระค่าของที่ส่งจากประเทศหนึ่งไปยังอีก
ประเทศหนึ่งโดยไม่นำของเข้ามาในประเทศ ผู้ยื่นคำขอเปิดเล็ดเตอร์ออฟเครดิต แบบ
ล.ป.22 จะต้องสำแดงรายการว่าได้มีเล็ดเตอร์ออฟเครดิตเปิดมา เป็นค่าของที่จะเปิด
เล็ดเตอร์ออฟเครดิตไป เลขที่ใด ผ่านตัวแทนรับอนุญาตใด เมื่อใด และจะได้รับชำระ
เงินเมื่อใด หรือได้มีเงินตราต่างประเทศส่งเข้ามา และขายแก่ตัวแทนรับอนุญาตใด
เมื่อใด ตามแบบ ล.ป.71 เลขที่เท่าใด ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้เมื่อตัวแทนรับอนุญาตได้รับ
แบบ ล.ป.22 และเป็นที่พอใจว่าเงินตราต่างประเทศที่จะต้องจ่ายตามแบบ ล.ป.22
รวมกับค่าใช้จ่ายในประเทศ และค่าบริการที่พึงได้รับไม่สูงกว่า จำนวนตามเล็ดเตอร์ออฟ-
เครดิตที่เปิดมา หรือเงินตราต่างประเทศที่ได้ส่งเข้ามาและขายแก่ตัวแทนรับอนุญาตแล้ว
ตัวแทนรับอนุญาตอนุญาตแบบ ล.ป.22 ในนามเจ้าพนักงานได้ และในการเสนอขาย
เงินตราต่างประเทศตามเล็ดเตอร์ออฟเครดิตที่เปิดมา หรือเงินตราต่างประเทศที่
ได้ส่งเข้ามา จะต้องยื่นแบบ ล.ป.71 โดยเฉพาะในกรณีการขายเงินตามเล็ดเตอร์-
ออฟเครดิตดังกล่าว จะต้องสำแดงรายการด้วยว่าเป็นการขายเงินตามเล็ดเตอร์-
ออฟเครดิตที่เปิดมา เลขที่ใด ผ่านตัวแทนรับอนุญาตใด เมื่อใด²

¹ดูคำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม
2502 ข้อ 21 (Bank of Thailand 1980 : 33-34; ธนาคารแห่งประเทศไทย
2525 : 37).

²ดูคำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม
2502 ข้อ 22 (1) (Bank of Thailand 1980 : 34; ธนาคารแห่งประเทศไทย
2525 : 37).

ในกรณีที่ได้รับอนุญาตแบบ ล.ป.22 และแบบ ล.ป.21 ประสงค์จะเปลี่ยนแปลงรายการใด ๆ ในเล็ตเตอร์ออฟเครดิต และโน้ตสุทธิแบบ ล.ป.21 ผู้นำของเข้าจะต้องยื่นแบบ ล.ป.22 และ แบบ ล.ป.21 ฉบับเดิมที่ได้รับอนุญาตแล้ว พร้อมกับหลักฐานที่เกี่ยวข้อง และใบอนุญาตตามกฎหมายใด ๆ (ถ้ามี) ที่ได้รับอนุญาตให้แก้ไขรายการแล้ว ในกรณีดังกล่าวหากเป็นกรณีที่อยู่ในอำนาจการอนุญาตของตัวแทนรับอนุญาต ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น เมื่อตัวแทนรับอนุญาตเป็นที่พอใจว่ารายการในแบบ ล.ป.22 และแบบ ล.ป.21 และหลักฐานที่ยื่นประกอบแท้จริงถูกต้องก็อนุญาตการเปลี่ยนแปลงในนามเจ้าพนักงานได้¹ แต่ถ้าไม่อยู่ในอำนาจของตัวแทนรับอนุญาต เมื่อตัวแทนรับอนุญาตเป็นที่พอใจว่ารายการในแบบ ล.ป.22 และ แบบ ล.ป.21 และหลักฐานที่ยื่นประกอบแท้จริงถูกต้องแล้วจะต้องส่ง แบบ ล.ป.22 และ แบบ ล.ป.21 พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้เจ้าพนักงานพิจารณา และในกรณีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวถ้ามีการเพิ่มหรือลดจำนวนเงินในแบบ ล.ป.22 หลักประกันที่วางไว้จะต้องเพิ่มขึ้น หรือลดลงตามส่วนของจำนวนเงินในเล็ตเตอร์ออฟเครดิตที่ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนแปลงด้วย²

สำหรับการซื้อเงินตราต่างประเทศจากตัวแทนรับอนุญาตตามแบบ ล.ป.22 ที่ได้รับอนุญาตแล้ว ตัวแทนรับอนุญาตจะขายเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของที่นำเข้าได้ต่อเมื่อเป็นที่พอใจในหลักฐานว่าเป็นธุรกิจปกติอันสุจริต และการชำระเงินเป็น

¹ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34 ลงวันที่ 30 กันยายน 2526 ข้อ 10 กำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหากให้ตัวแทนรับอนุญาต อนุญาตการเปลี่ยนแปลง แบบ ล.ป.22 หรือ แบบ ล.ป.21 ที่ส่วนราชการหรือองค์การรัฐบาลเป็นผู้ยื่นขอเปลี่ยนแปลงได้อีกด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 7).

² คำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 20 (Bank of Thailand 1980 : 33; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 36).

ไปตามรายการในแบบ ล.ป.22 ที่ได้รับอนุญาตและตามรายการในเล็ตเตอร์ออฟเครดิตที่เปิดไป และในกรณีการซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของนำเข้าที่ได้ออกของจากศุลกากรแล้ว ผู้ได้รับอนุญาต แบบ ล.ป.22 จะต้องยื่นหลักฐานตัวแลกเงิน บัญชีราคาสินค้า ธรรมเนียมประกันภัย (ถ้ามี) ด้วย เว้นแต่ในกรณีที่ของนำเข้าทางไปรษณีย์-พัสดุ ซึ่งการประกันสินค้าได้กระทำกันทางการไปรษณีย์ที่ไม่มีการออกเอกสารประกันให้ ไม่ต้องยื่นเอกสารประกันสินค้านี้ดังกล่าว แต่ถ้าเป็นกรณีที่ยังไม่ได้ออกของจากศุลกากร จะต้องยื่นหลักฐานบิลล์ออฟเลตติ้ง แอร์เวย์บิลล์ หรือใบรับฝากส่งไปรษณีย์ภัณฑ์แล้วแต่กรณี ¹

แต่อย่างไรก็ตามถ้ามีการชำระค่าของที่นำเข้าเกินจำนวนที่อนุญาตในแบบ ล.ป.22 ตัวแทนรับอนุญาตจะต้องเรียกให้ผู้มีแบบ ล.ป.22 ยื่นคำขอเพิ่มเติมโดยใช้ แบบ ล.ป.23 พร้อมทั้งแสดงหลักฐานของที่นำเข้านั้นมีราคาสูงขึ้นจริง และหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่อเจ้าพนักงาน โดยผ่านตัวแทนรับอนุญาต ² แต่ถ้าเป็นการชำระค่าของที่นำเข้าเกินจำนวนที่อนุญาตใน แบบ ล.ป.22 ดังจะกล่าวต่อไปนี้ เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินให้ตัวแทนรับอนุญาตขายเงินตราต่างประเทศส่วนที่เกินไปได้โดยไม่ต้องเรียกให้ผู้นำเข้ายื่นแบบ ล.ป.23 เพิ่มเติมคือ

ก) ถ้าจำนวนเงินที่เกินไม่มากกว่าร้อยละ 10 ในเมื่อตัวแทนรับอนุญาตเป็นที่พอใจหลักฐานบัญชีราคาสินค้า ตัวแลกเงิน ธรรมเนียมประกันภัย (ถ้ามี) บิลล์ออฟเลตติ้ง แอร์เวย์บิลล์ หรือใบรับฝากส่งไปรษณีย์ภัณฑ์แล้วแต่กรณี แต่จะต้องสำแดง

¹ ดูคำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 23 และ 24 (Bank of Thailand 1980 : 35; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 38).

² ดูคำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 26 (Bank of Thailand 1980 : 36; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 39).

จำนวนเงินตราต่างประเทศที่แท้จริงในคู่ฉบับ แบบ ล.ป.22 ด้วย ¹

ข) ในกรณีที่ใบอนุญาต (ถ้ามี) หรือหลักฐานที่ยื่นประกอบสำแดงราคาของ
ที่นำเข้าเป็นราคาอื่นนอกจากราคา ซี.ไอ.เอฟ. และผู้นำของเข้ายื่นแบบ ล.ป.22
และ แบบ ล.ป.21 โดยรวมค่าระวางบรรทุก และหรือค่าประกันภัยสินค้า เข้าด้วย
เมื่อตัวแทนรับอนุญาตเป็นที่พอใจในรายการ แบบ ล.ป.22 และ แบบ ล.ป.21 และ
หลักฐานที่เกี่ยวข้องว่า ผู้นำของเข้าจะต้องชำระเงินค่าระวางบรรทุก และหรือค่า
ประกันภัยสินค้าจริง ²

ค) ในกรณีที่ใบอนุญาต (ถ้ามี) หรือหลักฐานที่ยื่นประกอบสำแดงราคา
ของที่นำเข้าเป็นราคา เอฟ.ไอ.บี., ซี.แอนด์.เอฟ. ซี.แอนด์.ไอ., หรือ ซี.ไอ.เอฟ.
และผู้นำของเข้ายื่นแบบ ล.ป.22 และ แบบ ล.ป.21 สำหรับของที่จะนำเข้าราคาใด
ราคาหนึ่งดังกล่าวซึ่งสูงกว่าราคาที่สำคัญในใบอนุญาต (ถ้ามี) หรือหลักฐานที่ยื่นประกอบ
เมื่อตัวแทนรับอนุญาตเป็นที่พอใจในรายการแบบ ล.ป.22 และ แบบ ล.ป.21 และ
หลักฐานที่เกี่ยวข้องว่า ผู้นำของเข้าจะต้องชำระเงินตามราคาที่ขอจริง ทั้งจำนวนที่
เพิ่มจากราคาที่สำคัญในใบอนุญาต (ถ้ามี) หรือหลักฐานที่ยื่นประกอบไม่เกินร้อยละ
10 ³

¹ ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่
25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 10 (Bank of Thailand 1980 : 62; ธนาคารแห่ง
ประเทศไทย 2525 : 64).

² ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่
25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 9 (1) (Bank of Thailand 1980 : 61; ธนาคาร
แห่งประเทศไทย 2525 : 63-64).

³ ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่
25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 9 (2) (Bank of Thailand 1980 : 61; ธนาคาร
แห่งประเทศไทย 2525 : 63-64).

ง) การอนุญาตค่าขอและขายเงินตราต่างประเทศเป็นค่าดอกเบียตัวเงิน อันเกิดจากสินค้านำเข้าที่ผู้ซื้อจะต้องจ่ายให้แก่ผู้ขายในต่างประเทศ ถ้าอัตราดอกเบี้ยที่จ่ายไม่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสำหรับบิลล์สินค้าเข้าที่สมาคมธนาคารไทยกำหนดในเวลาที่ได้มีการก่อหนี้ หรือในเวลาที่ทำสัญญาซื้อขายแล้วแต่กรณี โดยเฉพาะการขายเงินตราต่างประเทศเป็นค่าดอกเบียอันเกิดจากสินค้านำเข้าในเวลาเดียวกันกับการขายเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าสินค้านำเข้าเท่านั้น ตัวแทนรับอนุญาตจะต้องรายงานการขายดังกล่าวใน แบบ ล.ป.22 ที่เกี่ยวข้อง และแยกรายการค่าสินค้าและดอกเบี้ยไว้ด้วย และในกรณีการขายเงินตราต่างประเทศเป็นค่าดอกเบียดังกล่าว หากกระทำภายหลังที่ได้มีการชำระค่าสินค้านำเข้าแล้ว ตัวแทนรับอนุญาตจะต้องเรียกให้ผู้ซื้อยื่นคำขอแบบ ล.ป.31 พร้อมด้วยเอกสารเรียกเก็บเงิน หรือเอกสารอื่น ๆ อันควรแก่กรณี โดยอ้างอิงถึง แบบ ล.ป.22 ที่เกี่ยวข้องด้วย ¹

การชำระเงินค่าของที่สั่งซื้อจากต่างประเทศด้วยวิธีเปิดเช็คเดอริออฟเครดิตแบบ ล.ป.22 ดังกล่าวข้างต้นนั้น ผู้นำของเข้าจะต้องส่งเงินออกไปชำระภายในกำหนดเวลา ซึ่งโดยเฉพาะคำขอเปิดเช็คเดอริออฟเครดิต แบบ ล.ป.22 ที่ตัวแทนรับอนุญาตเป็นผู้อนุญาตนั้น เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินให้ตัวแทนรับอนุญาต อนุญาตได้เฉพาะเช็คเดอริออฟเครดิตที่มีอายุไม่เกิน 9 เดือน และการต่ออายุเช็คเดอริออฟเครดิตนั้นผู้นำของเข้าจะต้องแสดงหลักฐานว่ามีความจำเป็นต้องขอต่ออายุเช็คเดอริออฟเครดิตที่เปิดไปแล้ว ซึ่งเมื่อตัวแทนรับอนุญาตเป็นที่พอใจในหลักฐานว่าผู้นำของเข้ามีความจำเป็นอย่างแท้จริงจึงจะอนุญาตการต่ออายุเช็คเดอริออฟเครดิตดังกล่าวในนามเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินได้ แต่ระยะเวลาที่ต่อทั้งสิ้นรวมกันกับอายุเช็คเดอริ-

¹ คู่มือหนังสือของเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ที่ ดป. (จ.ว.) 12/2519 ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2519 (Bank of Thailand 1980 : 134; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 143).

ออฟเครดิตที่ได้เปิดไปแล้วจะต้องไม่เกิน 9 เดือน นับแต่วันที่เปิดเล็ดเตอร์ออฟเครดิตไป^{1,2} ในกรณีที่เจ้าพนักงานมีคำสั่งให้ผู้ยื่นแบบ ล.ป.22 วางหลักประกันการชำระเงินตามเล็ดเตอร์ออฟเครดิต เมื่อได้ชำระเงินตามเล็ดเตอร์ออฟเครดิตที่ได้รับอนุญาตตามแบบ ล.ป.22 แล้ว และเจ้าพนักงานพอใจในหลักฐานเกี่ยวกับบัญชีราคาสินค้า บิลล์ออฟเลตติ้ง แอร์เวย์บิล หรือใบรับฝากไปรษณีย์ภัณฑ์แล้วแต่กรณี เจ้าพนักงานก็จะคืนหลักประกันดังกล่าวให้แก่ผู้นำของเข้าโดยผ่านตัวแทนรับอนุญาต³

5.1.2 พิธีการนำของเข้า

1) การนำของเข้าต้องมีใบสุทธิ แบบ ล.ป. 21

ประกาศเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 7 กำหนดให้ผู้นำของเข้ามาในประเทศ รับมอบของจากศุลกากรได้ต่อเมื่อได้มีการออกใบสุทธิการชำระค่าของที่นำเข้ามาแล้ว (Bank of Thailand 1980 : 24 ; ธนาการแห่งประเทศไทย 2525 : 26) ดังนั้นจากการที่ผู้ส่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศซึ่งได้ยื่นคำขอซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของที่นำเข้ามา

¹ ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 5 และ 6 (Bank of Thailand 1980 : 61; ธนาการแห่งประเทศไทย 2525 : 63).

² ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34 ลงวันที่ 30 กันยายน 2526 ข้อ 10 ยังได้กำหนดไว้เป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหากให้ตัวแทนรับอนุญาต อนุญาตการต่ออายุ แบบ ล.ป.22 ที่ส่วนราชการหรือองค์การรัฐบาลเป็นผู้ยื่นขอต่ออายุได้อีกด้วย (ธนาการแห่งประเทศไทย 2526 : 7).

³ ดูคำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 32 และ 33 (Bank of Thailand 1980 : 38-39; ธนาการแห่งประเทศไทย 2525 : 42).

แบบ ล.ป.23 หรือยื่นคำขอ เปิด เล็ดเตอร้อฟ เครดิต เพื่อชำระค่าของ แบบ ล.ป.22 และคำขอใบสุทธิการชำระ เงิน แบบ ล.ป.21 ดังกล่าวข้างต้น เมื่อตัวแทนรับอนุญาต หรือ เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินแล้วแต่กรณีได้อนุญาต แบบ ล.ป.ดังกล่าว แล้ว ตัวแทนรับอนุญาตจะต้องส่งมอบใบสุทธิการชำระ เงิน แบบ ล.ป.21 ให้แก่ผู้ยื่นขอ เพื่อออกของจากศุลกากร ¹

ในกรณีการนำของ เข้ามาใน ประเทศก่อนที่จะได้มีการซื้อ เงินตราต่างประเทศ เพื่อชำระ เป็นค่าของนั้น กฎกระทรวง ข้อ 22 วรรคแรก กำหนดว่า รัฐมนตรีอาจออก คำสั่งโดยทั่วไป หรือ เมื่อเห็น เป็นการสมควร เจ้าพนักงานอาจออกคำสั่งโดย เฉพาะ อนุญาตให้นำของ เข้ามาใน ประเทศก่อนที่จะได้มีการซื้อ เงินตราต่างประเทศ เพื่อชำระ เป็นค่าของนั้นก็ได้ และในการนี้อาจให้ผู้ที่จะนำของ เข้าหา ประกันหรือหลักประกันมา ให้อัน เป็นที่พอใจ เจ้าพนักงานว่า ผู้นำของ เข้าจะซื้อ เงินตราต่างประเทศจากบุคคลที่ รัฐมนตรีกำหนด เพื่อชำระ เป็นค่าของนั้นกับทั้งจะนำของ เข้ามาภายใน เวลาที่ เจ้าพนักงาน กำหนด (Bank of Thailand 1980 : 10; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 12) และประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 10 กำหนดว่า การนำของ เข้ามาใน ประเทศก่อนที่จะได้มีการซื้อ เงินตราต่างประเทศ เพื่อชำระ เป็นค่า ของนั้น จะกระทำได้อาผู้นำของ เข้าได้แสดงให้ เจ้าพนักงานพอใจว่าจะชำระค่าของที่ นำเข้าโดยวิธี เปิด เล็ดเตอร้อฟ เครดิต หรือจะซื้อ เงินตราต่างประเทศชำระค่าของ นั้นภายใน เวลาที่ เจ้าพนักงานกำหนด ในการนี้ เจ้าพนักงานอาจ เรียกให้ผู้ที่จะนำของ เข้าหา ประกันหรือหลักประกันมา ให้อัน เป็นที่พอใจ เจ้าพนักงานว่า ผู้นำของ เข้าจะซื้อ เงินตราต่างประเทศจากธนาคารรับอนุญาตหรือบริษัทรับอนุญาต กับทั้งจะนำของ เข้ามา ภายใน เวลาที่ เจ้าพนักงานกำหนด (Bank of Thailand 1980 : 21; ธนาคาร-

¹ ดูคำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 18 (Bank of Thailand 1980 : 32; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 35).

แห่งประเทศไทย 2525 : 23) ทั้งนี้ผู้ประสงค์จะนำของเข้าก่อนที่จะได้มีการซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของดังกล่าวจะต้องยื่น แบบ ล.ป.21 พร้อมด้วยหลักฐานที่เกี่ยวข้องและคำชี้แจงต่อเจ้าพนักงานโดยผ่านตัวแทนรับอนุญาต และเมื่อตัวแทนรับอนุญาตเป็นที่พอใจว่ารายการใน แบบ ล.ป.21 และหลักฐานที่ยื่นประกอบแท้จริงและถูกต้อง จะต้องส่งแบบ ล.ป.21 พร้อมด้วยหลักฐานที่เกี่ยวข้องและสำเนาใบอนุญาต (ถ้ามี) ให้เจ้าพนักงานพิจารณา เมื่อเจ้าพนักงานพิจารณาอนุญาตแล้ว ตัวแทนรับอนุญาตจะต้องมอบใบสุทธิ แบบ ล.ป.21 แก่ผู้ยื่นเพื่อออกของจากศุลกากร ¹

ในกรณีที่เจ้าพนักงานมีคำสั่งให้ผู้ยื่นขอใบสุทธิ แบบ ล.ป.21 เพื่อนำของเข้าก่อนที่จะได้มีการซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระ เป็นค่าของวางหลักประกันว่าจะซื้อเงินตราต่างประเทศจากตัวแทนรับอนุญาตและจะนำของเข้ามาภายในเวลาที่เจ้าพนักงานกำหนด เจ้าพนักงานจะคืนหลักประกันดังกล่าวให้แก่ผู้นำของเข้าโดยผ่านตัวแทนรับอนุญาต เมื่อได้ซื้อเงินตราต่างประเทศและได้นำของเข้ามาภายในเวลาที่กำหนด และเจ้าพนักงานพอใจในหลักฐานบัญชีราคาสินค้า บิลล์ออฟแลตติง แอร์เวย์-บิลล์ หรือใบรับฝากส่งไปรษณีย์ภัณฑ์แล้วแต่กรณี ²

¹ คำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 28 (Bank of Thailand 1980 : 36-37; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 40)

² คำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 32 และ 33 (Bank of Thailand 1980 : 38-39; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 42).

2) ใบสุทธิ แบบ ล.ป.21 หนึ่งฉบับใช้ได้สำหรับใบขนส่งสินค้าหนึ่งฉบับ

ในการออกของจากศุลกากรนั้น ใบสุทธิ แบบ ล.ป.21 หนึ่งฉบับใช้ได้ สำหรับการนำสินค้าเข้าตามใบขนส่งสินค้าเข้าหนึ่งฉบับเท่านั้น¹ แต่ในกรณีแบ่งการนำเข้า หลายครั้งมีวิธีการปฏิบัติดังนี้คือ

ก) ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอ แบบ ล.ป.22 และ แบบ ล.ป.21 หรือ แบบ ล.ป.23 และ แบบ ล.ป.21 ทราบในขณะที่ยื่นคำขอดังกล่าวว่าจะส่งสินค้าที่สั่งซื้อจะถูกจัดส่ง มาหลายเที่ยวเรือ แต่ยังไม่ทราบจำนวนที่จะส่งมาในแต่ละเที่ยวเรือ และได้รับอนุญาต เฉพาะ แบบ ล.ป.22 หรือ แบบ ล.ป.23 แล้วแต่กรณีแล้วนั้น เมื่อผู้มี แบบ ล.ป.22 หรือ แบบ ล.ป.23 ประสงค์จะนำเข้าแต่ละครั้ง จะต้องยื่นขออนุญาต แบบ ล.ป.21 ทุกครั้งที่นำของเข้า แบบ ล.ป.21 หนึ่งฉบับต่อการนำเข้าตามใบขนส่งสินค้าหนึ่งฉบับ ต่อ ตัวแทนรับอนุญาต ในกรณีนี้ตัวแทนรับอนุญาต อนุญาต แบบ ล.ป.21 นั้นและมอบให้ผู้ยื่น ขออนุญาตของจากศุลกากรในนามเจ้าพนักงานได้²

ข) ในกรณีที่ผู้นำของเข้าประสงค์จะขอใบสุทธิ แบบ ล.ป.21 หลาย ฉบับเพื่อความสะดวกในการแยกใบขนส่งสินค้าขาเข้าหลายฉบับในขณะที่ยื่นคำขอ แบบ ล.ป. 21 หรือ แบบ ล.ป.23 เมื่อเป็นที่พอใจในคำชี้แจงหรือหลักฐาน และรายการตลอดจน จำนวนในแบบ ล.ป.21 ทุกฉบับรวมกันแล้วอยู่ในวงเงินตามที่ขอเปิด เล็ตเตอร์ออฟเครดิต หรือขอซื้อเงินตราต่างประเทศแล้วตัวแทนรับอนุญาต อนุญาต แบบ ล.ป.21 ให้หลายฉบับ ตามคำขอของผู้นำของเข้า เพื่อออกของจากกรมศุลกากร ในนามเจ้าพนักงานได้โดยแยก

¹ ดูหนังสือของเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ที่ ตป. (จ.ว.) 7/2509 ลงวันที่ 26 ตุลาคม 2509 (Bank of Thailand 1980 : 112; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 119).

² ดูหนังสือของเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ที่ ตป. (จ.ว.) 4/2510 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2510 ข้อ 5 (Bank of Thailand 1980 : 115; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 121-122).

ส่วนจากการอนุญาต แบบ ล.ป.22 หรือ แบบ ล.ป.23 แล้วแต่กรณี¹

ค) ในกรณีการนำของเข้าที่แจ้งไว้ตาม แบบ ล.ป.22 และ แบบ ล.ป.21 หรือ แบบ ล.ป.23 และ แบบ ล.ป.21 ที่ได้รับอนุญาตแล้ว และผู้นำของเข้าประสงค์จะนำของเข้าโดยแยกทำใบขนสินค้าขาเข้าเป็นหลายฉบับ ผู้นำของเข้านั้นจะต้องยื่นขอใบสุทธิ แบบ ล.ป.21 เพื่อนำของเข้าใหม่ตามใบขนสินค้าขาเข้าแต่ละฉบับ พร้อมทั้งระบุเลขที่แบบ ล.ป.22 และ แบบ ล.ป.21 หรือ แบบ ล.ป.23 และ แบบ ล.ป.21 ที่เกี่ยวข้องไว้ด้วย ซึ่งในกรณีนี้ตัวแทนรับอนุญาตอนุญาต แบบ ล.ป.21 ตามคำขอของผู้นำของเข้าเพื่อออกของจากศุลกากรในนามเจ้าพนักงานได้ ในเมื่อเป็นที่พอใจในคำชี้แจงว่า ผู้นำของเข้ามีความจำเป็นต้องแยกใบสุทธิ แบบ ล.ป.21 และรายการตลอดจนจำนวนเงินใน แบบ ล.ป.21 ทุกฉบับที่ยื่นรวมกันแล้วอยู่ในวงเงินตามบัญชีราคาสินค้า ทั้งนี้ตัวแทนรับอนุญาตจะต้องเรียกใบสุทธิแบบ ล.ป.21 ฉบับที่นำมาขอแยกคืนจากผู้นำของเข้าแล้วส่งให้ธนาคารแห่งประเทศไทย พร้อมกับคู่ฉบับใบสุทธิแบบ ล.ป.21 ที่ได้ออกให้ใหม่ด้วย²

3) การมอบหมายให้ผู้นำของเข้าแทน

เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินได้กำหนดพิธีการเกี่ยวกับการมอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้นำของเข้าแทนไว้เป็น 2 กรณีดังนี้คือ

¹ ดูหนังสือของเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินที่ ตป. (จ.ว.) 4/2510 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2510 ข้อ 5 (Bank of Thailand 1980 : 115; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 121-122).

² ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34 ลงวันที่ 30 กันยายน 2526 ข้อ 7 ข. (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 4-5) และหนังสือของเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ที่ ตป. (จ.ว.) 4/2510 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2510 ข้อ 7 (Bank of Thailand 1980 : 115; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 122).

ก) ในกรณีที่ได้รับอนุญาต แบบ ล.ป.22 หรือ แบบ ล.ป.23 ซึ่งได้
 จัดแจ้งชื่อผู้ได้รับมอบหมายใน แบบ ล.ป.22 หรือ แบบ ล.ป.23 แล้วแต่กรณีในขณะยื่น
 คำขอดังกล่าวด้วยแล้วนั้น เมื่อผู้ได้รับมอบหมายประสงค์จะนำของเข้าเมื่อใด จะต้องยื่น
 ขอบใบบุติ แบบ ล.ป.21 ในนามของตนเอง โดยระบุเลขที่ แบบ ล.ป.22 หรือแบบ
 ล.ป.23 ที่เกี่ยวข้องด้วย ในกรณีนี้เมื่อเป็นที่พอใจในหลักฐานและคำชี้แจงแล้วตัวแทน
 อนุญาต อนุญาต แบบ ล.ป.21 และมอบให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายออกจากศุลกากร
 ในนามเจ้าพนักงานได้ ¹

ข) ในกรณีที่มีการมอบหมายการนำของเข้าแทนภายหลังที่ได้อนุญาต
 แบบ ล.ป.22 และ แบบ ล.ป.21 หรือ แบบ ล.ป.23 และ แบบ ล.ป.21 แล้ว ผู้ได้
 รับมอบหมายจะต้องยื่นคำขอแบบ ล.ป.21 ในนามของตนเองพร้อมกับ แบบ ล.ป.22
 และ แบบ ล.ป.21 หรือ แบบ ล.ป.23 และ แบบ ล.ป.21 ที่เกี่ยวข้องและหลักฐาน
 การมอบหมายต่อตัวแทนรับอนุญาต และเมื่อเป็นที่พอใจในหลักฐานและคำชี้แจงตัวแทน
 อนุญาตอนุญาตแบบ ล.ป.21 และมอบให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายนั้นออกจากศุลกากรใน
 นามเจ้าพนักงานได้ ทั้งนี้ตัวแทนรับอนุญาตจะต้องส่งต้นฉบับ แบบ ล.ป.22 และ แบบ
 ล.ป.21 หรือต้นฉบับ แบบ ล.ป.23 และ แบบ ล.ป.21 ฉบับเดิมให้ธนาคารแห่ง
 ประเทศไทยพร้อมกับคู่มือฉบับใบบุติแบบ ล.ป.21 ที่ออกให้ใหม่ด้วย ²

4) พิธีการออกของจากศุลกากร

สำหรับผู้ที่ได้รับใบบุติแบบ ล.ป.21 ที่อนุญาตแล้วจะต้องทำพิธีการออก
 ของจากศุลกากรนำของเข้ามาภายในกำหนด 3 เดือน นับแต่วันอนุญาต แบบ ล.ป.21

¹ ดูหนังสือของเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ที่ ตป. (จ.ว.)
 4/2510 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2510 ข้อ 8 (1) (Bank of Thailand 1980 :
 115; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 122).

² ดูหนังสือของเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ที่ ตป. (จ.ว.)
 4/2510 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2510 ข้อ 8 (2) (Bank of Thailand 1980 :
 115; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 122).

สำหรับของที่นำเข้ามาจากประเทศในทวีปเอเชีย และ 4 เดือน นับแต่รับอนุญาตแบบ ล.ป. 21 สำหรับของที่นำเข้ามาจากประเทศนอกทวีปเอเชีย แต่ถ้าการนำของเข้าที่ต้องมีใบอนุญาตตามกฎหมายใด ๆ จะต้องนำของเข้าภายในกำหนดอายุของใบอนุญาตนั้น¹ โดยผู้นำของเข้าจะต้องยื่น แบบ ล.ป. 21 ดังกล่าวพร้อมกับใบขนสินค้า และบัญชีราคาสินค้าที่แนบติดกับใบขนสินค้าต่อศุลกากร จึงจะรับมอบของจากศุลกากรไปได้²

5.2 ข้อยกเว้นของหลักปฏิบัติในการส่งเงินออกไปชำระ

5.2.1 การนำเข้าซึ่งของที่ไม่มีความจำเป็นต้องซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระเป็นค่าของ

ในกรณีที่ผู้นำของเข้าแสดงให้เห็นที่พอใจเจ้าพนักงานได้ว่าตนไม่มีความจำเป็นต้องซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระเป็นค่าของนั้น เจ้าพนักงานอาจยกเว้นมิให้ผู้ยื่นต้องซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระเป็นค่าของนั้นได้ และในการนี้อาจให้ผู้ยื่นหาประกันหรือหลักประกันมาให้จนเป็นที่พอใจเจ้าพนักงานว่าผู้ยื่นจะนำของเข้ามาภายในเวลาที่เจ้าพนักงานกำหนด³ พิธีการขออนุญาตนำของเข้าโดยไม่ซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของที่นำเข้านั้น ผู้นำของเข้าจะต้องยื่น แบบ ล.ป. 21 ต่อ

¹ ดูหนังสือของเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ที่ ตป. (จ.ว.) 4/2510 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2510 ข้อ 3 (Bank of Thailand 1980 : 114; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 121).

² ดูคำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 14 (Bank of Thailand 1980 : 32; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 35).

³ ดูกฎกระทรวง ข้อ 22 วรรคสอง (Bank of Thailand 1980 : 10; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 12).

ตัวแทนรับอนุญาตพร้อมด้วยหลักฐานที่เกี่ยวข้องและคำชี้แจงที่จะไม่ต้องชำระค่าของที่นำ
 เข้า ถ้าผู้ยื่นแบบ ล.ป. 21 ใช้เงินตราต่างประเทศที่ตนมีอยู่แล้วชำระค่าของที่นำ
 เข้า จะต้องแจ้งยอดเงินตราต่างประเทศที่มีอยู่ด้วย เมื่อตัวแทนรับอนุญาตได้รับแบบ ล.ป.
 21 และเป็นที่พอใจว่ารายการในแบบ ล.ป. 21 และหลักฐานที่ยื่นประกอบแท้จริงถูกต้อง
 จะต้องส่งแบบ ล.ป. 21 พร้อมด้วยหลักฐานที่เกี่ยวข้องและสำเนาใบอนุญาต (ถ้ามี) ให้
 เจ้าพนักงานพิจารณา และเมื่อเจ้าพนักงานอนุญาตแล้วตัวแทนรับอนุญาตจะต้องมอบใบ
 สูทธิแบบ ล.ป. 21 ให้ผู้ยื่นเพื่อออกของจากศุลกากร ¹

โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้นำของ เข้าจากต่างประเทศที่ได้รับเงินตราต่างประเทศ
 เป็นค่าส่วนลด และหรือค่าโฆษณาจากผู้จำหน่ายในต่างประเทศ โดยผู้จำหน่ายในต่าง-
 ประเทศได้ปฏิบัติเป็นประเพณีที่จะไม่ส่งเงินตราต่างประเทศที่จ่ายเป็นค่าส่วนลดและหรือ
 ค่าโฆษณาให้แก่ผู้นำของ เข้าเป็นเงินสด แต่ได้ขึ้นบัญชีไว้ให้ผู้นำของ เข้าสิ่งซื้อของ เป็น
 เงินสด แต่ได้ขึ้นบัญชีไว้ให้ผู้นำของ เข้าสิ่งซื้อของ เป็นมูลค่าเท่ากับเงินส่วนลดและหรือ
 ค่าโฆษณานั้นจากผู้จำหน่ายในต่างประเทศแทน ทั้งนี้ผู้นำของ เข้าจะต้องแจ้งผ่านตัวแทน
 รับอนุญาต ให้เจ้าพนักงานทราบถึงการได้รับส่วนลดและหรือค่าโฆษณา ในเมื่อได้รับ
 แจ้งจากผู้จำหน่ายในต่างประเทศ หรือในเมื่อผู้นำของ เข้ายื่นคำขอเปิด เล็ดเตอร์ออฟ-
 เครดิต แบบ ล.ป. 22 หรือคำขอซื้อเงินตราต่างประเทศ แบบ ล.ป. 23 แล้วแต่กรณี
 และ เมื่อจะนำ เข้าซึ่งของที่ผู้จำหน่ายในต่างประเทศได้หักกลบลบราคาของนั้นกับส่วนลด
 และหรือค่าโฆษณาที่ผู้จำหน่ายในต่างประเทศได้ขึ้นบัญชีไว้ ผู้นำของ เข้าจะต้องสำแดง
 ในใบสูทธิแบบ ล.ป. 21 ด้วยว่า ของที่นำ เข้าไม่ต้องส่งเงินออกไปชำระ เพราะผู้จำหน่าย
 ในต่างประเทศส่งของมาให้แก่ผู้นำของ เข้าเพื่อหักกลบลบกับเงินที่ผู้จำหน่ายในต่างประเทศ

¹ ดูคำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม
 2502 ข้อ 28 (Bank of Thailand 1980 : 36-37; ธนาคารแห่งประเทศไทย
 2525 : 40).

ได้ให้ส่วนลดและหรือค่าโฆษณาที่ได้ขึ้นบัญชีไว้¹

นอกจากนี้แล้วในกรณีการนำเข้าซึ่งของโดยไม่มีการชำระเงินดั่งจะกล่าวต่อไปนี้ เมื่อตัวแทนรับอนุญาตเป็นที่พอใจว่า รายการในแบบ ล.ป.21 และหลักฐานที่ยื่นประกอบ และสำเนาใบอนุญาต(ถ้ามี) แท้จริงถูกต้องแล้ว เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ให้ตัวแทนรับอนุญาตอนุญาตแบบ ล.ป.21 ในนามเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ได้คือ

(1) การนำเข้าซึ่งของต่อไปนี้โดยไม่มีการชำระเงิน จะต้องระบุคำว่า "No Payment" ไว้ตอนบน แบบ ล.ป.21 ด้วยคือ

- ก) ของที่นำเข้ามาเพื่อการโฆษณา (Advertising Material) ที่มีหลักฐานแสดงว่าไม่ต้องชำระเงินตราต่างประเทศ
- ข) ฟิล์มที่ถ่ายบันทึกภาพแล้วส่งออกไปล้างซึ่งมีหลักฐานการส่งออกมาแสดงด้วย
- ค) ของที่ส่งออกไปซ่อมแซม หรือแลกเปลี่ยนกับของชนิดเดียวกันกับที่ส่งออก ซึ่งระบุเลขที่แบบ ล.ป.61 ที่เกี่ยวข้องด้วย
- ง) ของที่ส่งออกไปขายหรือฝากขาย ซึ่งระบุเลขที่แบบ ล.ป.61 ที่เกี่ยวข้องด้วย

(2) การนำเข้าซึ่งของที่แจ้งไว้ตามแบบ ล.ป.22 และ แบบ ล.ป.21 หรือแบบ ล.ป.23 และแบบ ล.ป.21 ที่ได้รับอนุญาตแล้ว แต่นำของดังกล่าวเข้าโดยแบ่งนำเข้าหลายครั้ง โดยมีของที่ไม่มีการชำระเงินและมีได้แจ้งไว้ในแบบ ล.ป.ดังกล่าว

¹ ดูประกาศเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 6 (Bank of Thailand 1980 : 23-24; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 26).

มีมูลค่าไม่เกินสองหมื่นบาทรวมมากับการนำเข้าซึ่งของดังกล่าวในแต่ละครั้งด้วย ทั้งนี้ ผู้นำของเข้าจะต้องยื่นแบบ ล.ป.21 สำหรับการนำเข้าแต่ละครั้งโดยสำแดงรายการของที่นำเข้าให้ครบถ้วนตามช่องที่กำหนด พร้อมทั้งระบุเลขที่ แบบ ล.ป.22 และแบบ ล.ป.21 หรือ แบบ ล.ป.23 และแบบ ล.ป.21 ที่เกี่ยวข้องไว้ด้วย

(3) การนำเข้าซึ่งฟิล์มภาพยนตร์ที่นำเข้ามาฉายชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งแล้วจะส่งกลับคืนไป ซึ่งในการอนุญาตให้ซื้อเงินตราต่างประเทศ เพื่อเป็นค่าลิขสิทธิ์ภาพยนตร์หรือค่าเช่าภาพยนตร์ที่นำเข้างดงกล่าว ตัวแทนรับอนุญาตได้รับมอบหมายให้ยื่นแบบ ล.ป.31 ในนามเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินได้¹ โดยผู้ยื่นแบบ ล.ป.31 จะต้องสำแดงเลขที่ใบสุทธิแบบ ล.ป.21 ที่เกี่ยวข้องไว้ท้ายชื่อภาพยนตร์แต่ละเรื่องด้วย

(4) การนำเข้าซึ่งของที่ส่งเข้ามาฝากขาย ผู้ประสงค์จะนำเข้าซึ่งของดังกล่าวจะต้องยื่นแบบ ล.ป.21 พร้อมด้วยหลักฐานที่เกี่ยวข้องและสำเนาใบอนุญาต (ถ้ามี) ต่อตัวแทนรับอนุญาต และเมื่อตัวแทนรับอนุญาตได้รับแบบ ล.ป.21 และเป็นที่ยอมรับว่ารายการในแบบ ล.ป.21 และหลักฐานที่ยื่นประกอบแท้จริงถูกต้องจะต้องส่งแบบ ล.ป.21 พร้อมด้วยหลักฐานที่เกี่ยวข้องและสำเนาใบอนุญาต (ถ้ามี) ให้เจ้าพนักงานพิจารณาอนุญาต² แต่ถ้าการนำเข้าซึ่งของที่ส่งเข้ามาฝากขายดังกล่าว โดยมีบัญชีราคาสินค้า หลักฐานโต้ตอบในการฝากขาย เฉพาะกรณีที่บัญชีราคาสินค้ามิได้ระบุว่าเป็นสินค้าฝากขาย และสำเนาใบอนุญาต (ถ้ามี) มาแสดงทั้งได้ระบุคำว่า "ฝากขาย" ไว้ตอนบน

¹ ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 2/2503 ลงวันที่ 4 มกราคม 2503 ข้อ 3 ซ. (Bank of Thailand 1980 : 69-70; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 72-73).

² ดูคำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 29 (Bank of Thailand 1980 : 37; ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 40).

แบบ ล.ป.21 ด้วย ซึ่งในกรณีหลังนี้ตัวแทนรับอนุญาตได้รับมอบหมายให้อนุญาตแบบ ล.ป. 21 ในนามเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินได้¹

5.2.2 การนำเข้าซึ่งของที่ไม่อยู่ในบังคับให้ต้องซื้อเงินตราต่างประเทศ เพื่อชำระเป็นค่าของ

การนำเข้าในประเทศซึ่งของดังจะกล่าวในข้อนี้ ได้รับยกเว้นไม่อยู่ในบังคับข้อ 21 และข้อ 22 แห่งกฎกระทรวง² กล่าวคือผู้นำของเข้าจะซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อส่งออกไปชำระเป็นค่าของมันหรือไม่ก็ได้ และในการทำพิธีศุลกากรรับมอบของยังได้รับยกเว้นไม่ต้องมีใบสุทธิแบบ ล.ป.21 อีกด้วย แต่รัฐมนตรีอาจออกคำสั่งโดยทั่วไป ให้ผู้นำของเข้าหรือผู้เดินทางเข้ามาในประเทศ หรือผู้เดินทางผ่าน แจ้งรายการตามแบบที่กำหนด³ ว่าด้วยของที่นำเข้า ราคาของ วิธีชำระเงินค่าของ เงินตราต่างประเทศหรือเงินตราที่ใช้หรือจะใช้ชำระค่าของมัน ต่อเจ้าพนักงานโดยผ่านทางพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ในขณะยื่นใบขนสินค้าต่อศุลกากร หรือในขณะที่เดินทางเข้ามาในประเทศแล้วแต่กรณี (กฎกระทรวง ข้อ 25) คือ

1) การนำเข้าซึ่งของที่ไม่อยู่ในบังคับให้ต้องซื้อเงินตราต่างประเทศ เพื่อชำระค่าของมัน และไม่ต้องมีใบสุทธิแบบ ล.ป.21 ที่ผู้นำของเข้าจะต้องแจ้งรายการ

¹ ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34 ลงวันที่ 30 กันยายน 2526 ข้อ 7 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 4-5).

² กฎกระทรวง ข้อ 23 กำหนดว่า "ความในข้อ 21 และข้อ 22 ไม่ให้ใช้บังคับแก่การนำเข้าซึ่งตัวอย่างสินค้า หรือของสำหรับใช้ส่วนตัว หรือของที่นำเข้าแต่ละครั้งมีมูลค่าไม่เกินที่รัฐมนตรีกำหนด"

³ แบบ ล.ป.21 สีสก.

ในแบบ ล.ป.21 สีโสก ว่าด้วยของที่นำเข้า ราคาของ วิธีชำระเงินค่าของ เงินตรา ต่างประเทศหรือ เงินตราที่ใช้หรือจะใช้ชำระค่าของนั้น ต่อเจ้าพนักงานผ่านพนักงาน เจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะยื่นใบขนสินค้า ได้แก่ ¹

ก) ตัวอย่างสินค้า

ข) ของใช้ส่วนตัวของผู้เดินทางเข้ามาในประเทศ

ค) ของที่นำเข้าโดยทางใด ๆ เว้นแต่ทางไปรษณีย์หรืออากาศยาน แต่ ละครั้งมีมูลค่าไม่เกินสองหมื่นบาท ในกรณีนี้ถ้าผู้นำของเข้าประสงค์จะซื้อเงินตราต่าง- ประเทศเพื่อชำระค่าของดังกล่าว จะต้องยื่น แบบ ล.ป.23 ต่อตัวแทนรับอนุญาตพร้อมด้วยหลักฐานบัญชีราคาสินค้า กรมธรรม์ประกันภัย (ถ้ามี) และตั๋วแลกเงิน (ถ้ามี) สำหรับการนำของ เข้าที่ได้ออกจากศุลกากรแล้ว และบิลล์ออฟเลตติ้งหรือแอร์เวย์บิลล์ สำหรับของที่ยัง ไม่ได้ออกจากศุลกากร และเมื่อตัวแทนรับอนุญาตได้รับแบบ ล.ป.23 และเป็นที่พอใจว่า รายการในแบบ ล.ป.23 และหลักฐานที่ยื่นประกอบแท้จริงถูกต้อง เจ้าพนักงานควบคุม การแลกเปลี่ยนเงินให้ตัวแทนรับอนุญาตอนุญาตตามแบบ ล.ป.23 ในนามเจ้าพนักงาน ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินได้

ง) การนำเข้าซึ่งของดังต่อไปนี้ไม่มีมูลค่าไม่จำกัดคือ

(1) ภาชนะหรือสิ่งอื่นใดสำหรับใช้บรรจุของทุกชนิดที่ว่างเปล่า นำ เข้ามาเพื่อบรรจุสิ่งของส่งออก หรือที่ได้ใช้บรรจุของส่งออกไปแล้วนำกลับเข้ามา หรือ ที่ได้ใช้บรรจุของเข้ามาแล้วจะส่งกลับออกไปภายหลัง รวมตลอดทั้งแกนเปล่าด้วย

(2) ของที่นำเข้ามาโดยไม่มีการชำระเงิน และจะส่งกลับคืนออก ไปภายในระยะเวลาที่ทำสัญญาไว้กับกรมศุลกากร

¹ ดูกฎกระทรวง ข้อ 23; ประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502; ประกาศกระทรวงการคลังลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2526; คำสั่งกระทรวงการ- คลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502; คำสั่งกระทรวงการคลังให้ ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 15 ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2526.

(3) ของที่ส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ และนำกลับเข้ามาเพื่อ
ซ่อมแซมโดยไม่มีค่าตอบแทนการซ่อมแซม

(4) ของที่นำเข้ามาเพื่อบริจาคหรือช่วยเหลือในรูปแบบให้เปล่าแก่ส่วน
ราชการ องค์การรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ สภากาชาดไทย โรงพยาบาล สถาบันการศึกษา
หรือมูลนิธิ

2) การนำเข้าซึ่งของที่ไม่อยู่ในบังคับให้ต้องซื้อ เงินตราต่างประเทศเพื่อ
ชำระค่าของนั้น ทั้งไม่ต้องมีใบสุทธิแบบ ล.ป. 21 และไม่ต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.
21 สีโลก ได้แก่

ก) ของที่นำเข้าทางไปรษณีย์หรืออากาศยานแต่ละครั้งมีมูลค่าไม่เกิน
สองหมื่นบาท

ข) การนำเข้าซึ่งของดังต่อไปนี้มีมูลค่าไม่จำกัดคือ

(1) ยุทธภัณฑ์ซึ่งทางการกระทรวงกลาโหมนำเข้า

(2) ของที่นำเข้ามาเพื่อบริการคนโดยสารบนเครื่องบินซึ่ง
บริษัทการบิน เป็นผู้นำเข้าทางอากาศยาน

(3) หนังสือพิมพ์รายวัน รายคาบ รายปักษ์ และหนังสือพิมพ์
ภาพข่าว ซึ่งนำเข้าทางอากาศยาน

(4) ภาพยนตร์ข่าวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งนำเข้าทาง
อากาศยาน

(5) ของนอกจากที่มีประกาศ หรือคำสั่งกำหนดไว้โดยเฉพาะ
ซึ่งผู้เดินทางผ่านหรือผู้ที่เข้ามาในราชอาณาจักรชั่วระยะเวลาที่กำหนดในตัว เดินทางไปกลับ
หรือตัวเดินทางผ่านแล้วแต่กรณี นำติดตัวเข้ามา

5.2.3 การนำเข้าซึ่งของที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีใบสุทธิแบบ ล.ป.21

การนำเข้าซึ่งของในข้อนี้อยู่ในบังคับที่ ต้องซื้อ เงินตราต่างประเทศ
เพื่อชำระเป็นค่าของ แต่ในการนำเข้าที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีใบสุทธิแบบ ล.ป.21

ซึ่งมีอยู่ 2 กรณีคือ กรณีที่ต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.21 สีโสก และกรณีที่ไม่ต้องแจ้ง
รายการในแบบ ล.ป.21 สีโสก

1) กรณีต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.21 สีโสก

การนำเข้าซึ่งของดังต่อไปนี้ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีใบสุทธิแบบ ล.ป.21
แต่ผู้นำของเข้าจะต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.21 สีโสก ว่าด้วยของที่นำเข้า ราคาของ
วิธีชำระ เงินค่าของ เงินตราต่างประเทศหรือเงินตราที่ใช้หรือจะใช้ชำระค่าของนั้นต่อ
เจ้าพนักงานผ่านพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะยื่นใบขนสินค้าคือ

ก) ของที่ผู้ได้รับเอกสิทธิทูต ทบวงการชำนัญพิเศษแห่งองค์การ
สหประชาชาติ องค์การหรือสถาบันระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิกนำเข้า

ข) ถุงบรรจุแร่ เพื่อส่งออก ป้ายติดถุงแร่ หรือ เชือกสำหรับเย็บถุงแร่
ซึ่งผู้ประกอบการเหมืองแร่นำเข้า

ค) ชิ้นส่วนอะไหล่ และอุปกรณ์เครื่องบินที่พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากร
พอใจว่า ผู้ประกอบการการบินขนส่งนำเข้าเพื่อใช้สำหรับเครื่องบินขนส่ง

ง) ชิ้นส่วนอะไหล่และอุปกรณ์เรือขนส่งระหว่างประเทศที่พนักงาน
เจ้าหน้าที่ศุลกากรพอใจว่า เป็นของที่ผู้ประกอบการการเดินทางระหว่างประเทศ หรือ
สาขาหรือตัวแทนของผู้ประกอบการดังกล่าวนำเข้ามาเพื่อใช้ซ่อมแซมเรือที่ใช้ในกิจการ
ขนส่งระหว่างประเทศของตน

จ) ของที่ใช้ในการเจาะสำรวจทรัพยากรธรณีที่บริษัทต่างประเทศซึ่งได้
รับสัมปทานจากรัฐบาลไทยนำเข้ามาใช้ในประเทศ ¹

¹ คำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม
2502 ข้อ 30 ก. (4) (6) (7) (11) (12) แก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งกระทรวงการคลัง
ให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 15 ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2526 ข้อ 1 (ธนาคารแห่ง
ประเทศไทย 2526 : 1-2).

ฉ) ผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งนำเข้ามาโดยบริษัท เซลล์แห่งประเทศไทย จำกัด บริษัทน้ำมันคาลเท็กซ์ (ไทย) จำกัด บริษัทโมบิลออยล์ไทยแลนด์ จำกัด บริษัทโรงกลั่นน้ำมันไทย จำกัด บริษัทเอสโซ่แสดนคราตร์ประเทศไทย จำกัด และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย และในการสำแดงรายการในแบบ ล.ป.21 สีโสก จะต้องทำเป็นคู่ฉบับซึ่งเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรได้สลักรายการตรวจปล่อยและคืนคู่ฉบับ แบบ ล.ป.21 สีโสก ให้ผู้นำของเข้าแล้ว ในการขอซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระ ผู้นำของเข้าจะต้องแนบคู่ฉบับแบบ ล.ป.21 สีโสกดังกล่าวกับ แบบ ล.ป.23 พร้อมด้วยบัญชีราคาสินค้าและกรมธรรม์ประกันภัย (ถ้ามี) ด้วย

ช) อุปกรณ์เหมืองแร่ซึ่งผู้ประกอบการเหมืองแร่ นำเข้ามาเพื่อใช้ในการกิจการเหมืองแร่ของตน และในการสำแดงรายการในแบบ ล.ป.21 สีโสก จะต้องทำเป็นคู่ฉบับ ซึ่งเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรได้สลักหลังรายการตรวจปล่อยและคืนคู่ฉบับแบบ ล.ป.21 สีโสก ให้ผู้นำของเข้าแล้ว ในการขอซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระ ผู้นำของเข้าจะต้องแนบคู่ฉบับแบบ ล.ป.21 สีโสกดังกล่าวกับ แบบ ล.ป.23 พร้อมด้วยบัญชีราคาสินค้าและกรมธรรม์ประกันภัย (ถ้ามี) ด้วย

ข) รถยนต์ส่วนตัวที่มีใช้อยู่ระหว่างพำนักในต่างประเทศของผู้เดินทางเข้ามาในประเทศไทย และในการสำแดงรายการในแบบ ล.ป.21 จะต้องสำแดงรายการรถยนต์ที่นำเข้ามาและเลขที่หนังสือเดินทางด้วย ¹

2) กรณีที่ไม่ต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.21 สีโสก

การนำเข้าซึ่งชิ้นส่วนอะไหล่และอุปกรณ์เครื่องบิน ซึ่งทางการกรมตำรวจนำเข้านั้น นอกจากจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีใบสุทธิแบบ ล.ป.21 แล้ว ยังได้รับการยกเว้น

¹ ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 11 แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34 ลงวันที่ 30 กันยายน 2526 ข้อ 3 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 2-3) .

ไม่ต้องแจ้งรายการในแบบ ล.ป.21 สีโสกอีกด้วย¹

6. ปัญหาการค้าต่างประเทศและการชำระเงิน

ปัญหาสำคัญในระบบควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินและการค้าต่างประเทศที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบันนี้ ได้แก่ปัญหาการแลกเปลี่ยนนอกกฎหมาย ซึ่งมีใช้เฉพาะแต่มีสาเหตุมาจากการจำกัดหรือต้องห้ามตามกฎหมาย ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินและการค้าต่างประเทศเท่านั้น แต่ยังคงรวมถึงสาเหตุจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษ การตั้งกำแพงภาษีศุลกากร ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีการค้า และภาษีเงินได้เหล่านี้ก็นับได้ว่ามีส่วนจูงใจในการแลกเปลี่ยนนอกกฎหมายอยู่ด้วย

สำหรับการแลกเปลี่ยนนอกกฎหมาย และการจำกัดของกฎหมายในระบบควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินและการค้าต่างประเทศที่เป็นปัญหาสำคัญ ๆ ได้แก่

- 1) ปัญหาใบอนุญาตนอกกฎหมาย
- 2) ปัญหาบัญชีแสดงรายการสินค้าเท็จ
- 3) ปัญหาการค้าของผิดกฎหมาย
- 4) ปัญหาการจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศค่าของที่ส่งออก

6.1 ปัญหาใบอนุญาตนอกกฎหมาย

ในระบบควบคุมการค้าต่างประเทศ กฎหมายจำกัดควบคุมการนำเข้าและส่งออกซึ่งสินค้าสิ่งของบางชนิดให้ต้องได้รับอนุญาต โดยมีใบอนุญาตตามความจำเป็นและวัตถุประสงค์ในการควบคุม แต่โดยสาเหตุที่สินค้าสิ่งของบางชนิดที่ถูกจำกัดควบคุมนั้น เป็นสินค้าที่ให้ผลกำไรอย่างสูงในการซื้อขายแลกเปลี่ยน ดังนั้นจึงมีผู้ที่แสวงหากำไรจากการค้า

¹ คำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ข้อ 30 ข. (3) แก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งกระทรวงการคลังให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 15 ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2526 ข้อ 1 (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2526 : 2).

นี้พยายามหาหนทางที่จะได้รับใบอนุญาตให้ส่งออก หรือนำเข้าโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน

วิธีการที่จะได้รับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสินค้าโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อาจพิจารณาได้เป็น 2 วิธีด้วยกันคือ

- 1) ใบอนุญาตที่ได้รับจากการติดสินบน
- 2) ใบอนุญาตที่ได้รับโอนมาจากผู้อื่น

6.1.1 ใบอนุญาตที่ได้รับจากการติดสินบน

ในประเทศด้อยพัฒนาหลายประเทศปรากฏให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลผู้มีอำนาจหน้าที่อนุมัติใบอนุญาตนำเข้าและส่งออกได้มีการประพฤติมิชอบและโดยทุจริตออกใบอนุญาตเพียงเพื่อรับเงินสินบนเท่านั้น เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าในรัฐบาล Nkrumah ของประเทศกานา หรือในประเทศอินเดียก็มีการประพฤติมิชอบและทุจริตกันในระดับเจ้าหน้าที่ด้วยการปลอมแปลงใบอนุญาต และแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการและปริมาณการนำเข้าหรือส่งออกเกินกว่ากำหนด¹ (Bhagwati 1978 : 71)

ปัญหาใบอนุญาตที่ได้รับจากการประพฤติมิชอบหรือทุจริตของเจ้าหน้าที่นั้นนับได้ว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เพราะว่าการอนุมัติใบอนุญาต หรือการปลอมแปลงหรือการแก้ไขใบอนุญาตนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกระทำไปเพียงเพื่อรับเงินสินบนโดยมิได้พิจารณาถึงวัตถุประสงค์ในการจำกัดควบคุมด้วย เช่น ในการส่งออก การจำกัดควบคุมเพื่อป้องกันการขาดแคลนสินค้าภายในประเทศ ในกรณีนี้ก็ก่อให้เกิดการขาดแคลนสินค้าขึ้น การจำกัดควบคุมเพื่อสงวนสินค้าไว้ใช้สำหรับเพื่อการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมภายในประเทศ การส่งออกย่อมจะก่อให้เกิดการขาดแคลนสินค้าไว้ใช้เพื่อการผลิต การจำกัดควบคุมเพื่อรักษาระดับราคา

¹

สำหรับในประเทศไทย เอกสารหลักฐานต่าง ๆ เป็นความลับของทางราชการ จึงไม่อาจนำมากล่าวได้.

ภายในประเทศ การส่งออกก็ย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับราคา เป็นต้น

สำหรับในกรณีการนำเข้า การจำกัดควบคุม เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมหรือการผลิตภายในประเทศ การนำเข้าก็ย่อมเป็นการเปิดโอกาสให้สินค้าจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันกับสินค้าภายในประเทศ หรือในกรณีการจำกัดควบคุม เพื่อสงวนเงินตราต่างประเทศไว้ การนำเข้าก็ย่อมจะไม่อาจสงวนเงินตราต่างประเทศเอาไว้ได้และในเวลาที่เกิดการขาดดุลการชำระ เงินการนำเข้าก็จะมีก่อให้เกิดปัญหาการขาดดุลยิ่งขึ้น

6.1.2 ใบอนุญาตที่ได้รับโอนมาอีกทอดหนึ่ง

ปัญหาการโอนใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกมีลักษณะแตกต่างกันหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับว่าใบอนุญาตนั้นเป็นใบอนุญาตนำเข้าหรือใบอนุญาตส่งออก และควรจะโอนกันต่อ ๆ ไปอีกได้หรือไม่ ผู้รับโอนจะมีคุณสมบัติตามมาตรฐานหรือไม่ ทั้งนี้ก็แล้วแต่ว่าข้อจำกัดของกฎหมายจะมีอยู่มากน้อยเพียงใด หรือขอบเขตของการโอนจะมีผลกระทบต่อระบบเพียงใด

ในประเทศอินเดียจำกัดการโอนใบอนุญาตนำเข้าอย่างเข้มงวด แต่ในประเทศโคลัมเบียอนุญาตให้มีการโอนใบอนุญาตนำเข้าได้ค่อนข้างเสรี ในประเทศตุรกีแม้การโอนใบอนุญาตจะเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายแต่ในทางปฏิบัติก็ได้จำกัดการโอนแต่อย่างใด ส่วนในประเทศปากีสถาน แม้จะมีการจำกัดอย่างเข้มงวดแต่ในทางปฏิบัติก็ยอมให้มีการโอนใบอนุญาตนำเข้าได้บ้าง (Bhagwati 1978 : 36-37)

สำหรับปัญหาการโอนใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกในประเทศไทยนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า ผู้ที่ได้รับอนุญาตโดยมีใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออก แม้จะไม่มีกฎหมายห้ามโอนไว้โดยเฉพาะ แต่การได้รับอนุญาตเช่นนี้เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้นั้นตามกฎหมายที่จะนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสินค้า ผู้รับโอนถือไม่ได้ว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาตตามกฎหมายให้นำเข้าหรือส่งออก ดังเช่นที่พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 มาตรา 5 บัญญัติว่า "ในกรณีที่จำเป็นหรือสมควรเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สาธารณประโยชน์ การสาธารณสุข ความมั่นคงของประเทศ ความ

สงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อประโยชน์อื่นใดของรัฐ ให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดดังต่อไปนี้... (2) กำหนดสินค้าใดให้เป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการส่งออกหรือในการนำเข้า" ประกอบกับมาตรา 7 วรรคแรกซึ่งบัญญัติว่า "เมื่อได้มีประกาศ กำหนดสินค้าใดให้เป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการส่งออก หรือในการนำเข้าตามมาตรา 5 (2) แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดส่งออกหรือนำเข้าซึ่งสินค้านั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์มอบหมาย" และวรรคสองบัญญัติว่า "การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง"

จากความในพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 มาตรา 5 และมาตรา 7 ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีความประสงค์จะนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสินค้าชนิดที่ต้องขออนุญาตนั้น จะต้องดำเนินการขออนุญาตตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง และเมื่อได้รับอนุญาตโดยมีใบอนุญาตให้นำเข้าหรือส่งออกได้จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์มอบหมายแล้ว จึงจะดำเนินการทำพิธีการตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน และพิธีการศุลกากรนำเข้าหรือส่งออกได้ สิทธิในการนำเข้าหรือส่งออกของผู้ที่ได้รับอนุญาตจึงเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้นั้นเอง ผู้รับโอนมานั้นถือไม่ได้ว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาตตามกฎหมายให้เป็นผู้นำเข้าหรือส่งออก

ปัญหาว่าผู้ที่ได้รับอนุญาตโดยมีใบอนุญาตให้นำเข้าหรือส่งออกซึ่งสินค้าชนิดใด ๆ แล้ว ภายหลังได้โอนขายใบอนุญาตให้บุคคลอื่นเป็นผู้นำเข้าหรือส่งออก เช่นนี้จะมีผลเป็นประการใด ผู้เขียนมีความเห็นว่า ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้นำเข้าหรือส่งออก แม้จะไม่มีกฎหมายห้ามโอนไว้โดยเฉพาะ แต่การได้รับอนุญาตเช่นนี้เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้นั้นจะโอนขายกันไม่ได้ การโอนขายใบอนุญาตเป็นการหลีกเลี่ยงข้อจำกัดควบคุมสินค้าตามกฎหมายควบคุมการค้าต่างประเทศ และกระทบกระเทือนต่อระบบเศรษฐกิจภายในประเทศโดยทั่วไป เป็นประโยชน์เฉพาะแต่ผู้โอนกับผู้รับโอนเท่านั้น จึงเป็นการขัดต่อความสงบ

เรียบร้อยของประชาชน¹ การโอนขายใบอนุญาตจึงตกเป็นโมฆะใช้บังคับกันไม่ได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 113² ดั่งนัยคำพิพากษาของศาลฎีกา วินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานดังต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1288/2501 ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่วินิจฉัยว่า ผู้รับอนุญาตส่งข้าวออกนอกราชอาณาจักรทำสัญญาขายโคเวต้าข้าวให้ผู้อื่นส่งข้าวนั้นในนามของตนโดยเอาประโยชน์ตอบแทน แม้ไม่มีกฎหมายห้าม แต่การรับอนุญาตเช่นนี้เป็นสิทธิเฉพาะตัวจะโอนกันไม่ได้ เป็นการหลีกเลี่ยงการควบคุมสินค้าที่ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร และกระทบกระเทือนลดราคาข้าวที่ผู้ผลิตจะได้รับ เพราะผู้ส่งข้าวต้องหักราคาข้าวชดเชย เป็นประโยชน์ให้ผู้รับอนุญาตจึงเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นโมฆะใช้บังคับไม่ได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 113

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการได้รับอนุญาตให้นำเข้าหรือส่งออกจะเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ที่ได้รับอนุญาต และถึงแม้ว่าการโอนขายใบอนุญาตจะขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนตกเป็นโมฆะใช้บังคับไม่ได้ก็ตาม แต่ถ้าเป็นกรณีการมอบอำนาจให้บุคคลอีกคนหนึ่งเป็นผู้นำเข้าหรือส่งออกแทนในลักษณะตัวการตัวแทนแล้ว เช่นนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่าย่อมกระทำได้โดยชอบ เพราะว่าการกระทำของตัวแทนกฎหมายถือ

¹ ศาสตราจารย์ ดร.จีต เศรษฐบุตร เรียกว่า "ความสงบเรียบร้อยทางเศรษฐกิจ" (จีต เศรษฐบุตร 2524 : 17).

² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 113 บัญญัติว่า "การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายก็ดี เป็นการพันวิสัยก็ดี เป็นการขัดขวางต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนก็ดี การนั้นท่านว่าเป็นโมฆกรรม"

ว่าเป็นการกระทำของตัวเอง¹

กรณีที่จะ เป็นปัญหา ก็คือ ในกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตโอนขายใบอนุญาตแล้วตั้งให้ผู้รับโอน เป็นตัวแทนนำเข้าหรือส่งออก เพื่ออำพรางการโอนขายใบอนุญาตนั้น ผู้เขียน เห็นว่า ไม่มีหนทางใดที่จะตรวจสอบได้เลยว่า ได้มีการคบคิดกันโอนขายใบอนุญาตหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่มีเหตุขัดแย้งกันขึ้นในระหว่างผู้โอนกับผู้รับโอนดังที่ปรากฏในคดีคำพิพากษาฎีกาที่ 1288/2501 ดังกล่าวข้างต้น และผู้รับโอนได้นำเข้าหรือส่งออกซึ่งสินค้าเสร็จเรียบร้อยแล้ว เช่นนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่า การนำเข้าหรือส่งออกไปแล้วนั้น ถือได้ว่าผู้รับโอนใบอนุญาต เป็นผู้นำเข้าหรือส่งออกซึ่งสินค้าโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 มาตรา 7 ผู้นำเข้าหรือส่งออกมีความผิดต้องระวางโทษจำคุก และมีโทษปรับด้วยตามมาตรา 20 และเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรอีกด้วย²

ในกรณีการโอนขายใบอนุญาตจนถึงขนาดที่ได้ทำพิธีการชำระเงินตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินและทำพิธีการนำเข้าหรือส่งออกตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรแล้วนั้น ถ้าต่อมาปรากฏว่าได้มีการส่งเงินออกไปชำระและหรือมีการรับชำระเงินกันแล้ว เช่นนี้ อาจทำให้เกิดปัญหาขึ้นได้ว่าผู้โอนขายใบอนุญาตหรือผู้รับโอน เป็นผู้รับผิดชอบต่อการชำระเงินค่าสินค้าที่นำเข้าหรือส่งออกนั้นตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ในเมื่อถือว่าผู้รับโอนใบอนุญาต เป็นผู้นำเข้าหรือส่งออกซึ่งสินค้า ใน

¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 979 บัญญัติว่า "อันว่าสัญญาตัวแทนนั้น คือสัญญาซึ่งให้บุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าตัวแทน มีอำนาจทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าตัวการ และตกลงจะทำการดังนั้น" และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 820 บัญญัติว่า "ตัวการย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการทั้งหลาย อันตัวแทนหรือตัวแทนช่วงได้ทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน".

² ดูพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 7.

กรณีนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า ถึงแม้ผู้โอนใบอนุญาตจะได้เข้าทำคำรับรองตามวิธีการในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินว่าตนเองเป็นผู้ส่งของออก และรับรองว่าจะจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศค่าของที่ส่งออกและขายให้ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยผ่านทางธนาคารรับอนุญาตหรือในกรณีนำเข้าซึ่งสินค้าผู้โอนจะเป็นผู้ส่งเงินออกไปชำระก็ตาม แต่เมื่อถือไม่ได้ว่าผู้โอนเป็นผู้นำเข้าหรือส่งออกซึ่งสินค้า ผู้โอนซึ่งได้ทำคำรับรองนั้นก็ไม่มีหน้าที่ต้องจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศค่าของที่ส่งออกนั้นมาขายให้ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือในกรณีนำเข้าผู้โอนก็ไม่มีหน้าที่ส่งเงินออกไปชำระ ทั้งนี้เพราะว่าผู้โอนซึ่งทำคำรับรองนั้นไม่ได้นำเข้าหรือส่งออกซึ่งสินค้านั้น และทั้งเจตนารมณ์ของกฎหมายในเรื่องนี้ก็เพื่อที่จะบังคับให้ผู้ส่งของออกนั้น เป็นผู้จัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศค่าสินค้าที่ส่งออก และขายให้ธนาคารแห่งประเทศไทย มิใช่บังคับให้ผู้ที่ไม่ได้ส่งออกซึ่งสินค้าจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศและขายให้ธนาคารแห่งประเทศไทย ดังที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่า

"ข้อ 16...บุคคลใดส่งของออกนอกประเทศต้องจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศเป็นค่าของนั้น และจะต้องขายเงินตราต่างประเทศนั้นแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย...ภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ได้นำ"

ส่วนในกรณีการนำเข้าซึ่งสินค้ากฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะบังคับให้ผู้นำเข้าซึ่งสินค้าเป็นผู้ชำระเงิน มิใช่บังคับให้ผู้ที่ไม่ได้นำเข้าซึ่งสินค้าเป็นผู้ชำระเงิน ดังที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่า

"ข้อ 21...ห้ามมิให้บุคคลใดนำของเข้ามาในประเทศ เว้นแต่จะได้ซื้อเงินตราต่างประเทศตามวิธีการ และเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานกำหนดเพื่อชำระค่าของนั้นแล้ว"

สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับผู้รับโอนใบอนุญาต ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำเข้าหรือส่งออกซึ่งสินค้าจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการชำระเงินตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินอย่างไรหรือไม่นั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า ผู้รับโอนใบอนุญาตซึ่งถือว่าเป็นผู้นำเข้าหรือส่งออก จะต้องถูกผูกพันตามกฎกระทรวง ข้อ 20 ในกรณีการส่งออก กล่าวคือ ผู้รับโอนใบอนุญาตซึ่งเป็นผู้ส่งออกมีหน้าที่ต้องจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ

ค่าสินค้าที่ส่งออกและขายเงินตราต่างประเทศนั้น ใ้ธนาคารแห่งประเทศไทย และในกรณีการนำเข้าซึ่งสินค้าจะต้องถูกผูกพันตามกฎหมายกระทรวง ข้อ 21 คือ จะต้องซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าสินค้านำเข้านั้น ไม่เช่นนั้นแล้วก็ต้องถือว่าเป็นการฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485

อย่างไรก็ตาม ในคดีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 952/2504 ระหว่างกระทรวงการคลัง โจทก์ และนายฉ้วน จงสงวน จำเลย ซึ่งผู้เขียนไม่เห็นด้วย ได้วินิจฉัยไว้ดังนี้คือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 952/2504 ศาลแพ่งพิचारมาแล้ว ฟังว่าสินค้าที่ส่งออกนอกราชอาณาจักร จำนวน 21 ราย มีใบมอบอำนาจของจำเลย อีกจำนวน 113 ราย ไม่มีใบมอบอำนาจของจำเลย ซึ่งศาลแพ่งฟังว่าจำเลยเป็นผู้ส่งออก จำเลยจึงมีหน้าที่ขายเงินตราต่างประเทศค่าสินค้าตามใบอนุญาต 134 ใบนั้น ให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ตัวแทนของโจทก์ โดยผ่านธนาคารรับอนุญาต หรือขายให้โจทก์

จำเลยอุทธรณ์ว่า สินค้าจำพวกแรก 113 ราย ที่มีใบขนสินค้าซึ่งบุคคลคนอื่นเป็นผู้ส่งออก แต่ไม่มีใบมอบฉันทะของจำเลย ซึ่งศาลแพ่งเชื่อว่า จำเลยเป็นผู้ส่งออกนั้นไม่ชอบ ศาลควรฟังว่า จำเลยมิใช่เป็นผู้ส่งออก ส่วนสินค้าที่มีบุคคลอื่นส่งออกโดยมีใบมอบฉันทะของจำเลยนำสืบฟังได้ว่า จำเลยขายใบอนุญาตไป และได้ส่งสินค้าออก จำเลยทำใบมอบฉันทะตามแบบของศุลกากรให้ผู้ซื้อใบอนุญาตไปเท่านั้น ศาลอุทธรณ์เห็นว่าตามกฎหมายกระทรวงบังคับให้ผู้ส่งของออกต้องจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศเป็นค่าแห่งของที่ส่งออกแล้ว ต้องขายเงินตราต่างประเทศนั้นให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยผ่านธนาคารรับอนุญาต และยังบังคับต่อไปว่า ในการส่งของออกต้องยื่นใบอนุญาตคุ้มครองนั้นต่อเจ้าพนักงานหรือต้องรับใบสุทธิจากเจ้าพนักงานเป็นหลักฐานว่าได้ขายหรือจะขายเงินตราต่างประเทศภายใน 6 เดือน นับแต่วันส่งของออก กรณีที่โจทก์ฟ้องจำเลยนี้ ในหนังสือเรื่องราวที่จำเลยทำยื่นต่อเจ้าพนักงาน เกี่ยวกับการส่งของออก จำเลยก็ระบุว่าจำเลยเป็นผู้ส่งของออก และรับรองว่าจะจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ ค่าที่ส่งของ

นั้น มาขายให้แก่ธนาคารที่ระบุชื่อภายในกำหนด ศาลอุทธรณ์เห็นว่า เมื่อมีการส่งของตาม ใบอนุญาตของจำเลยแล้ว ก็ได้ชื่อว่าจำเลยเป็นผู้ส่งของออกตามความในกฎกระทรวง เพราะตามกฎกระทรวงบังคับให้ผู้ส่งของออกต้องยื่นใบคัมของหรือใบสุทธิต่อ เจ้าพนักงาน จำเลยก็ได้ปฏิบัติตามกฎกระทรวงในฐานะผู้ส่งของออก ในกฎกระทรวงให้ผู้ส่งของออก ขาย เงินตราต่างประเทศแก่ธนาคารที่ระบุไว้ ทั้งจำเลยเองก็ยื่นให้คำรับรอง เป็นลายลักษณ์อักษรที่จะจัดให้ได้มาซึ่ง เงินตราต่างประเทศมาขายให้แก่ธนาคารที่ระบุชื่อไว้อีกด้วย จำเลยจึงต้องถูกผูกพันทั้งตามกฎหมายและตามคำรับรองของจำเลย หากยอมให้จำเลย แก่ตัวได้ว่าความจริงจำเลยไม่ได้เป็นผู้ส่งของออก จึงไม่ต้องรับผิดชอบขายเงินตราต่างประเทศ ให้แก่ธนาคารแล้ว กฎกระทรวงที่ให้ผู้ส่งของออกต้องยื่นใบคัมของหรือใบสุทธิพร้อมกับ แสดงหลักฐานว่า จะขายเงินตราต่างประเทศให้แก่ธนาคารก็ย่อมไร้ผล เพราะไม่มีผลผูกมัดผู้ยื่น เรื่องราวตามที่กฎกระทรวงบังคับไว้จริงจึง นอกจากนั้นยังมีผลลบล้างถ้อยคำ ที่จำเลยให้คำรับรองไว้ เป็นลายลักษณ์อักษรอีกด้วย ศาลอุทธรณ์จึงเห็นว่า จำเลยต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้ส่งของออก และต้องรับผิดชอบขายเงินตราต่างประเทศให้แก่ธนาคารแห่ง ประเทศไทย

จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า สำหรับใบอนุญาตจำพวกแรก 113 ราย ที่ไม่มี ใบมอบฉันทะของจำเลยนั้น ปรากฏว่าในใบอนุญาตของกระทรวงพาณิชย์ที่ส่งของออกก็ เป็นการอนุญาตให้นายฉ้วน จงสงวน จำเลย ผู้ใช้ชื่อในพาณิชย์กิจว่า "อุดมรัตน์" เป็น ผู้ส่งของออก ซึ่งก็คือจำเลยผู้ลงนามขออนุญาตนี้ ในใบขนสินค้าออกของศุลกากรก็ปรากฏ ว่า นายฉ้วน จงสงวน บ้าง อุดมรัตน์ บ้าง เป็นผู้ส่งสินค้าออกทั้งสิ้น ในใบขนสินค้าออก นี้ก็ยังได้ปรากฏความไว้ด้วยว่าเป็นการส่งของออกตามใบอนุญาตของกระทรวงพาณิชย์ที่ เท่านั้น ๆ การที่มีผู้อื่นลงชื่อในใบขนสินค้าแทนจำเลย แม้จะมีใบมอบอำนาจไว้บ้าง ไม่มีบ้างก็ดี ก็หาทำให้ต้องฟังข้อเท็จจริงสำหรับใบขนสินค้าที่ไม่ได้แนบบใบมอบอำนาจไว้ นั้นว่า จำเลยไม่ใช่เป็นผู้ส่งสินค้าออกอย่างไรได้ไม่ ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์วินิจฉัย ชี้ขาดว่าจำเลย เป็นผู้ส่งสินค้าตามใบอนุญาตเหล่านั้นชอบแล้ว ฎีกาจำเลยในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

เป็นที่น่าสังเกตว่าข้อเท็จจริงในคดีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 952/2504 นี้ ปรากฏให้ เห็นว่าสินค้าที่ส่งออกจำนวน 134 รายนั้น จำเลยได้รับอนุญาตและมีใบอนุญาตแล้วตาม

กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการค้าต่างประเทศ และก็ยังปรากฏว่าจำเลยผู้ได้รับอนุญาตนี้ เป็นผู้ทำพิธีการตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินด้วยตนเองที่จะจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศค่าสินค้าที่ส่งออกและรับรองว่าจะขายเงินตราต่างประเทศนั้นให้ธนาคารแห่งประเทศไทย แต่แล้วจำเลยกลับขายใบอนุญาตจำนวน 134 รายนั้นให้กับบุคคลอื่น เป็นผู้ส่งออก โดยจำเลยได้ทำใบมอบอำนาจให้ผู้รับโอนใบอนุญาตเป็นผู้ส่งออกแทนจำเลยเพียงจำนวน 21 รายการ เท่านั้น และเมื่อผู้รับโอนใบอนุญาตส่งออกซึ่งสินค้าได้ทำพิธีศุลกากรส่งออกพร้อมกันทั้งหมด จำนวน 134 ราย โดยใช้ใบมอบอำนาจเพียงจำนวน 21 ราย และเมื่อปรากฏต่อมาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยว่าการส่งออกซึ่งสินค้ารายนี้ซึ่งได้ทำพิธีการตามกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินแล้วนั้น ไม่มีการจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศค่าสินค้าที่ส่งออกเพื่อขายให้ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลังจึงฟ้องร้อง เป็นคดีนี้ขึ้นมา

6.2 ปัญหาบัญชีแสดงรายการสินค้าเท็จ

ในระบบการจำกัดควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินและการค้าต่างประเทศ รวมทั้งการจัดเก็บเงินค่าธรรมเนียมพิเศษ (Premium) และกำแพงภาษี (Tariffs) เหล่านี้เป็นสิ่งที่จูงใจต่อการค่านอกกฎหมาย และจูงใจต่อการแสดงรายการสินค้าเท็จไม่ตรงต่อความเป็นจริง และไม่ว่าจะ เป็นไปในทางที่มากกว่าหรือน้อยกว่าความเป็นจริง (Over or Underinvoicing) ก็ตาม (Bhagwati 1978 : 67 - 71) ก็ตาม

นอกจากนี้แล้วในการหลีกเลี่ยงการจำกัดควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ก็ยังมีการสำแดงราคาสินค้าที่นำเข้าหรือส่งออกเท็จ ต่ำหรือสูงกว่าราคาสินค้าที่แท้จริง (เดลิมีเรอร์ 2525 : 1 ; นวลละออ ทอมเศรษฐี 2522 : 46 ; ศรีวงศ์ สุมิตร 2524 : 150 ; แสงชัย 2521 : 18 ; สยามนิกร 2522 : 12) และมีการชดเชยสินค้าเสื่อมคุณภาพ ผิดคุณภาพ หรือขาดปริมาณเพื่อเป็นช่องทางในการส่งเงินออกไปนอกประเทศอีกด้วย (สยามนิกร 2522 : 12)

สำหรับปัญหาการแสดงรายการสินค้าเท็จหรือสำแดงราคาสินค้าเท็จ และการชดเชยสินค้าเสื่อมคุณภาพ ผิดคุณภาพ หรือขาดปริมาณอันเป็นความเท็จนั้นอาจพิจารณาได้ดังนี้คือ

- 1) การนำเข้าหรือส่งออกน้อยกว่าบัญชีแสดงรายการสินค้า
- 2) การสำแดงราคาสินค้าต่ำหรือสูงกว่าราคาที่แท้จริง
- 3) การชดเชยสินค้าเสื่อมคุณภาพ ผิดคุณภาพ หรือขาดปริมาณอันเป็น

ความเท็จ

6.2.1 การนำเข้าหรือส่งออกน้อยกว่าบัญชีแสดงรายการสินค้า

ปัญหาการนำเข้า เป็นปริมาณมากกว่าจำนวนที่ระบุในบัญชีแสดงรายการสินค้าที่ได้รับอนุญาตให้นำเข้า และรวมทั้งการลักลอบนำเข้านั้น นอกจากจะกระทบกระเทือนต่อระดับราคาในระบบเศรษฐกิจภายในประเทศโดยทั่วไป และเป็นการหลีกเลี่ยงค่าธรรมนิยมพิเศษ หรือค่าภาษีศุลกากรแล้ว การลักลอบนำเข้าซึ่งสินค้าหรือการนำเข้าซึ่งสินค้าสูงกว่าปริมาณในบัญชีแสดงรายการสินค้านั้น ผู้นำเข้ายังต้องส่งเงินออกไปชำระเต็มจำนวน เป็นการสูญเสียเงินตราต่างประเทศอีกด้วย ส่วนในกรณีการนำเข้าน้อยกว่าปริมาณที่ระบุในบัญชีแสดงรายการสินค้าตามที่ได้รับอนุญาตนั้นก็ เป็นเช่นเดียวกันจะต่างก็ตรงที่ว่า การนำเข้าน้อยกว่าปริมาณนั้นยังเป็นช่องทางให้ผู้นำเข้าส่งเงินออกไปนอกประเทศได้ด้วย

สำหรับในกรณีการส่งออกก็เป็นเช่นเดียวกัน กล่าวคือในการลักลอบส่งสินค้าออกไปขายโดยมิได้รับอนุญาตนั้น นอกจากจะเป็นการกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภายในประเทศโดยทั่วไป และเป็นการหลีกเลี่ยงค่าธรรมนิยมพิเศษหรือภาษีศุลกากรแล้ว ยังเป็นช่องทางให้ผู้ส่งออกไม่ต้องนำเงินเข้าประเทศได้เต็มตามจำนวนมูลค่าสินค้าที่ส่งออกอีกด้วย¹ สำหรับในกรณีการส่งสินค้าออกไปมากกว่าปริมาณที่ระบุในบัญชีแสดงรายการสินค้าตามที่ได้รับอนุญาตก็เป็นเช่นเดียวกัน จะแตกต่างกันก็ตรงที่ช่องทาง

¹ การลักลอบส่งของออกไปขายในต่างประเทศ ในแต่ละปี ๆ นั้นมีมูลค่ามากมาย โดยเฉพาะในปี 2525 ปรากฏว่า มีผู้ลักลอบส่งของออกไปขายในต่างประเทศ จำพวกแร่มีมูลค่าถึง 11,970,000 บาท และสินค้าอื่น ๆ เป็นมูลค่าถึง 30,072,000 บาท รวมทั้งสิ้น 42,042,000 บาท (สยามรัฐ 2525 : 11).

ในการไม่ต้งนำเงินเข้าประเทศมิได้เพียง เท่าจำนวนมูลค่าสินค้าที่ส่งออก เฉพาะส่วนเกินปริมาณที่ระบุในบัญชีแสดงรายการสินค้าเท่านั้น แต่ถ้าเป็นกรณีการส่งออกซึ่งสินค้าน้อยกว่าปริมาณที่ระบุในบัญชีแสดงรายการสินค้าแล้ว ในกรณีนั้นนอกจากจะกระทบกระเทือนต่อโควตาที่ผู้อื่นควรจะได้รับแล้วยัง เป็นช่องทางให้ส่งเงินออกนอกประเทศได้ เท่ากับจำนวนมูลค่าสินค้าที่ส่งออก เฉพาะส่วนที่ขาดปริมาณที่ระบุในบัญชีแสดงรายการสินค้านั้นด้วย

6.2.2 การสำแดงราคาสินค้าต่ำหรือสูงกว่าราคาที่แท้จริง

ในการหลีกเลี่ยงการจำกัดควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินปรากฏว่าการนำเข้าหรือส่งออก เป็นไปตามปริมาณที่ระบุในบัญชีแสดงรายการที่ได้รับอนุญาตให้นำเข้าหรือส่งออก หรือในกรณีที่การนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสินค้าใดที่ไม่ต้องได้รับอนุญาตก่อนการนำเข้าหรือส่งออกก็ปรากฏว่า การนำเข้าหรือส่งออกนั้น เป็นไปตามปริมาณที่ระบุไว้ในบัญชีแสดงรายการสินค้า เป็นแต่ว่าผู้นำเข้าหรือส่งออกนั้นสำแดงราคาสินค้าต่ำหรือสูงกว่าราคาแท้จริง เพื่อเป็นช่องทางในการส่งเงินออกไปนอกประเทศ กล่าวคือในกรณีการนำเข้าที่ได้สำแดงราคาสินค้าสูงกว่าราคาที่แท้จริงนั้น เป็นช่องทางให้ผู้นำเข้าซึ่งสินค้าส่งเงินส่วนที่สูงเกินความจริงออกไปนอกประเทศได้ และในกรณีการส่งออกที่ได้สำแดงราคาสินค้าต่ำกว่าราคาที่แท้จริงนั้น เป็นช่องทางให้ผู้ส่งออกซึ่งสินค้าได้รับเงินส่วนที่ต่ำกว่าราคาแท้จริงนั้นไม่ต้องนำเข้ามาในประเทศเพื่อขายให้ธนาคารแห่งประเทศไทย¹

6.2.3 การชดเชยสินค้าเสื่อมคุณภาพ ผิดคุณภาพ หรือขาดปริมาณอันเป็นความเท็จ

การชดเชยสินค้าเสื่อมคุณภาพ ผิดคุณภาพ หรือขาดปริมาณก็เป็นช่องทางหนึ่งที่นักการค้าส่งเงินออกไปนอกประเทศ กล่าวคือ ในกรณีการส่งออกซึ่งสินค้าสินค้าที่ส่งออกอาจเสื่อมคุณภาพ ผิดคุณภาพ หรือขาดปริมาณ ซึ่งจะต้องมีการชดเชยราคา

¹ เมื่อปี พ.ศ. 2527 ปรากฏว่าได้มีการส่งพลอยจำนวนหนึ่งออกไปขายด้วยราคา 40,000 บาท แต่ปรากฏว่าได้มีการนำพลอยจำนวนนี้กลับเข้ามาอีกด้วยราคา 17.5 ล้านบาท (สยามรัฐ 2527 : 10).

ทดแทนความเสียหาย หรืออาจตกลงกันชัดใช้ด้วยสินค้าทดแทน ในกรณีดังกล่าวนี้ความเสียหายของสินค้าที่ส่งออกไปบางครั้งก็เสียหายมากบ้าง น้อยบ้าง หรืออาจไม่เสียหายเลย แต่ผู้ส่งออกซึ่งสินค้าก็ส่ง เงินออกไปชำระค่าเสียหายเป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่เป็นความจริง หรือในกรณีชัดใช้ด้วยสินค้าก็เป็นช่องทางให้ผู้ส่งออก ไม่ต้องนำเงินที่ได้จากสินค้าที่ส่งออกไปชัดใช้นั้น เข้ามาในประเทศ

6.3 ปัญหาการค้าของผิดกฎหมาย

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งได้แก่ การลักลอบค้าของผิดกฎหมายโดยเฉพาะสิ่งของที่กฎหมายกำหนดว่าผู้ใดทำหรือมีไว้หรือจำหน่ายเป็นความผิด เช่น จำพวกยาเสพติดให้โทษหรืออาวุธสงคราม ซึ่งสิ่งของจำพวกดังกล่าวนี้กฎหมายจำกัดห้ามค้าขายโดยเด็ดขาด ทั้งนี้เพราะว่าสิ่งของจำพวกนี้เป็นสิ่งของที่ทำให้เกิดการทำลายความปกติสุขของประชากรโลกที่ทุก ๆ ประเทศห้ามทำการค้าขายอย่างเด็ดขาด และโดยภาวะการห้ามทำการค้าขายหรือจำหน่ายโดยเด็ดขาดนี้เองที่ส่งผลให้ราคาของจำพวกนี้สูงมาก ก่อให้เกิดรายได้และผลประโยชน์แก่ผู้ทำการค้าขายอย่างมหาศาล และถึงแม้ว่าบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จะได้กำหนดอัตราโทษอย่างหนักไว้เป็นมาตรการบังคับแล้วก็ตาม ก็ยังปรากฏอยู่เสมอว่าได้มีการลักลอบทำการค้าสิ่งของจำพวกนี้¹

6.4 ปัญหาการจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศค่าของที่ส่งออก

การละเลยไม่จัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ ค่าของที่ส่งออกเป็นการฝ่าฝืนกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 ผู้กระทำนอกจากจะมีความผิดทางอาญาตาม มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินแล้วผู้ส่งออกยังต้องถูกผูกพันให้ต้องจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศค่าของที่ส่งออกไปอยู่ต่อไปหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาจากคำรับรอง แบบ ล.ป.61 ซึ่งผู้ส่งออก

¹ การลักลอบส่งออกซึ่งสิ่งของผิดกฎหมายในแต่ละปี ๆ นั้นมีมูลค่ามากมาย โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2525 ปรากฏว่ามีผู้ลักลอบส่งของผิดกฎหมายออกไปขายต่างประเทศ โดยเฉพาะจำพวกยาเสพติด เป็นมูลค่าถึง 10,183,000 บาท (สยามรัฐ 2525 : 11).

ได้ทำให้ไว้แก่เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน รับรองว่าจะจัดให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศค่าของที่ส่งออกภายใน 180 วัน นับแต่วันส่งของออก และจะขายเงินตราต่างประเทศที่ได้มานั้นให้ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยผ่านธนาคารรับอนุญาตภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้ออกตามวิธีการในกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน คำรับรองดังกล่าวนี้ศาลฎีกาถือตามกันมาว่า ผู้ส่งของออกซึ่งได้ทำคำรับรองไว้นั้นจะต้องผูกพันตามคำรับรองนั้นในลักษณะนิติกรรมสัญญา¹ และฟ้องร้องให้บังคับคดีกันได้ภายในอายุความทั่วไปสิบปี² ดังนั้นคำพิพากษาศาลฎีกาดังต่อไปนี้คือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 298/2502 วินิจฉัยว่า ผู้ส่งสินค้าออกทำคำรับรองจะขายเงินตราต่างประเทศแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยตามวิธีการแห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 ผู้ส่งสินค้าออกต้องผูกพันตามคำรับรองนั้น กระทรวงการคลังฟ้องเรียกให้ขายเงินตราต่างประเทศ หรือค่าเสียหายได้ภายในสิบปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 164 อันเป็นอายุความทั่วไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 705/2502 วินิจฉัยว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้ส่งสินค้าออกนอกประเทศ โดยได้ทำสัญญาผูกพันตนต่อเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน รับรองจะขายเงินตราต่างประเทศแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 แล้วมิได้ปฏิบัติตามข้อผูกพันกระทรวงการคลังย่อมมีอำนาจดำเนินคดีทางแพ่งให้จำเลยปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ แม้จะมีได้ดำเนินคดีทางอาญาก็จำเลยก็ตาม

¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 112 บัญญัติว่า "อันว่านิติกรรมนั้นได้แก่การใด ๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัคร มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลเพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ".

² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 164 บัญญัติว่า "อันอายุความนั้นถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ท่านให้มีกำหนดสิบปี".

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 952/2504 วินิจฉัยว่า แม้จะมีกฎหมายว่าการไม่นำเงินตราต่างประเทศมาขายให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นความผิดและมีโทษทางอาญา ก็เป็นกรณีบังคับให้ขายเงินตราต่างประเทศอีกส่วนหนึ่งภายหลังต่างหาก ดังนั้นสิทธิเรียกร้องของกระทรวงการคลังใจทกที่จะขอให้จำเลยชำระหนี้ตามสัญญาที่ไว้ไว้จึงหาเป็นเรื่องฟ้องตามหนี้ที่จำเลยต้องผูกพันอยู่เดิม อายุความจึงเป็นสิบปี.